

PENSIOENFONDS
CAMPINA

JAARVERSLAG

2024



Stichting Pensioenfonds Campina

Jaarverslag 2024

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
1. Kerncijfers	4
Pensioen Dashboard	5
2. Profiel van het pensioenfonds	6
2.1 Algemene informatie	6
2.2 Missie, visie, kernwaarden en strategie	6
2.3 Beleid en verantwoording	6
3. Organisatie van het pensioenfonds	8
3.1 Organisationschema	8
3.2 Governance	8
4. Bestuursverslag	14
4.1 Hoofdpijnen	14
4.2 Regelgeving en overheidsbeleid	16
4.3 Bestuurlijke ontwikkelingen, thema en belangrijke besluiten	17
5. Beleggingenparagraaf	28
5.1 Inleiding	28
5.2 Beleggingsdoelstelling en beleggingsovertuigingen	28
5.3 Beleggingsbeleid	29
5.4 Strategische beleggingsportefeuille en renteafdekking	29
5.5 Beleggingsresultaten in 2024	30
5.6 Maatschappelijk verantwoord beleggen	34
6. Financiële paragraaf	36
6.1 Algemeen	36
6.2 Dekkingsgraad	37
6.3 Uitvoeringskosten	38
7. Pensioenparagraaf	41
7.1 Status van het pensioenreglement	41
7.2 Kenmerken van de huidige pensioenregeling	41
7.3 Ontwikkeling en samenstelling deelnemersbestand	43
8. Actuariële paragraaf	44
9. Risicoparagraaf	46
10. Toekomstparagraaf	55
11. Jaarrekening	57
Balans per 31 december	57
Staat van baten en lasten	58
Kasstroomoverzicht	59
Toelichting behorende tot de jaarrekening	60
12. Overige gegevens	90
12.1 Actuariële verklaring	90
12.2 Accountantsverklaring	92
12.3 Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten	101
12.4 Verslag van raad van toezicht	102
12.5 Verslag van het verantwoordingsorgaan	104
Bijlage A Personalia	108
Bijlage B Code pensioenfondsen	110
Bijlage C Overzicht mutaties in deelnemers over het jaar 2024	111

Voorwoord

De geopolitieke situatie van dit moment en voor de nabije toekomst kan het best omschreven worden met één woord: onzekerheid. Sinds de verkiezingen in de USA van november is er een enorme beroering ontstaan. De oorlog in Oekraïne is een steekspel geworden tussen velerlei mondiale krachten, de situatie in Gaza is nog allerminst rustig. Op economisch terrein is het afwachten hoe de importheffingen vanuit de USA de wereldhandel zullen gaan beïnvloeden. Hoe de beurzen gaan reageren op al deze ontwikkelingen is onvoorspelbaar. Dezelfde onzekerheid heerst er omtrent de rente en de inflatie. De centrale banken in de USA en Europa hebben sinds begin 2024 een aantal renteverlagingen doorgevoerd. Onduidelijk is of de inflatie in de greep kan worden gehouden en wat het rentebeleid in 2025 gaat worden.

Ons fonds heeft in 2024 tevredenstellende resultaten geboekt. De waarde van de beleggingsportefeuille steeg met 7,5%. De beleidsdekkingsgraad steeg over het jaar van 124,9% naar 129,9%. Per 1 januari 2024 kon er helaas geen indexatie worden verleend. Op de peildatum 31 oktober 2023 was er sprake van een deflatie van 2,0%. Volgens ons reglement kan er dan geen indexatie worden verleend. Op de peildatum van 31 oktober 2024 bedroeg de inflatie in Nederland 2,6%. Dit maakte het mogelijk dat we de bruto pensioenen per 1 januari 2025 ook met 2,6% konden verhogen.

Duurzaamheid

De verduurzaming van onze beleggingsportefeuille is verder doorgezet. Het pensioenfonds hanteert als maatstaf de SFDR, artikel 8 en 9. Het percentage dat aan deze norm voldoet steeg over het jaar van 76% naar 86%. Het pensioenfonds kiest vooralsnog om het pensioenproduct te positioneren als 'overig product', omdat Pensioenfonds Campina momenteel nog bezig is met de implementatie van het ESG-beleid.

Rechtszaak

In de reeds jarenlang voortslepende rechtszaak tussen FrieslandCampina en ons fonds heeft de meervoudige kamer van de kantonrechter Rotterdam op 15 januari 2025 een tussenvonnissen gewezen. Naar onze overtuiging is daar onvoldoende recht gedaan aan de uitspraak van de Hoge Raad van september 2022 dat er een redelijke en billijke vergoeding aan ons fonds moet worden aangeboden. Wij hebben daarom recentelijk hoger beroep aangetekend tegen het vonnis van de kantonrechter.

Toekomst

Het afgelopen jaar was de toekomst van Pensioenfonds Campina het belangrijkste thema. De Wet toekomst pensioenen (Wtp) is in gang gezet. In beginsel dienen alle pensioenfondsen in Nederland deze wet te implementeren en te gaan invaren in het nieuwe stelsel. Daartoe dient als eerste stap een transitieplan te worden opgesteld door sociale partners. Ons gesloten fonds heeft parallel daaraan de belangrijke vraag hoelang het fonds nog zelfstandig kan blijven voortbestaan. Met externe adviseurs is het afgelopen jaar hard gewerkt aan de vraag wat de beste richting is voor de toekomst van het fonds, alles vanuit het belang van de deelnemers. Er is daartoe een aantal mogelijke 'sporen' gedefinieerd, die verder worden uitgewerkt.

Invarens is besloten dat zelfstandig doorgaan in het huidige FTK niet opportuun is. Het spoor invarens in het nieuwe stelsel is verder uitgewerkt door de sociale partners. Er is een concept transitieplan uitgewerkt dat in onderling overleg voorlopig on hold is gezet om eerst 2 alternatieven verder uit te werken, namelijk een buy-out naar een verzekeraar of een overgang naar een APF (Algemeen Pensioenfonds). Bij deze laatste variant is op termijn invarens in het nieuwe stelsel nog steeds een voor de hand liggende mogelijkheid. De verschillende criteria die ten grondslag liggen aan deze keuzes zullen worden uitgewerkt en naar verwachting kan in de eerste helft van 2025 een definitieve keuze gemaakt worden. Hierbij worden alle stakeholders in het proces waar dit gewenst en vereist is nadrukkelijk betrokken.

Organisatie

Ten opzichte van het jaar 2023 zijn er aanzienlijk minder veranderingen in en rond de organisatie van het fonds geweest. Mevrouw Els Janssen heeft na haar eerste termijn als bestuurslid namens de werkgever haar lidmaatschap beëindigd. Wij danken haar voor haar betrokkenheid en inzet voor het fonds. Als opvolger is mevrouw Tanja Stanoevska benoemd. De heer Bas Berkenbosch is benoemd als aspirant-lid van het bestuur namens de werkgever.

Op 14 november 2024 is ons lid van de communicatiecommissie, de heer Frans Savelkouls, helaas overleden. Frans was een stuwende kracht achter deze commissie. Ons medeleven gaat uit naar de nabestaanden.

Stichting Pensioenfonds Campina

Onder de bezielende leiding van directeur Simon Molenaar heeft het pensioenbureau het afgelopen jaar hard gewerkt aan de voorbereidingen van de toekomstplannen. Ondanks de onzekerheden over de toekomst van het fonds heeft het team daarnaast ook op een professionele wijze zorggedragen voor de continuïteit van alle lopende zaken.

In het komende jaar zal besloten worden hoe de toekomst van Pensioenfonds Campina er uit gaat zien. Dat zal structureel anders zijn dan tot dusver. Invaren, APF (Algemeen Pensioenfonds) of buy-out (verzekeraar) zijn de opties. Het bestuur heeft een stevige verantwoordelijkheid op haar schouders, wat extra tijd van bestuurders zal vragen. Met de huidige bemensing van het pensioenbureau, de ondersteuning van het Verantwoordingsorgaan, Raad van toezicht, sleutelfunctiehouders en kundige adviseurs en in een goede afstemming met andere stakeholders en belangenbehartigers hebben we het vertrouwen dat we de juiste besluiten gaan nemen. Dit alles op een evenwichtige en zorgvuldige wijze en met een goede afweging van de belangen van alle deelnemers.

Namens het bestuur wil ik dank en erkentelijkheid uitbrengen voor eenieders bijdrage aan het goede functioneren van het pensioenfonds in 2024.

Namens het bestuur van Stichting Pensioenfonds Campina
M.M.G.M. van den Hoven, voorzitter

1. Kerncijfers

(tenzij anders vermeld luiden alle bedragen in EUR 1 miljoen)

	2024	2023	2022	2021	2020
Aantal (gewezen) deelnemers:					
Deelnemers (arbeidsongeschikten)	46	55	67	89	104
Gewezen deelnemers (werkzaam bij de werkgevers)	653	737	816	877	986
Gewezen deelnemers ('slapers')	2.656	2.807	2.995	3.224	3.442
Pensioengerechtigden	6.665	6.745	6.831	6.889	6.917
	10.020	10.344	10.709	11.079	11.449
Reglementvariabelen:	%	%	%	%	%
Toeslagverlening actieven per 1 januari ¹	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toeslagverlening inactieven per 1 januari	0,0	13,4	3,1	0,0	0,3
Inflatie (prijsindex periode oktober-oktober)	-2,0	16,9	3,3	1,1	1,4
Cumulatief niet toegekende toeslagen ²	8,2	11,4	9,8	12,1	12,4
Pensioenuitvoering:	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Feitelijke premie	0,1	0,8	0,3	0,1	0,1
Pensioenuitvoeringskosten	2,5	1,9	1,6	1,7	1,7
Pensioenuitvoeringskosten (per deelnemer in EUR)	380	278	232	250	242
Uitkeringen	61,2	61,9	55,3	53,6	53,5
Vermogenssituatie en solvabiliteit:	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Pensioenvermogen	1.313,8	1.287,3	1.236,2	1.624,5	1.613,8
Minimaal vereist eigen vermogen	40,1	41,1	36,7	49,3	54,9
Vereist eigen vermogen (strategische beleggingsmix)	133,0	137,8	136,5	176,3	254,7
	%	%	%	%	%
Nominale dekkingsgraad	131,2	125,8	135,1	132,1	117,9
Minimum vereist eigen vermogen	104,0	104,0	104,0	104,0	104,0
Vereiste dekkingsgraad (strategische beleggingsmix)	113,3	113,5	114,9	114,3	118,6
Beleidsdekkingsgraad	129,9	124,9	132,4	126,2	109,2
Beleggingsportefeuille:	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Aandelen	331,4	319,6	282,0	407,7	508,7
Vastrentende waarden	398,4	397,7	333,4	421,7	424,0
Vastgoedbeleggingen en infrastructuur	69,4	68,2	63,6	89,5	103,4
Derivaten	0,0	5,9	3,5	33,4	70,0
Overige beleggingen ³	512,0	506,9	538,9	655,4	540,5
Liquide middelen ³	76,7	89,2	105,1	35,7	-4,0
	1.387,9	1.387,5	1.326,5	1.643,4	1.642,6
	%	%	%	%	%
Beleggingsrendement	7,5	9,9	-20,7	4,5	8,1
Benchmark rendement	8,7	9,8	-20,2	4,1	8,7
Kosten vermogensbeheer (excl. transactiekosten)	0,41	0,37	0,43	0,39	0,39
Transactiekosten vermogensbeheer	0,07	0,07	0,07	0,10	0,10
Beleggingsrendement afgelopen 5 jaar	1,1	3,2	0,7	6,6	7,1

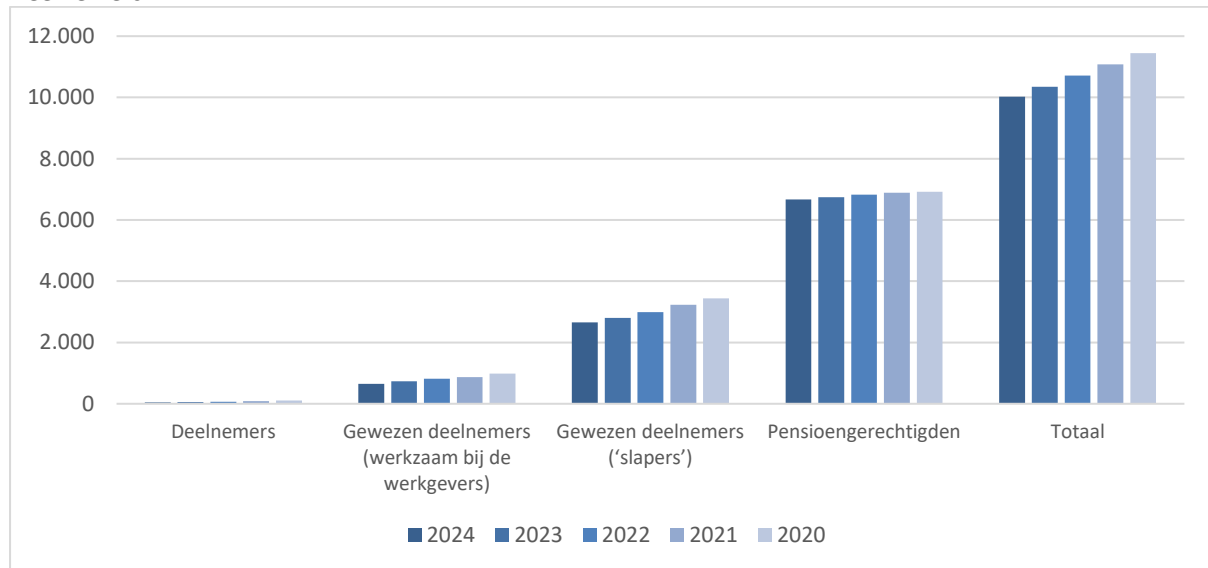
¹ De toeslagverlening voor actieven is door de werkgevers buiten het pensioenfonds ondergebracht.

² Berekend over een periode van 10 jaar conform ABTN

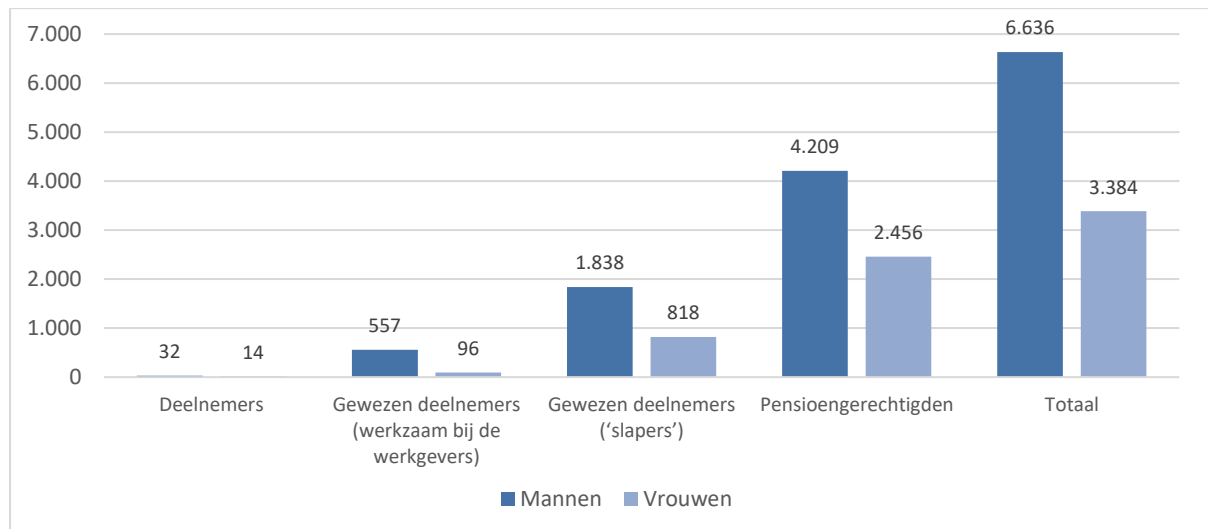
³ Uitsplitsing 'Overige beleggingen' en 'Liquide middelen' aangepast voor vergelijkingsdoeleinden.

Pensioen Dashboard

Deelnemers

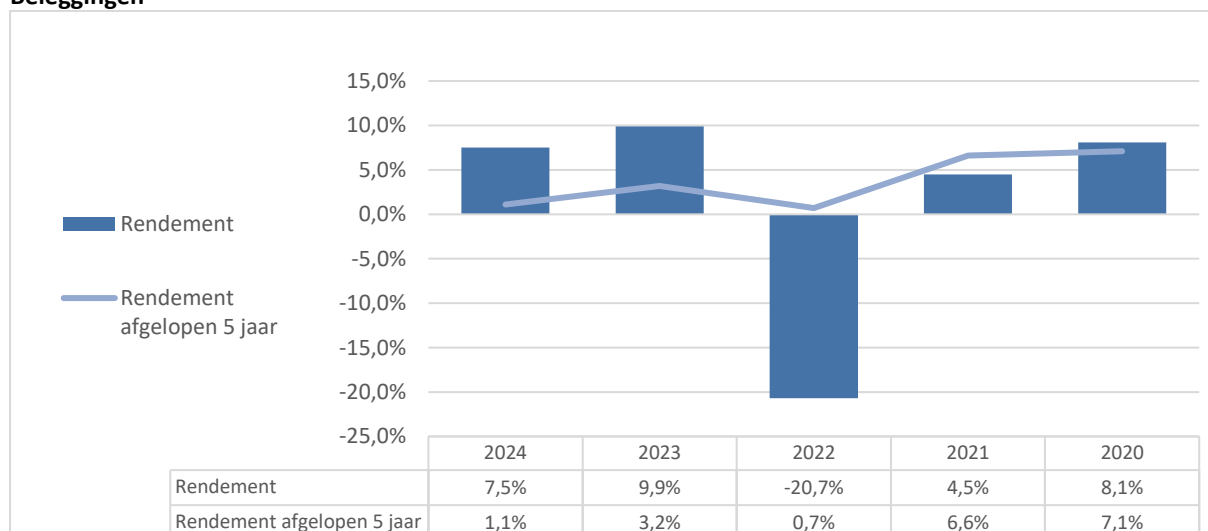


Grafiek 1 - Verloop deelnemersbestand afgelopen 5 jaar



Grafiek 2 - Verdeling mannen en vrouwen per groep ultimo 2024

Beleggingen



Grafiek 3 - Beleggingsrendement

2. Profiel van het pensioenfonds

2.1 Algemene informatie

Stichting Pensioenfonds Campina is een ondernemingspensioenfonds dat de pensioenregeling uitvoert van werknemers die uiterlijk op 31 december 2008 in dienst zijn getreden bij (de rechtsvoorgangers van) FrieslandCampina Nederland B.V., FrieslandCampina Riedel B.V., FrieslandCampina Kievit B.V. of Zuivelcoöperatie DeltaMilk B.A. Na de fusie tussen Campina en Friesland Foods per 1 januari 2009 zijn er geen nieuwe deelnemers meer toegetreden.

Per 1 januari 2015 is de uitvoeringsovereenkomst met het pensioenfonds door de werkgevers opgezegd en sindsdien is er geen actieve opbouw in het pensioenfonds. Er vindt uitsluitend nog pensioenopbouw plaats voor deelnemers, die op 31 december 2014 een WAO of WIA-uitkering genieten en waarvoor de pensioenopbouw wegens premievrijstelling in verband met arbeidsongeschiktheid wordt voortgezet. De werknemers van FrieslandCampina bouwen vanaf 2015 op in een nieuwe pensioenregeling bij Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zuivel ('BP Zuivel').

Vanaf 1 januari 2015 verleent het pensioenfonds volgens de bepalingen in het pensioenreglement uitsluitend voorwaardelijke toeslagverlening op pensioenaanspraken en pensioenrechten van gewezen deelnemers ('slapers') en pensioengerechtigden. De in de CAO Zuivel overeengekomen onvoorwaardelijke toeslagverlening over de bij het pensioenfonds opgebouwde pensioenaanspraken van gewezen deelnemers (werkzaam bij de werkgevers) en arbeidsongeschikte medewerkers is per diezelfde datum ondergebracht bij een andere pensioenuitvoerder.

2.2 Missie, visie, kernwaarden en strategie

Missie

De missie van het pensioenfonds is om de bij het pensioenfonds opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten op een verantwoorde wijze te beheren, zodanig dat de nominale pensioenaanspraken en -rechten zoveel als mogelijk kunnen worden nagekomen en waarbij wordt gestreefd naar een waardevast pensioen.

Visie

In het te voeren beleid wordt op evenwichtige wijze gestreefd naar een waardevast pensioen, rekening houdend met redelijke grenzen van risico's voor alle betrokkenen.

Kernwaarden

Het pensioenfonds hanteert de volgende kernwaarden: *betrouwbaar, evenwichtig, integer, transparant, realistisch, doelmatig, duurzaam, zorgvuldig en begrijpelijk.*

Strategie

De missie wordt als volgt verwezenlijkt:

- Het deskundig, competent en integer besturen van het pensioenfonds;
- Het tijdig, juist en efficiënt uitvoeren van de pensioenovereenkomst zoals vastgesteld in het pensioenreglement;
- Het prudent beleggen van de aanwezige middelen en het realiseren van een optimaal rendement op de beleggingsportefeuille, waarbij wordt voldaan aan de beginselen van veiligheid, kwaliteit en risicodiversificatie;
- Het begrijpelijk en correct communiceren met alle belanghebbenden;
- Het afleggen van verantwoording aan alle belanghebbenden.

2.3 Beleid en verantwoording

De belangrijkste taken van het pensioenfonds zijn het correct administreren van de opgebouwde pensioenaanspraken, het juist informeren van de belanghebbenden, het tijdig uitbetalen van pensioenen en het beleggen en beheren van het fondsvermogen. Het bestuur is eindverantwoordelijk voor de uitvoering en houdt de regie over de werkzaamheden van het pensioenfonds. Uitgangspunt in het handelen van ieder individueel bestuurslid en het bestuur als geheel is het handelen in het belang van alle belanghebbenden van het pensioenfonds, rekening houdend met de korte- en langetermijneffecten van maatregelen. In het

bestuursverslag worden de overwegingen bij belangrijke besluiten in 2024 toegelicht. Het bestuur weegt in zijn besluitvorming de aanbevelingen van het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht mee en gaat een dialoog aan met alle belanghebbenden bij het afleggen van verantwoording.

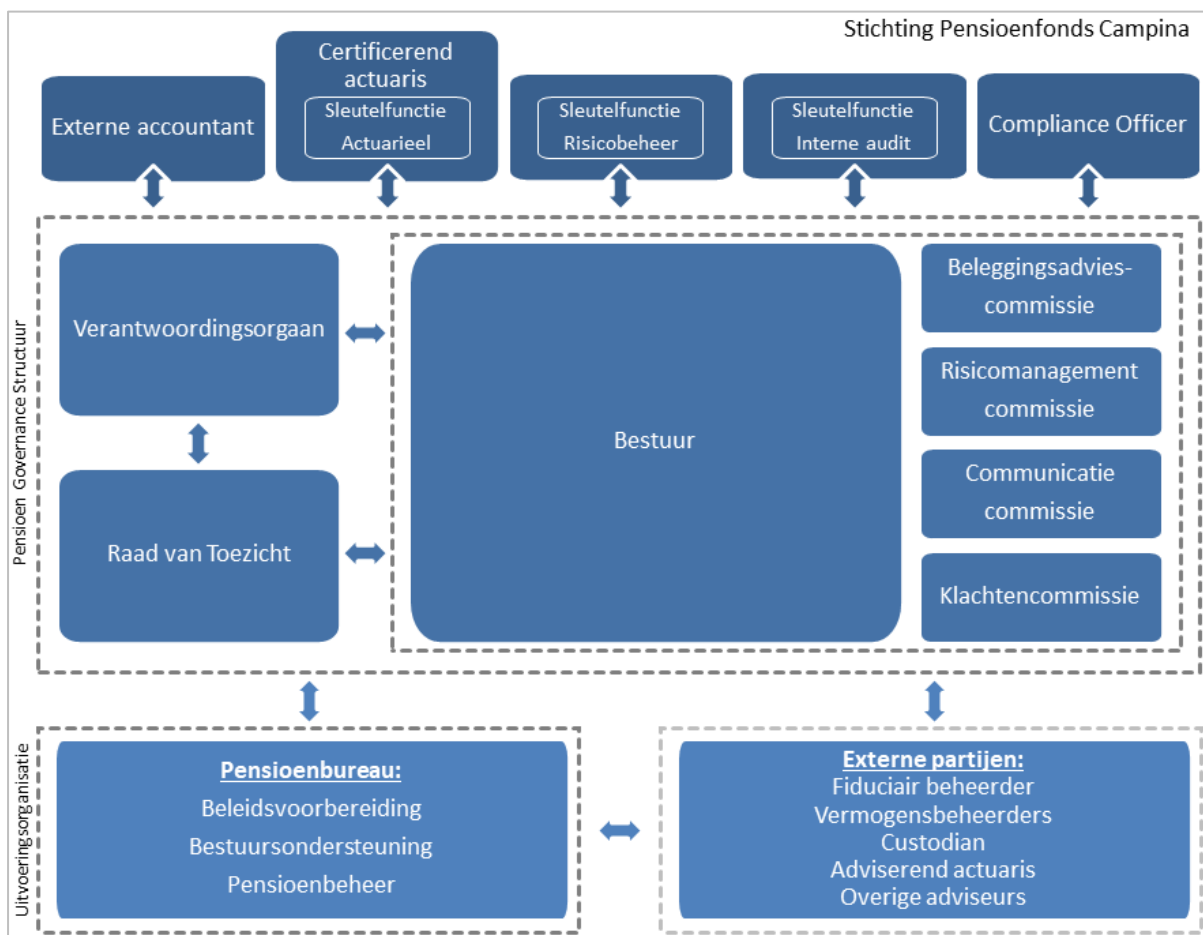
In de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN) zijn de opzet van het pensioenfonds, de risicoanalyse en wijze van uitvoering gedocumenteerd. In beleidsdocumenten is een noodprocedure opgenomen waarin staat beschreven hoe het pensioenfonds omgaat met besluitvorming in spoedeisende situaties. Deze noodprocedure maakt onderdeel uit van het financieel crisisplan, dat als bijlage bij de ABTN is opgenomen. De statuten, het pensioenreglement en de ABTN zijn beschikbaar op de website van het pensioenfonds.

Het boekjaar valt samen met het kalenderjaar. Na afloop van elk boekjaar wordt de balans opgesteld en wordt het financiële resultaat alsmede de bestemming daarvan vastgesteld.

3. Organisatie van het pensioenfonds

3.1 Organisationschema

Pensioenfonds Campina is een ondernemingspensioenfonds met een paritair bestuursmodel. De organisatiestructuur, taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van onder meer het bestuur, de ondersteunende commissies, het verantwoordingsorgaan en het intern toezicht zijn hieronder beschreven.



Figuur 1 - Organisationschema

3.2 Governance

Bestuur

Het bestuur is verantwoordelijk voor het besturen van het pensioenfonds en de verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn vastgelegd in de statuten, reglementen en de ABTN. Het pensioenfonds heeft een paritair bestuursmodel vertegenwoordigd door drie geledingen, te weten de werkgevers, de werknemers en de pensioengerechtigden. Het bestuur bestaat uit acht leden, waarvan twee leden door de werkgevers voorgedragen, twee leden voorgedragen namens de deelnemers en vier leden voorgedragen namens de pensioengerechtigden. De zetelverdeling is in 2024 gewijzigd doordat de verhouding van het aantal actieven (arbeidsongeschikten en gewezen deelnemers ('werkzaam bij de werkgevers')) ten opzichte van het aantal pensioengerechtigden lager is geworden dan 10:90. De pensioengerechtigden mogen nu vier leden voordragen en de werknemers mogen nog maar twee leden voordragen. Er was sprake van een overgangssituatie om deze wijziging zo goed als mogelijk door te voeren. Hierbij wordt rekening gehouden met zowel continuïteit als expertise. Tevens wordt de mogelijkheid geopend om maximaal 2 extra onafhankelijke bestuurders te benoemen (die niet tot een geleding behoren). Het bestuur kan dan bestaan uit maximaal 10 leden. De vertegenwoordigers namens de deelnemers worden voorgedragen namens de Centrale Ondernemingsraad. De VGC - Belangenvereniging voormalige medewerkers Campina kan kandidaten voorstellen ten behoeve van de invulling van zetels van pensioengerechtigden in het bestuur. De zittingsduur van een bestuurslid is maximaal vier jaar en zij treden af volgens een door het bestuur vastgesteld rooster.

Stichting Pensioenfonds Campina

Herbenoeming is maximaal twee keer mogelijk, waarbij de tweede herbenoeming conform Code Pensioenfondsen onderbouwd dient te worden.

Voor (toekomstige) vacatures worden aspirant-leden voor het bestuur geworven, die gedurende de opleiding en in aanloop naar de toetsing door de toezichthouder als toehoorder de vergaderingen van het bestuur bijwonen.

Voor het bestuur geldt het onderstaande rooster van aftreden:

Naam	Functie	Vertegenwoordiging	Aftredend
De heer M.M.G.M. van den Hoven	Bestuurslid en voorzitter	pensioengerechtigden	01-10-2028
De heer J.L.M. Adriaans	Bestuurslid en secretaris	werknemers	01-07-2026
De heer M.F.O.W. van Berkel	Bestuurslid	pensioengerechtigden	01-03-2026
De heer S.W. de Haes	Bestuurslid	werknemers	01-01-2027
Mevrouw M.J. van der Molen	Bestuurslid	werknemers	01-02-2026
De heer R.J. Rothkrantz	Bestuurslid	werkgevers	01-09-2025
Mevrouw T. Stanoevska	Bestuurslid	werkgevers	01-12-2028
De heer A.E. Traas	Bestuurslid	pensioengerechtigden	01-12-2028
Vacature	Bestuurslid	werkgevers	-

Gezien de hierboven beschreven overgangssituatie staan er in bovenstaand overzicht 8 bestuursleden en één vacature. Op 23 april 2025 zal mevrouw M.J. van der Molen aftreden als bestuurslid namens de werknemers. Op dat moment zal de heer R.J. Rothkrantz namens de pensioengerechtigden zitting nemen in het bestuur. Voor de vacature van bestuurslid namens de werkgevers is op 4 september 2024 de heer W.O.B. Berkenbosch als aspirant-bestuurder door het bestuur na een positief advies van de raad van toezicht goedgekeurd.

Ondersteunende commissies

Beleggingsadviescommissie

De beleggingsadviescommissie heeft als mandaat het voorbereiden en uitvoeren van het beleggingsbeleid, het adviseren met betrekking tot alle beleggingsaangelegenheden van het pensioenfonds en het monitoren van de fiduciair manager en de custodian. De commissie heeft een voorbereidende en adviserende rol met betrekking tot het opstellen van het strategische beleggingsplan, het jaarlijkse beleggingsplan, voorstellen van bijzondere aard en omvang, die het risicoprofiel van het pensioenfonds wijzigen.

De commissie is samengesteld uit één lid namens elke geleding met beleggings- en financiële ervaring, en bij voorkeur tevens lid van het bestuur. Daarnaast zijn er twee externe beleggingsadviseurs en de directeur van het pensioenbureau aan de beleggingsadviescommissie verbonden. De commissie wordt ondersteund door een medewerker van het pensioenbureau.

Risicomanagementcommissie

De risicomanagementcommissie adviseert en ondersteunt het bestuur in de breedste zin van het woord over zaken op het gebied van het integraal risicomanagement. De uitgangspunten van het risicomanagement heeft het bestuur vastgelegd in het Risicomanagementbeleid. De risicomanagementcommissie zorgt voor een adequate opzet en monitoring van het integraal risicomanagement.

Het doel van de risicomanagementcommissie is het bevestigen van een integere en beheerste bedrijfsvoering. De commissie heeft onder andere een voorbereidende en adviserende rol met betrekking tot de identificatie en beoordeling van:

- de strategische en algemeen operationele risico's;
- beoordeling van financiële en niet-financiële risico's;
- systematische integriteitsrisicoanalyse.

Het bestuur blijft altijd eindverantwoordelijk en neemt de besluiten.

Stichting Pensioenfonds Campina

De commissie is samengesteld uit drie leden van het bestuur en wordt ondersteund door de risicomanager van het pensioenbureau. Daarnaast woont de externe sleutelfunctiehouder risicobeheer (2^e lijn) de vergadering bij als toehoorder.

Communicatiecommissie

De communicatiecommissie adviseert en ondersteunt het bestuur in de breedste zin van het woord over zaken op het gebied van de communicatie naar (gewezen) deelnemers, gepensioneerden en andere belanghebbenden. Het communicatiebeleidsplan 2024-2027 vormt de basis voor de inzet van communicatie in beleids- en projectplannen en de wijze waarop bestuur en het pensioenbureau invulling geven aan hun communicatieve taak. Het bestuur blijft altijd eindverantwoordelijk en neemt de besluiten.

De commissie is bij voorkeur samengesteld uit één lid namens elke geleding, de directeur van het pensioenbureau en wordt ondersteund door een medewerker van het pensioenbureau. Er wordt in de commissie gebruik gemaakt van externe expertise.

Klachtencommissie

De klachtencommissie behandelt een klacht of uiting van ongenoegen die niet naar tevredenheid van de belanghebbende is opgelost door het pensioenbureau. De samenstelling en werkwijze van de commissie is beschreven in de Klachtenregeling en het Klachtenbeleid, die op de website zijn gepubliceerd. Het bestuur blijft altijd eindverantwoordelijk en neemt de besluiten.

De klachtencommissie komt ad hoc bij elkaar. De commissie bestaat uit de directeur van het pensioenbureau (of, als het om de directeur gaat, de voorzitter van het bestuur), een lid van het bestuur en een medewerker van het pensioenbureau.

Sleutelfuncties

Bij het toepassen van het integraal risicomanagement hanteert het pensioenfonds het 'three lines'-model. Gestreefd wordt naar een zo zuiver mogelijke scheiding van de eerste, tweede en derde lijn. Het volledige beleid ten aanzien van integraal risicomanagement is vastgelegd in het Risicomanagementbeleid. Pensioenfonds Campina heeft de sleutelfuncties, op basis van het 'three lines'-model, als volgt ingevuld:

Rol	Sleutelfunctie	Houder sleutelfunctie	Operationele uitvoering (vervulling)
2 ^e lijn	Risicobeheerfunctie	Extern functionaris	Externe vervuller
2 ^e lijn	Actuariële functie	Certificerend actuaaris	Certificerend actuaaris
3 ^e lijn	Interne auditfunctie	Extern functionaris	Externe vervuller

Het 'three lines'-model ziet er als volgt uit:

- **1^e lijn:** het bestuur vormt de eerste lijn doordat het verantwoordelijkheid draagt voor de beleids- en besluitvorming en risicobeheersing. Het bestuur wordt daarbij ondersteund door meerdere bestuurscommissies waaronder de risicomanagementcommissie, werkgroep toekomst pensioenfonds en het pensioenbureau (inclusief risicomanager);
- **2^e lijn:** de sleutelfunctiehouder risicobeheer ziet toe op een correcte uitvoering van de risicomanagement taken door de eerste lijn. De externe sleutelfunctiehouder actuarieel en de compliance officer zijn ook onderdeel van de 2^e lijn;
- **3^e lijn:** dit betreft de sleutelfunctiehouder Interne audit. Daarnaast toetsen de interne toezichhouders (verantwoordingsorgaan, raad van toezicht) en de controlerende functionarissen (accountant, certificerend actuaaris) achteraf of het risicomanagement voldoet aan de normen.

De houders van de sleutelfuncties zijn getoetst en goedgekeurd door DNB.

Er vindt extern toezicht plaats door DNB en op sommige onderdelen door AFM en Autoriteit Persoonsgegevens (AP).

Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan vertegenwoordigt alle belanghebbenden van het pensioenfonds. Het bestuur legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan over het beleid en de wijze waarop het is uitgevoerd. Het verantwoordingsorgaan bewaakt de juiste uitvoering van het pensioenreglement en de evenwichtige belangenafweging van de verschillende belanghebbenden door het bestuur. Het verantwoordingsorgaan adviseert het bestuur over de in de pensioenwet vastgelegde onderwerpen en heeft daarnaast nog enige bovenwettelijk adviesbevoegdheden, die zijn vastgelegd in de statuten van het pensioenfonds en het reglement Verantwoordingsorgaan.

Het bestuur (of een delegatie) streeft ernaar om minimaal twee keer per jaar te overleggen met het verantwoordingsorgaan. Daarnaast kan er zover nodig overleg zijn met de accountant, actuaris of sleutelfunctiehouders. Het verantwoordingsorgaan beoordeelt minimaal eenmaal per jaar het reilen en zeilen van het pensioenfonds en let daarbij o.a. op efficiency en effectiviteit. Het verantwoordingsorgaan geeft jaarlijks een oordeel over het door het bestuur gevoerde beleid en het verslag van de bevindingen is opgenomen in paragraaf 12.5 van dit jaarverslag met een reactie hierop van het bestuur.

Het verantwoordingsorgaan bestaat uit vijf leden, waarvan één vertegenwoordiger namens de werknemers, één vertegenwoordiger namens de werkgevers en drie vertegenwoordigers namens de gepensioneerden, die worden benoemd na voordracht of verkiezing.

Raad van toezicht

De raad van toezicht heeft als taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. De raad is belast met het toezien op een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur, en staat het bestuur met raad terzijde. De taken en bevoegdheden van de raad van toezicht zijn beschreven in het Reglement van de Raad van Toezicht. De geplande werkzaamheden wordt in een jaarplan verwerkt en besproken met het bestuur. In dit jaarplan is tevens een algemeen normenkader opgenomen. De raad van toezicht legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan, aan de werkgever en een samenvatting van het oordeel en de bevindingen worden in het jaarverslag opgenomen.

De raad van toezicht bestaat uit drie onafhankelijke, deskundige en gezaghebbende personen, die op geen enkele wijze, anders dan uit hoofde van de raad van toezicht, betrokken zijn bij het functioneren van het pensioenfonds. Het verslag van de bevindingen over de uitvoering van de taken en de uitoefening van bevoegdheden gedurende het boekjaar is opgenomen in paragraaf 12.4 van dit jaarverslag.

Pensioenbureau

Het bestuur heeft de beleidsvoorbereiding ten behoeve van de bestuurlijke taken en de (dagelijkse) uitvoering van de pensioenregeling gedelegeerd aan het pensioenbureau van het pensioenfonds onder leiding van de directeur. Het bestuur is eindverantwoordelijk voor de juiste uitvoering van alle (uitbestede) taken. De kernwerkzaamheden van het pensioenbureau betreffen pensioenadministratie (deelnemers-, uitkerings- en financiële administratie), beleggingsadministratie, risicomanagement en pensioencommunicatie. De medewerkers van het pensioenbureau met een vast dienstverband hebben een arbeidsovereenkomst met FrieslandCampina Werknemers B.V., waarmee een service-level-agreement is gesloten ter waarborging van de continuïteit. De inhoud van hun werkzaamheden wordt bepaald door het bestuur.

Uitbestedingsrelaties

Het pensioenfonds heeft bepaalde bedrijfsprocessen en –activiteiten uitbesteed aan andere partijen (uitvoerders). Deze processen en activiteiten hebben betrekking op deelprocessen van de pensioenuitvoering, het vermogensbeheer en alle overige processen en activiteiten waarvan het bestuur van het pensioenfonds het zinvol acht om deze uit te besteden aan een externe partij.

Kantoorautomatisering

Het pensioenfonds maakt voor de kantoorautomatisering gebruik van ICT-diensten van FrieslandCampina. In het kader van de DORA implementatie is er in 2024 een vernieuwde ICT-overeenkomst opgesteld en afgesloten. Periodiek vindt er met de ICT-afdeling van FrieslandCampina inhoudelijke afstemming plaats.

Pensioenadministratie en pensioenuitkeringen

Voor de pensioenadministratie, die in eigen beheer wordt uitgevoerd, maakt het pensioenfonds gebruik van de pensioensoftware van Visma Idella. De verwerking van de pensioenuitkeringen, waaronder begrepen verwerking van uitbetalingen loonaangifte, is uitbesteed aan FTE Digital/Axini. Met beide partijen zijn service level agreements gesloten, waaronder het operationeel maken van een server hosting omgeving en het in licentie gebruiken van SaaS-oplossingen (Software as a Service). Jaarlijks worden de interne beheersings-rapportages beoordeeld inzake de effectieve werking van de beheersmaatregelen met betrekking tot de pensioensoftware.

Vermogensbeheer

Het beleggingsbeleid wordt uitgevoerd door externe vermogensbeheerders binnen het raamwerk van een fiduciair beheerovereenkomst met Goldman Sachs Asset Management (GSAM). De fiduciair manager is strategisch adviseur van het bestuur op het gebied van de strategische asset allocatie, portefeuilleconstructie, manager selectie, monitoring, risicobeheer en performancebewaking, en management rapportages. Het bestuur heeft maatregelen getroffen om toezicht te houden op de activiteiten van de externe vermogensbeheerders. Voor het toezicht op de vermogensbeheerder is met name het monitoren van het beleggen binnen de mandaten van belang. Hierbij wordt aandacht gegeven aan de aard, juiste interpretatie en uitvoering van beleggingen in lijn met de uitkomsten van de ALM-studie zoals die door het bestuur periodiek wordt gemaakt en/of herijkt. Met de fiduciair manager en de externe vermogensbeheerders zijn in de beheerovereenkomsten afspraken over vergoedingen gemaakt die zodanig zijn dat de partijen niet worden aangemoedigd om meer risico te nemen dan het bestuur aanvaardbaar acht. De beleggingsadviescommissie voert periodiek overleg met de fiduciair manager over de kwaliteit van de uitvoering.

De beleggingsadministratie wordt uitgevoerd door custodian Northern Trust Company (NT). Er is een periodieke afstemming tussen de fiduciair manager, externe vermogensbeheerder en de custodian, waarover door de custodian wordt gerapporteerd.

Met de fiduciair manager (GSAM) en de custodian (NT) zijn service level agreements afgesloten en beide organisaties verstrekken jaarlijks een interne beheersingsrapportage 'SOC1' (Service Organization Controls), waaruit blijkt dat de opzet en werking van de administratieve organisatie en de interne controle voldoen aan de daaraan te stellen eisen. Namens het bestuur worden jaarlijks de interne beheersingsrapportages 'SOC1' beoordeeld inzake de effectieve werking van de beheersmaatregelen.

Toekomst pensioenfonds

Met Sprenkels BV en Consyl BV is een overeenkomst afgesloten voor de levering van advies in het kader van de werkzaamheden rondom de toekomst van het pensioenfonds. Daarnaast is de adviserend actuaris nauw betrokken bij de berekeningen benodigd in het kader van de toekomst van het pensioenfonds.

Externe ondersteuning en controle

Het pensioenfonds wordt bijgestaan door de volgende partijen en externe deskundigen:

Adviserend en certificerend actuaris

De adviserend actuaris is de heer J. Csik AAG, die verbonden is aan Ernst & Young Actuarissen. Als certificerend actuaris is de heer J.J.M. Tol AAG aangesteld. Hij is verbonden aan Triple A – Risk Finance Certification. De actuariële verklaring van de certificerend actuaris is opgenomen in paragraaf 12.1 van dit jaarverslag.

Sleutelfunctiehouders

Als sleutelfunctiehouder Actuarieel is de heer J.J.M. Tol AAG (tevens certificerend actuaris) aangesteld. Als sleutelfunctiehouder Risicobeheer is de heer P.C. Hoekstra aangesteld. Als sleutelfunctiehouder Interne audit is de heer D.N. Brouwer aangesteld.

ALM-studies

Ortec Finance staat het pensioenfonds bij op het gebied van de ALM-studies.

Beleggingsadviescommissie

De heren J.Th.A.M. Jeurissen en A.M. van Nunen zijn externe adviseurs van de beleggingsadviescommissie.

Stichting Pensioenfonds Campina

Compliance officer

De heer G.J. Mersch van GBA Accountants & Adviseurs is aangesteld als compliance officer.

Extern accountant

De externe accountant van het pensioenfonds is de heer J.N. Vos RA van KPMG Accountants. De controleverklaring van de accountant staat in paragraaf 12.2 van dit jaarverslag.

Voor een volledig overzicht van de bezetting van de verschillende organen en commissies van het pensioenfonds alsmede de aangestelde adviseurs wordt verwezen naar bijlage A.

4. Bestuursverslag

4.1 Hoofdpijnen

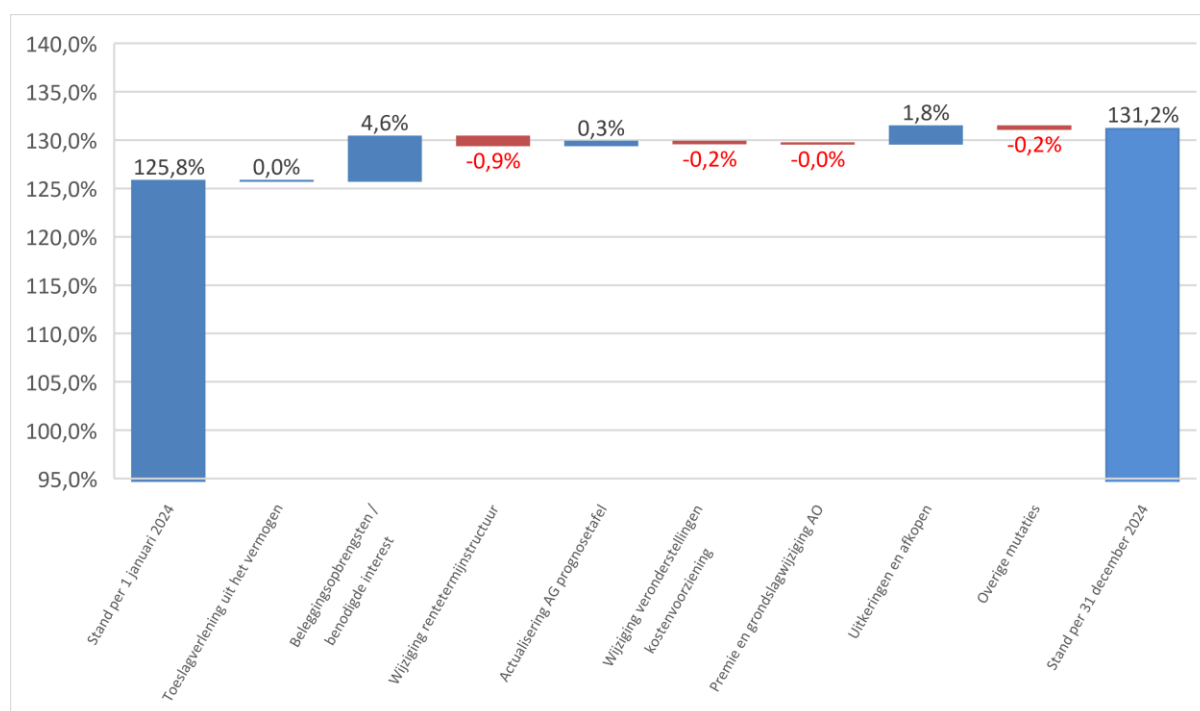
Inleiding

De financiële positie van het fonds is verbeterd, resulterend in een gestegen dekkingsgraad. De inflatie is mede door het rentebeleid van de centrale banken tot een redelijk niveau beteugeld en de verminderde bezorgdheid over inflatie zorgde voor goede beleggingsresultaten, met name in de VS. Los van de financiële resultaten stond 2024 voor een groot deel in het teken van de toekomst van het pensioenfonds. In 2024 zijn belangrijke stappen gezet in het inzichtelijk maken van de verschillende toekomstscenario's.

Financiële positie

In 2024 is het pensioenvermogen met 2,1% gestegen tot EUR 1.314 miljoen en dit kan voornamelijk worden toegeschreven aan de toename van de beleggingen. Het pensioenvermogen is de totale activa minus overige schulden en overlopende passiva. De **nominale** dekkingsgraad steeg hierdoor met 5,4%-punt.

Het verloop van de nominale dekkingsgraad is als volgt:



Grafiek 4 - Verloop dekkingsgraad

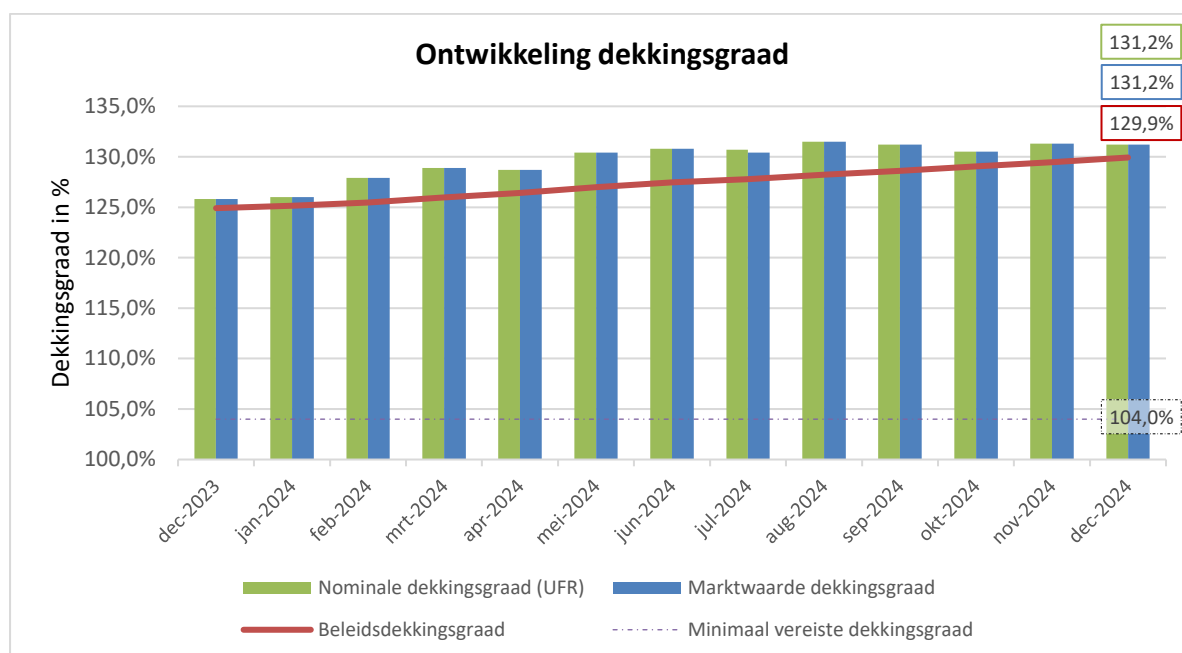
In hoofdstuk 6.1 wordt het verloop van de dekkingsgraad nader toegelicht.

Ontwikkeling dekkingsgraad

De marktwaarde dekkingsgraad is gelijk aan het pensioenvermogen gedeeld door de voorziening pensioenverplichtingen, waarbij de pensioenverplichtingen zijn berekend op basis van de voorgeschreven rentetermijnstructuur. De marktwaarde dekkingsgraad is bepalend voor het strategisch rente-afdekkingsbeleid. De marktwaarde dekkingsgraad steeg naar 131,2% eind 2024. Na de stapsgewijze UFR-aanpassingen voor de berekening van de rentetermijnstructuur is vanaf 2023 de marktwaarde dekkingsgraad nagenoeg gelijk aan de nominale dekkingsgraad.

Eind 2024 is de beleidsdekkingsgraad met 5%-punt gestegen naar 129,9%. De beleidsdekkingsgraad is het 12-maand gemiddelde van de nominale dekkingsgraad en is minder volatiel dan de nominale dekkingsgraad, maar herstelt zich ook minder snel.

In de volgende grafiek is de ontwikkeling van de dekkingsgraad (nominaal en marktwaarde) en beleidsdekkingsgraad in 2024 weergegeven. Het minimaal vereist eigen vermogen is met 104% onveranderd.



Grafiek 5 - Ontwikkeling dekkingsgraad

Toeslagverlening

Per 1 januari 2024 zijn de pensioenen van pensioengerechtigden en gewezen deelnemers ('slapers') niet verhoogd. De prijsinflatie over de referentieperiode was negatief. Verhoging van pensioenen is niet toegestaan indien er, ondanks een hoge beleidsdekkingsgraad, sprake is van deflatie (algemene prijsdaling).

Per 31 december 2024 is de cumulatieve indexatieachterstand 8,2%. Bij het vaststellen van de cumulatieve indexatieachterstand wordt een termijn van 10 jaar gehanteerd waarbinnen wordt teruggekeken naar gemiste toeslagen en gegeven kortingen. In de afgelopen 10 jaar is 69% van de prijsinflatie aan toeslagen uitgekeerd. Bij de totstandkoming van de huidige pensioenregeling zijn door het pensioenfonds en de werkgever het premiebeleid en de risicohouding zodanig vastgesteld dat naar verwachting een indexatieresultaat van 90% mogelijk is (de toeslagambitie).

In de regelgeving is vastgelegd dat inhaaltoeslagen pas mogen worden toegekend bij een beleidsdekkingsgraad die boven de toekomstbestendige toeslaggrens uitkomt. De benodigde dekkingsgraad voor volledige toeslagverlening is geen vast percentage, maar fluctueert jaarlijks. Eind 2024 is de benodigde dekkingsgraad voor volledige toeslagverlening 129,9%.

	2024									
	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Prijsinflatie	-2,0	16,9	3,3	1,1	1,7	1,7	1,3	0,4	0,4	0,7
Toegekend (per 1 januari)	0,0	13,4	3,1	0,0	0,3	0,6	0,1	0,0	0,0	0,0
Cumulatieve achterstand ⁴	8,2	11,4	9,8	12,1	10,9	9,3	8,2	6,9	6,4	6,0

Korting pensioen

Het pensioenfonds heeft tot heden geen korting op pensioenen hoeven door te voeren.

Stelselwijzigingen

In 2024 hebben geen stelselwijzigingen plaatsgevonden.

⁴ Berekend over een termijn van 10 jaar conform ABTN
Jaarverslag 2024

4.2 Regelgeving en overheidsbeleid

In deze paragraaf wordt ingegaan op de laatste ontwikkelingen met betrekking tot het pensioenakkoord en overige ontwikkelingen op het gebied van wet- en regelgeving.

Wet toekomst pensioenen (Wtp)

De Wet toekomst pensioenen (Wtp) is op 1 juli 2023 in werking getreden. Met deze wet zijn twee nieuwe soorten pensioenregelingen geïntroduceerd: de solidaire en de flexibele premieregeling. In beide regelingen is de beschikbare premie het uitgangspunt. Middelloon- en eindloonregelingen, waarbij sprake was van het toekennen van gegarandeerde aanspraken, zijn bij de Wtp voor nieuw op te bouwen pensioenen niet langer toegestaan. Dit betekent dat de - min of meer harde - vaste toezegging over de hoogte van toekomstige pensioenuitkeringen is losgelaten. Deelnemers ontvangen een levenslange pensioenuitkering, waarvan de hoogte kan fluctueren afhankelijk van het type pensioenregeling (solidair of flexibel) en de specifieke invulling daarvan.

Invaren en gesloten pensioenfonds

Ook gesloten pensioenfonds kunnen gebruikmaken van de mogelijkheid tot invaren. Invaren houdt in dat opgebouwde pensioenaanspraken worden omgezet naar een Wtp-regeling. Sociale partners dan wel de werkgever en werknemer(s) gaan over de inhoud van de pensioenregeling. Indien de pensioenregeling onderdeel is van een collectieve afspraak die door sociale partners is gemaakt, zijn deze sociale partners ook de bevoegde partij om de pensioenregeling te wijzigen. Per situatie moet worden beoordeeld wie bevoegd is tot wijziging en hoe dit proces verloopt, met inachtneming van wet- en regelgeving rondom inspraak en medezeggenschap.

Indien er bij het gesloten pensioenfonds een werkgever is 1) die de pensioenovereenkomst ook van de bij het gesloten pensioenfonds betrokken pensioen- en aanspraakgerechtigden wil wijzigen én 2) die het pensioenfonds verzoekt om een interne collectieve waardeoverdracht, kunnen de pensioenaanspraken en -rechten van slapers en gepensioneerden bij het gesloten pensioenfonds worden ingevaren. Voorwaarde daarbij is wel dat het gesloten pensioenfonds deze interne collectieve waardeoverdracht als evenwichtig, uitvoerbaar en uitlegbaar beoordeeld. Het pensioenfonds dient hierbij een evenwichtige belangenafweging te maken.

Als besloten wordt om niet voor 1 januari 2028 gebruik te maken van het standaardpad voor invaren, zijn de volgende opties nog mogelijk:

1. Voorzetting onder het huidige FTK;
2. Liquidatie van het pensioenfonds en overdracht van de regeling aan een verzekeraar of een ander pensioenfonds.

Nieuwe ontwikkelingen

Op 20 juni 2024 is een wetsvoorstel ingediend door de toenmalige minister Schouten om de uiterste transitiedatum uit de Wet toekomst pensioenen van 1 januari 2027 te verschuiven naar 1 januari 2028. De transitieperiode en de uiterlijke datums (mijlpalen) waarop de verschillende fases afgerond moeten zijn, zijn nu in de wet opgenomen. Dit wetsvoorstel zorgt voor dat de datums worden overgeheveld naar een algemene maatregel van bestuur (AMvB). Op dit moment zijn alle pensioenfonds verplicht om bij invaren hun implementatieplan uiterlijk 1 juli 2025 in te dienen bij DNB. Het kabinet wil deze datum dynamiseren voor fondsen die na 1 juli 2026 willen invaren. Op dit wetsvoorstel is in januari 2025 een amendement ingediend door Tweede Kamerlid Joseph, waarin wordt voorgesteld om een goedkeuringsrecht te verbinden aan interne waardeoverdrachten binnen het standaard invaarpad. In hoofdstuk 4.3 wordt hier verder op ingegaan.

Wet bedrag ineens

Met de introductie van de Wtp worden enkele wijzigingen van kracht, die voor alle pensioenfonds gelden. Eén van de wijzigingen is het keuzerecht 'bedrag ineens'. Bij pensionering wordt het mogelijk eenmalig een deel tot 10% van het pensioen ineens op te nemen. In verband met uitvoeringsaspecten is de inwerkingtreding in elk geval uitgesteld. De wet 'bedrag ineens' is nog niet definitief en afhankelijk van de behandeling in de Eerste Kamer zal duidelijk moeten welke datum van inwerkingtreding realistisch is. Dit zal niet eerder dan 1 juli 2026 zijn. Pensioenuitvoerders hebben aangegeven dat zij het cruciaal vinden om tijdig en zorgvuldig naar de deelnemers te kunnen communiceren. Als de wetgeving definitief is vastgesteld, wordt 'bedrag ineens' ook als keuzemogelijkheid opgenomen in het pensioenreglement van Pensioenfonds Campina.

Wet temporisering AOW-leeftijd

In samenhang met de Wtp is de Wet temporisering AOW-leeftijd in werking getreden. De AOW-leeftijd stijgt daardoor minder snel dan voorheen het geval was. In 2024 tot en met 2027 komt de AOW-leeftijd uit op 67 jaar. Vanaf 2025 is de stijging van de AOW-leeftijd gekoppeld aan de stijging van de levensverwachting. Voor het vaststellen van de AOW-leeftijd kijkt de wet vijf jaar vooruit. Op grond daarvan is besloten om de AOW-leeftijd in 2028 te verhogen naar 67 jaar en 3 maanden. In 2024 is bekend gemaakt dat de AOW-leeftijd in 2029 en 2030 ongewijzigd blijft op 67 jaar en 3 maanden.

Wetsvoorstel pensioenverdeling bij scheiding

In het kader van de ontwikkelingen rondom de Wtp is er een wetsvoorstel in voorbereiding dat de verdeling van pensioenrechten bij scheiding regelt. Dit wetsvoorstel houdt in dat conversie als standaardmethode gaat gelden in plaats van verevening. Bij conversie krijgen ex-partners automatisch een zelfstandig recht op de helft van het tijdens het huwelijk opgebouwde ouderdomspensioen en partnerpensioen van de andere partner.

In verband met de grootschalige wijzigingen in het pensioenstelsel wordt de inwerkingtreding van de nieuwe wet naar verwachting uitgesteld tot 1 januari 2028. Tot de inwerkingtreding van de nieuwe wet blijft de huidige Wet Verevening Pensioenrechten bij Scheiding van kracht. Het pensioenfonds houdt de ontwikkelingen rondom dit wetsvoorstel nauwlettend in de gaten en zal de nodige stappen zetten, zodra de nieuwe wet van kracht is.

4.3 Bestuurlijke ontwikkelingen, thema en belangrijke besluiten

Inleiding

In 2024 heeft het bestuur 12 keer vergaderd en de belangrijkste thema's waren de Wet toekomst pensioenen (Wtp) in combinatie met de toekomst van het pensioenfonds. Daarnaast is onder meer aandacht besteed aan de bezetting van het bestuur, pensioencommunicatie, DORA-implementatie, Datakwaliteit en de schadestaatprocedure. Hieronder worden deze thema's toegelicht.

Bestuurswijzigingen

Per 1 december 2024 is mevrouw Stanoevska toegetreden tot het bestuur, zij vervangt mevrouw Janssen die per 1 oktober 2024 het bestuur heeft verlaten, beiden namens de werkgever.

Sinds 2009 treden er geen nieuwe werknemers toe tot de pensioenregeling van het pensioenfonds en in de onderlinge getalsverhouding is het aandeel werknemers sterk afgenomen in relatie tot pensioengerechtigden. Indien de verhouding werknemers ten opzichte van pensioengerechtigden lager is dan 10:90, dan mogen de vertegenwoordigers van de pensioengerechtigden 4 bestuurszetels innemen en het aantal werknemerszetels neemt af tot 2. Het aantal zetels voor vertegenwoordigers van de werkgever blijft met 2 ongewijzigd. Deze getalsverhouding (10:90) is op 1 juli 2024 bereikt. Het bestuur hecht waarde aan continuïteit en de transitie naar de nieuwe bestuursamenstelling zal derhalve geleidelijk worden doorgevoerd.

In het kader van deze transitie is de heer Traas per 1 augustus 2024 toegetreden tot het bestuur namens de gepensioneerden nadat hij vanaf oktober 2023 de vergaderingen als aspirant-bestuurder heeft bijgewoond.

In december 2024 is in de bestuursvergadering besloten dat mevrouw Van der Molen, bestuurslid namens de werknemers na de jaarvergadering van 2024 zal aftreden.

De heer Rothkrantz is bestuurslid namens de werkgevers en is namens de Vereniging Gepensioneerden Campina (VGC) voorgedragen om na de jaarvergadering van 2024 namens de pensioengerechtigden zitting te nemen in het bestuur. Zijn taken en bevoegdheden zijn niet gewijzigd. Hierdoor ontstaat een vacature namens de werkgever. Hierop vooruitlopend is voor de vacature in het bestuur een geschikte kandidaat gevonden namens de werkgever, die de vergaderingen als aspirant-lid bijwoont. De toezichthouder DNB heeft deze kandidaat, de heer Berkenbosch, getoetst en een positief besluit hierover genomen. Na de jaarvergadering zal de heer Berkenbosch zitting nemen in het bestuur.

Statutenwijziging

De statuten zijn in 2024 geactualiseerd waarbij binnen het bestuur elke geleding 2 externe vertegenwoordigers kan benoemen. Om de continuïteit in het bestuur verder te borgen is tevens de mogelijkheid geopend om

maximaal 2 onafhankelijke bestuurders te benoemen (die niet tot een geleding behoren). Bij het verantwoordingsorgaan bestaat er tevens de mogelijkheid om voor elke geleding 1 externe vertegenwoordiger te benoemen. Daarnaast zijn de statuten direct in lijn gebracht met de nieuwe Code Pensioenfondsen.

Wet toekomst pensioenen/ toekomst pensioenfondsen

Algemeen kader

Een werkgever kan - naast een pensioenregeling waarin nog wel pensioen wordt opgebouwd - een gesloten pensioenregeling hebben zoals die geldt bij het pensioenfonds. In de situatie van een gesloten regeling geldt dat sociale partners primair verantwoordelijk zijn voor pensioen als arbeidsvoorwaarde en zij bepalen hoe de nieuwe pensioenregeling eruit zal zien en bij welke pensioenuitvoerder de pensioenregeling wordt ondergebracht. Sociale partners kunnen besluiten om de pensioenovereenkomst bij het gesloten pensioenfonds wel of niet te wijzigen. Daarna nemen zij een beslissing over de vraag of het gesloten fonds verzocht zal worden om de opgebouwde pensioenen in te varen in de gewijzigde pensioenregeling bij dat gesloten pensioenfonds.

Sociale partners onderbouwen in een transitieplan waarom de transitie en de gemaakte keuzes leiden tot een evenwichtige overstap. Deze evenwichtigheid kan een werkgever volgens de toelichting op de Wtp slechts beoordelen als hij een overzicht heeft van het totaal van alle pensioenregelingen die van toepassing zijn voor haar (oud-)werknemers. Om die reden moet de werkgever in het transitieplan niet alleen de keuzes verantwoorden die worden gemaakt ten aanzien van de pensioenregeling waarin nieuwe pensioenaanspraken worden opgebouwd, maar ook ten aanzien van alle gesloten pensioenregelingen van die werkgever. Het arbeidsvoorwaardelijke besluit om een gesloten pensioenregeling niet te wijzigen is ook een dergelijke keuze. De werkgever stelt voor alle pensioenregelingen dan één transitieplan op. De sociale partners en pensioenuitvoerders krijgen vervolgens tot 1 januari 2028 de tijd om pensioenregelingen aan te passen aan de nieuwe wetgeving. Vervolgens is het aan het pensioenfonds om vanuit de eigen verantwoordelijkheid op basis van een evenwichtige belangenafweging, te beoordelen of het verzoek tot uitvoeren van de nieuwe regeling en het invaren kan worden uitgevoerd. Het pensioenfonds is verantwoordelijk voor de uiteindelijke besluitvorming.

De beoordeling van een inbaarverzoek kan niet los worden gezien van de toekomst van het pensioenfonds als zelfstandige uitvoeringsorganisatie. Het deelnemersbestand is krimpend en neemt jaarlijks met circa 3% af. Op lange termijn is het bedrijfseconomisch niet meer verantwoord zelfstandig door te gaan vanwege toenemende uitvoeringskosten (per deelnemer).

Activiteiten 2024

Al enige tijd is het pensioenfonds gezien haar status als gesloten pensioenfonds en krimpend deelnemersbestand, zich aan het oriënteren op haar toekomstbestendigheid. De Wet toekomst pensioenen heeft deze oriëntatie verder in een stroomversnelling gebracht. Het bestuur heeft begin 2024 een werkgroep Toekomst/ Wtp in het leven geroepen. Deze werkgroep Wtp heeft vervolgens in april 2024 een analyse/onderzoek gedaan naar de uitvoeringsalternatieven en scenario's in combinatie met wel of niet invaren. Hierbij is een groot aantal scenario's en uitvoeringsalternatieven besproken, met de gedachte om in eerste instantie breed te kijken naar wat past bij de doelstellingen van het pensioenfonds en haar achterban, zonder daarbij op voorhand een scenario af te laten vallen. Op deze wijze is met een 'open blik' gekeken naar de verschillende mogelijkheden. Een mogelijk inbaarverzoek vanuit sociale partners is hierbij ook nadrukkelijk een realistisch scenario. Het project Wtp/Toekomst heeft vervolgens onder begeleiding van een externe projectleider en adviseurs verder vorm gekregen. In het najaar van 2024 heeft het pensioenfonds een aantal verzekeraars en APF-en een verzoek gedaan om te komen met een voorstel. Hierdoor is het beeld bij het pensioenfonds van de verschillende uitvoeringsalternatieven nog duidelijker geworden.

Op basis van een aantal criteria heeft vervolgens eerst een iteratieslag plaatsgevonden met als doel om mogelijke scenario's te kunnen elimineren. Hierbij is een aantal criteria als zwaarwegend beoordeeld, met als gevolg dat er twee scenario's zijn gedefinieerd die in aanmerking kwamen voor nader onderzoek. Het pensioenfonds heeft in dit kader de regie op zich genomen en is aan de slag gegaan om het pensioenresultaat in de gedefinieerde scenario's te onderzoeken. In verschillende rekenrondes is gebouwd aan een robuust model waarbij alle specifieke kenmerken van het pensioenfonds worden meegewogen. Hiermee heeft het pensioenfonds haar verantwoordelijkheid genomen om op basis van evenwichtige belangenafweging in alle mogelijke scenario's het best verwachte (pensioen)resultaat voor haar deelnemers te verkrijgen.

Sociale partners en pensioenuitvoerders hebben tot 1 januari 2028 de tijd om pensioenregelingen aan te passen aan de nieuwe wetgeving. Bij een mogelijk invaarverzoek vanuit sociale partners zijn de daarbij behorende tijdslijnen krap. Dit maakt dat het pensioenfonds besloten heeft om in de eerste helft van 2025 een beslissing over de toekomst van het pensioenfonds te nemen ten aanzien van wel of niet invaren.

Besluitvorming toekomst pensioenfonds 2025

De beoordeling van een invaarverzoek als een mogelijk scenario kan niet los worden gezien van de toekomst van het pensioenfonds als zelfstandige uitvoeringsorganisatie. Een eventueel invaarverzoek zal een grote wissel trekken op het bestuur en het pensioenbureau. Het pensioenfonds heeft in ieder geval besloten om bij een keuze voor invaren dit niet zelfstandig te doen. Een scenario met invaren zal altijd samengaan met de overgang naar een APF. In 2025 zal de toekomst van het pensioenfonds veel van de bestuurlijke aandacht vragen.

Schadestaatprocedure

In februari 2023 is een dagvaarding in een schadestaatprocedure uitgebracht bij de betrokken werkgevers inzake de opzegging van de uitvoeringsovereenkomst. Het Gerechtshof had in 2021 geoordeeld dat FrieslandCampina onrechtmatig heeft gehandeld door de uitvoeringsovereenkomst met Pensioenfonds Campina per 1 januari 2015 op te zeggen zonder daarbij een redelijke vergoeding aan te bieden. Het hof heeft betrokken werkgevers veroordeeld tot het betalen van een redelijke vergoeding aan het pensioenfonds. De Hoge Raad heeft de eerdere uitspraak van het Gerechtshof Den Haag in stand gelaten. In de schadestaatprocedure wordt een uitspraak gevraagd over de hoogte van de redelijke vergoeding.

Na een zitting in maart 2024 heeft de meervoudige kamer van de Rechtbank te Rotterdam in januari 2025 een tussenvonnissen gewezen. In dit tussenvonnissen staat dat FrieslandCampina alleen aansprakelijk is voor het verslechterde indexatieperspectief dat het gevolg is van de opzegging zonder een redelijke vergoeding aan te bieden; andere bedragen die het pensioenfonds heeft geëist zijn volgens de rechtbank niet toewijsbaar. De rechtbank heeft het voornemen een deskundige te benoemen om te kunnen bepalen wat de schade is die FrieslandCampina aan het pensioenfonds moet betalen. Het tussenvonnissen biedt de mogelijkheid om direct in hoger beroep te gaan. Na bestudering van het vonnis en op basis van ingewonnen advies van de juridische adviseurs heeft het bestuur besloten in hoger beroep te gaan. Dit is mede ingegeven omdat naar verwachting een deskundigenrapport extra tijd zal vergen.

Beleggingsbeleid, verduurzaming en impact

In het verslagjaar zijn er verdere stappen gezet om de beleggingsportefeuille te verduurzamen. Eind 2024 waren elf beleggingsmandaten en -fondsen omgezet, die een artikel 8 of 9 SFDR classificatie hebben; dit vertegenwoordigt 86% van de totale beleggingsportefeuille (zie ook paragraaf 5.6.)

De SFDR-wetgeving vraagt pensioenfondsen een keuze te maken over hoe zij hun pensioenproduct positioneren. Hierin kiest Pensioenfonds Campina voorslansnog om het pensioenproduct te positioneren als 'overig product'. In een later stadium kan Pensioenfonds Campina haar keuze heroverwegen.

In het najaar van 2024 is samen met fiduciair manager GSAM gestart met het inzichtelijk maken van de ESG-risico's conform het Good Practice risicobeheer DNB. Er is een shortlist van de grootste risico's opgesteld en in 2025 zal de risicobeoordeling, -mitigatie en monitoring opgezet worden.

In 2024 is er door het bestuur, onder begeleiding van een externe beleggingsexpert, een evaluatie uitgevoerd op de kwaliteit van de dienstverlening van de fiduciair manager GSAM. De algemene indruk is positief, aanbevelingen zullen in 2025 samen met GSAM opgepakt worden.

In kader van toekomst fonds is een aantal beleggingsvoorstellen on-hold gezet, dit betreft de implementatie van een vereenvoudigd liability matching en cashflow mandaat, het semi-automatisch ('de-risking') van de beleggingsportefeuille en het verder verhogen van de renteafdekking.

Pensioencommunicatie en communicatiebeleidsplan

Het pensioenfonds heeft een nieuw communicatiebeleidsplan 2024 – 2027 vastgesteld, inclusief de inrichting van de keuzebegeleiding en een jaarplan die richting geeft aan alle activiteiten. Het communicatiebeleidsplan 2024 – 2027 anticipeert op de keuzes in het kader van een transitie naar een andere uitvoeringsvorm en/of uitvoerder. Hierbij is de 'going concern' situatie als belangrijk uitgangspunt meegenomen. Met deze

achtergrond zijn verschillende acties in 2024 opgepakt. De website is toegankelijker gemaakt voor de deelnemer, en er is ook gezorgd voor overgang naar een andere leverancier om de continuïteit in functionele doorontwikkeling te borgen. Ook de content is hierbij meegenomen en in belangrijke mate aangepast op de voor de deelnemers belangrijke thema's, zoals de toekomst van het pensioenfonds.

De communicatiecommissie heeft een voorkeur voor persoonlijke communicatie die duidelijk, begrijpelijk, en tijdig is. Alle uitingen moeten ook evenwichtig zijn en zowel de voor- als nadelen belichten. Door het plotselinge overlijden van de heer Savelkouls is de communicatiecommissie versterkt met de externe ondersteuning van een communicatiedeskundige. Het bestuur is de heer Savelkouls zeer erkentelijk voor zijn jarenlange bijdrage als externe ondersteuner aan de communicatiecommissie. Besluitvorming in het kader van de toekomst van het pensioenfonds heeft gevolgen voor de communicatie met deelnemers en andere stakeholders. De communicatiecommissie anticipeert op de mijlpalen in het project en passende communicatie daarbij.

De Pensioenuitvoerders zijn wettelijk verplicht een (digitale) keuzeomgeving in te richten. Dit moet de deelnemer in staat stellen om een passende keuze te maken. Het pensioenfonds zal in 2025 interviews afnemen gericht op de belangrijkste doelgroepen en hierop haar keuzebegeleiding indien nodig bijstellen. In 2024 zijn twee nieuwsbrieven uitgebracht. De toekomst van het pensioenfonds stond hierin centraal. Daarnaast zijn actuele onderwerpen onder de aandacht gebracht, zoals informatie over de financiële positie, beleggingsresultaten en wijzigingen in bemensing van de verschillende fondsgremia. Met de VGC is, naast de presentatie over actuele onderwerpen in de algemene ledenvergadering, ook veel contact geweest over communicatie uitingen van het pensioenfonds richting pensioengerechtigden.

Themadag

In november 2024 is een themadag gehouden met het bestuur, het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht. Deze themadag stond in het teken van digitale weerbaarheid en het creëren van awareness bij de verschillende risico's op het gebied van informatiebeveiliging. Met behulp van externe specialisten is een workshop georganiseerd waarbij de laatste ontwikkelingen rond wet- en regelgeving zoals de EU-verordening DORA, en specifiek cybersecurity awareness doorgenomen.

Deelnemersonderzoeken

In juni 2024 heeft het pensioenfonds een deelnemersonderzoek gehouden. De laatste keer was in november 2019. Met de resultaten van het onderzoek heeft het bestuur beter inzicht verkregen in de risicohouding van haar deelnemers. Hiernaast is ook onderzocht hoe het staat met de waardering van deelnemers met de informatievoorziening door en het contact met het pensioenfonds. Uit het onderzoek blijkt dat deelnemers er veel vertrouwen in hebben dat het bestuur van Pensioenfonds Campina de juiste beslissing neemt als het gaat om de toekomst van het fonds. In 2025 wordt een nieuw deelnemersonderzoek naar risicobereidheid en risicodraagvlak gehouden in verband met de te maken keuzes door het pensioenfonds.

DORA implementatie

De Digital Operational Resilience Act (DORA) is Europese wetgeving die de weerbaarheid van financiële instellingen voor operationele verstoringen in de IT moet vergroten. Financiële instellingen moeten voor 17 januari 2025 aan de wettelijke vereisten voldoen.

In 2024 is het pensioenfonds met behulp van externe expertise gestart met de implementatie van DORA. Om per 17 januari 2025 compliant te zijn aan de DORA-vereisten zijn aan de volgende punten aandacht besteed:

- Het opstellen of aanpassen van informatiebeveiligingsbeleid, cybersecurity awareness beleid en incidentenbeleid.
- Het opstellen van een concept raamwerk voor ICT Risk Management, met daarbinnen bijzondere aandacht voor de uitbestedingsrelaties, monitoring, Business Continuity Management, Network Security, Incidentmanagement en Change Management.
- Het maken van aanvullende afspraken (in de vorm van contracten) met relevante uitbestedingsrelaties over het voldoen aan de vereisten van DORA en het opzetten van een informatieregister met betrekking tot alle contractuele overeenkomsten over het gebruik van uitbestede ICT-diensten.
- Waarborgen dat uitbestedingsrelaties de interne beheersing op voldoende niveau brengen om te voldoen aan de vereisten uit hoofde van DORA, inclusief het periodiek uitvoeren van testen op de digitale operationele weerbaarheid en het kunnen rapporteren over materiële ICT-gerelateerde incidenten.

- Waarborgen dat uitbestedingsrelaties voorzien in een toereikende informatievoorziening binnen de uitbestedingsketen over de naleving van de vereisten uit hoofde van DORA.

Middels periodieke project voortgangsrapportages is het bestuur (en andere gremia) op de hoogte gehouden van de voortgang van de DORA implementatie. Op basis van bovengenoemde activiteiten voldoet het pensioenfonds – los van een aantal beperkte openstaande acties – eind januari 2025 aan de vereisten uit hoofde van DORA.

Datakwaliteit

In 2024 stond Datakwaliteit hoog op de agenda van het bestuur. Datakwaliteit is essentieel voor de integere en beheerste bedrijfsvoering van pensioenfondsen. Het zorgt ervoor dat deelnemers correcte informatie ontvangen en dat pensioenuitkeringen op basis van nauwkeurige gegevens worden berekend. De kwaliteit van data bepaalt de mate waarin deze geschikt, volledig en accuraat zijn, wat cruciaal is voor het nemen van weloverwogen beslissingen.

Uitgangspunt is het Kader Datakwaliteit van de Pensioenfederatie, dat zes fasen beschrijft om de datakwaliteit te beoordelen en te verbeteren. Deze fasen omvatten het opzetten van een datakwaliteitsbeleid, risico-inventarisatie, data-analyses, rapportage en beoordeling, en het nemen van een bestuursbesluit over de datakwaliteit. De eerste twee fasen van het Kader Datakwaliteit zijn succesvol afgerond. Fase 1 omvatte het opstellen van een datakwaliteitsbeleid en het inventariseren van kritische data-elementen (KDE's). In Fase 2 is een risico-inventarisatie en -beoordeling uitgevoerd om de risicofactoren voor de datakwaliteit te identificeren en te beoordelen. Naar verwachting heeft het pensioenfonds in de loop van 2025 alle fasen van het Kader Datakwaliteit doorlopen.

Deskundigheidsbevordering en bestuurlijke effectiviteit

Het bestuur zorgt voor geschiktheid, complementariteit en continuïteit binnen het bestuur. Het bestuur toetst de geschiktheid van de bestuursleden bij het aantreden en gedurende het bestuurslidmaatschap. Hiertoe is per bestuursfunctie een profielschets opgesteld. Het programma voor permanente educatie van bestuursleden waarborgt dat de geschiktheid van bestuursleden op peil blijft en waar nodig wordt verbreed of ontwikkeld. De deskundigheid wordt jaarlijks getoetst (zelfevaluatie) voor individuele bestuursleden en het bestuur als geheel. De uitkomsten zijn vastgelegd in de deskundigheidsmatrix. Op basis van de toegewezen aandachtsgebieden wordt jaarlijks bepaald welke acties moeten worden ondernomen om de vereiste deskundigheid te halen respectievelijk te behouden. De deskundigheidseisen zijn ook van toepassing op de leden van het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht.

Onder begeleiding van externe expertise heeft het bestuur in 2024 aan de hand van een zelfevaluatie de effectiviteit van zijn functioneren onderzocht. De uitkomst is tevredenstellend en de aandachtspunten worden in 2025 opgepakt.

Code Pensioenfondsen

De Code Pensioenfondsen heeft tot doel het functioneren van pensioenfondsen te verbeteren en inzichtelijker te maken. Per 1 januari 2024 is een nieuwe Code Pensioenfondsen van toepassing geworden. In dit jaarverslag wordt dan ook gerapporteerd conform de 'nieuwe' Code. De code beweegt mee met nieuwe ontwikkelingen en vraagt daarom eens in de zoveel tijd om aanpassingen die invulling geven aan het centrale thema 'goed pensioenfondsbestuur'. In deze versie van de code ligt de nadruk specifiek op de drie onderwerpen: 'centraal stellen van de belanghebbenden', 'duurzaamheid' en 'diversiteit en inclusie'.

Bepalend voor de werking van de Code is hoe pensioenfondsen met de intenties omgaan – niet de mate waarin zij die naar de letter naleven. Er is dus ruimte is om af te wijken van de normen, mits dit weloverwogen gebeurt. De Code is gebaseerd op het 'pas toe of leg uit'-beginsel en is gerubriceerd volgens vijf thema's, die in de volgende tabel staan weergegeven:

Norm	Thema's	Naleving
	1. Goed zorgen voor het pensioen van belanghebbenden	
1	▪ Aandacht hebben voor de missie, visie, strategie	✓
2	▪ Aandacht hebben voor duurzaamheid	✗
3	▪ Belangen evenwichtig afwegen	✓
4	▪ Kennen van de voorkeuren van de belanghebbenden	✗
5	▪ Keuzebeleidingsbeleid vaststellen	✓
6, 7	▪ Visie hebben op kwaliteit, kosten en uitbesteding	✓
	2. Goed besturen	
8 t/m 10	▪ Besluiten motiveren en onderbouwen	✓
11	▪ Beleidscyclus vastleggen	✓
12 t/m 14	▪ Bestuurlijke taken verdelen en stemrecht bepalen	✓
15	▪ Open en transparant zijn	✓
16	▪ Integraal risicomanagement bevorderen	✓
	3. Effectief intern toezichthouden en controle uitoefenen	
17, 18	▪ Toezichtvisie ontwikkelen	✓
19 t/m 21	▪ Rolbewust zijn	✓
22, 23	▪ Werkzaamheden van actuaris en accountant vaststellen	✓
	4. Verantwoording en inspraak organiseren	
24, 25	▪ Verantwoording afleggen door bestuur	✓
26, 27	▪ Verantwoording afleggen door intern toezicht	✓
28, 29	▪ Bevoegdheden uitoefenen door een verantwoordingsorgaan	✓
32	▪ Betrekken van belanghebbenden	✓
	5. Effectief functioneren van fondsorganen	
33 t/m 36	▪ Geschiktheids-, diversiteits- en inclusiebeleid naleven en uitdragen	✗ 35
37, 38	▪ Benoeming, zittingstermijn en ontslag van leden van organen vastleggen	✓
39 t/m 42	▪ Beloningsbeleid beheerst en duurzaam houden	✓
43 t/m 48	▪ Gewenste gedrag, cultuur en integriteit naleven en uitdragen	✓
49	▪ Jaarlijks zelfevalueren	✓

In het kader van 'pas toe of leg uit' volgt hieronder een toelichting op de normen, waaraan niet (volledig) wordt voldaan. Dit zijn de normen **2, 4 en 35**. Hiermee zijn wij als pensioenfonds transparant over het (nog) niet volledig op alle (nieuwe) normen te voldoen aan de nieuwe Code. Daarnaast staat in de Code Pensioenfondsen een aantal normen waarover het pensioenfonds standaard in het jaarverslag in verhalende (beschrijvende) zin over de naleving van die norm (dus ook bij naleving van die norm) moet rapporteren. Dit betreffen de normen **1, 4, 34 en 35**. Een beschrijving van deze normen is als bijlage B opgenomen in dit jaarverslag.

▪ **Aandacht hebben voor duurzaamheid (Norm 2)**

Het pensioenfonds heeft, rekening houdend met de voorkeuren en belangen van belanghebbenden, een beleggingsbeleid waarvan milieu- en klimaat- en sociale en governance factoren een uitdrukkelijk en kenbaar onderdeel zijn. Het pensioenfonds houdt op een proportionele wijze rekening met mogelijke langetermijneffecten van het beleggingsbeleid op mens, milieu en maatschappij en de effecten van duurzaamheidsrisico's op beleggingsbeslissingen.

Het pensioenfonds heeft in het risicobereidheidsonderzoek van november 2019 de deelnemers gevraagd naar hun houding over maatschappelijk verantwoord beleggen. Bij de vaststelling van het beleid inzake maatschappelijk verantwoord beleggen heeft het bestuur rekening gehouden met de opvattingen en de keuzes van alle belanghebbenden. Een follow up hiervan lag in 2024 voor de hand, echter heeft de toekomstoriëntatie prioriteit gekregen gezien het belang hiervan en de bijbehorende deadlines van de Wtp. Bestuurlijk gezien heeft de Wtp en de toekomst van het pensioenfonds veel tijd in beslag genomen. In de beleggingsadviescommissie vergadering van december 2024 is al wel een start gemaakt met het in kaart brengen van de ESG-risico's en de nadere invulling van impact beleggen samen met de fiduciair vermogensbeheerder GSAM.

▪ **Kennen van de voorkeuren van de belanghebbenden (Norm 4)**

Het pensioenfonds verdiept zich in de voorkeuren van de bij het pensioenfonds betrokken belanghebbenden en betreft deze voorkeuren bij het bepalen van zijn strategische doelstellingen en beleidsuitgangspunten en gaat daarover met de belanghebbenden in gesprek. Het pensioenfonds rapporteert hierover in het bestuursverslag.

In juni 2024 is een risicobereidheidsonderzoek gehouden onder de deelnemers. Het onderzoek was belangrijke input om te meten of de risicohouding van de deelnemers (actief, slapers en gepensioneerden) nog passend was ten opzichte van het strategisch beleggingsbeleid van het pensioenfonds. Wat leeft er onder deelnemers en wat betekent risico voor hen? Tevens is in dit onderzoek ook getoetst of de deelnemers tevreden zijn met de inzet van de huidige communicatiemiddelen of dat er bij de verschillende doelgroepen andere behoeften leven. Hierop is het communicatiebeleidsplan 2024 – 2027 aangepast en zijn de verschillende activiteiten uit het communicatiejaarplan 2024 – 2025 opgepakt. Het verdiepende onderzoek naar en de dialoog over de actuele voorkeuren van belanghebbenden op het terrein van duurzaam beleggingen heeft in 2024 niet kunnen plaatsvinden.

▪ **Geschiktheids-, diversiteits- en inclusiebeleid naleven en uitdragen (Norm 35)**

Ten aanzien van leeftijdsdiversiteit geldt als minimum dat er tenminste één persoon zitting heeft in het bestuur en het verantwoordingsorgaan of het belanghebbendenorgaan die jonger is dan 40 jaar. Ten aanzien van gender diversiteit geldt als minimum dat er in de genoemde organen variatie is in geslacht of genderidentiteit.

In zowel het bestuur en het verantwoordingsorgaan is tenminste één vrouw vertegenwoordigd, maar in beide organen is geen lid jonger dan veertig jaar. De populatie van het pensioenfonds is vergrijsd door de sluiting van de pensioenregeling in 2009 en voor de vacatures in fondsorganen zijn geen geschikte leden jonger dan 40 jaar beschikbaar. Het is daardoor nu en in de toekomst nagenoeg niet mogelijk om met een paritair bestuursmodel aan de leeftijdsnorm van de Code Pensioenfondsen te voldoen.

Oordeel raad van toezicht naleving Code

De raad van toezicht rapporteert in het verslag van het intern toezicht (paragraaf 12.4 van dit jaarverslag) over de naleving van de Code. De raad van toezicht heeft niet geoordeeld dat het bestuur onvoldoende aandacht heeft besteed aan de naleving van de Code Pensioenfondsen. Het bestuur geeft aan dat het de Code zoveel als mogelijk toepast en in geval van afwijking daartoe een weloverwogen en onderbouwd besluit neemt.

Beheerste en integere bedrijfsvoering

Het pensioenfonds heeft de organisatie zodanig ingericht dat het een beheerste en integere bedrijfsvoering waarborgt. Daarbij gaat het om de beheersing van bedrijfsprocessen en bedrijfsrisico's, de integriteit van personen betrokken bij het pensioenfonds, de waarborging van de soliditeit van het pensioenfonds zelf en het beheersen van de financiële positie op de lange termijn.

Opvolging aanbevelingen vanuit het jaarwerk

Door de certificerend actuaaris, de accountant, het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht worden naar aanleiding van de controle en beoordeling tijdens het jaarwerk aanbevelingen gedaan. De opvolging van de aanbevelingen wordt door het bestuur gedurende het jaar gemonitord. Voorafgaand aan de controle voor het jaarwerk is de opvolging van de verschillende aanbevelingen besproken met alle betrokken partijen.

Eigenrisicobeoordeling

Het fonds heeft in boekjaar 2022 voor het eerst een eigenrisicobeoordeling (ERB) uitgevoerd. De ERB is voor het bestuur een middel om verantwoording af te leggen over de risico's ten opzichte van de missie, visie en strategie van het fonds. Aan de hand van de ERB worden materiële risico's en de consequenties hiervan voor de financiële positie van het fonds en de pensioenen van onze deelnemers geïdentificeerd. Hierbij hebben wij een integrale analyse en beoordeling uitgevoerd van de korte- en lange termijnrisico's voor het fonds en de effectiviteit van het risicobeheer (inclusief beheersmaatregelen).

Minimaal eens per drie jaar dient de ERB te worden geactualiseerd. De eerstvolgende actualisatie staat gepland voor eerste kwartaal van 2025. Dit ERB zal geheel in het teken staan van de impact van de verschillende toekomst scenario's op het risicoprofiel en de risico's voor Pensioenfonds Campina en de deelnemers.

Klachten, geschillen en onregelmatigheden

Pensioenfonds Campina voert de pensioenregeling met de grootst mogelijke zorg uit en probeert de deelnemer (belanghebbende) zo goed mogelijk van dienst te zijn. Toch kan het voorkomen dat een deelnemer niet tevreden is over de toepassing van de regeling of de manier waarop de deelnemer door het pensioenfonds is behandeld of geïnformeerd. Het pensioenfonds staat open voor klachten en klantsignalen die kunnen leiden tot een continue verbetering van de klanttevredenheid.

Definitie van een klacht

De wettelijke definitie van een klacht is per 1 juli 2023 aanzienlijk verruimd, waardoor alle 'uitingen van ongenoegen' geregistreerd moeten worden. De definitie is als volgt: *Onder een klacht verstaan wij iedere uiting van ontevredenheid die een belanghebbende richt aan Pensioenfonds Campina.*

Het pensioenfonds vindt het belangrijk dat belanghebbenden weten waar zij ontevredenheid kunnen uiten, waar zij met eventuele vragen terecht kunnen en hoe de voortgang van de klachtafhandeling verloopt.

Gedragslijn 'Goed omgaan met klachten'

De Pensioenfederatie heeft in juni 2022 de 'Gedragslijn Goed omgaan met Klachten' gepubliceerd. Het doel van deze gedragslijn is dat pensioenfondsen beter omgaan met klachten en klantensignalen en daardoor hun dienstverlening nog verder kunnen verbeteren. De leden van de Pensioenfederatie, waaronder Pensioenfonds Campina, hebben ingestemd met de gedragslijn. De gedragslijn is in 2023 geactualiseerd en sluit aan bij de per 1 juli 2023 in werking getreden regelgeving van de Wet toekomst pensioenen (Wtp). Het pensioenfonds heeft in 2024 zowel de klachtenregeling als het klachtenbeleid hierop geactualiseerd. Beide documenten zijn gepubliceerd op de website van het pensioenfonds.

Daarnaast moeten alle pensioenfondsen zich verplicht aansluiten bij een onafhankelijke instantie tot beslechting van geschillen tussen deelnemers en pensioenfondsen. Hiervoor is per 1 januari 2024 de Geschilleninstantie Pensioenfondsen (GIP) opgericht en aangewezen als officiële geschilleninstantie voor pensioenfondsen. Het pensioenfonds is per 1 januari 2024 aangesloten.

Klachtafhandeling

Iedere uiting van ongenoegen die een belanghebbende richt aan het pensioenfonds is een klacht. Het pensioenbureau is hierbij het eerste aanspreekpunt. In de meeste gevallen kunnen klachten in goed overleg worden opgelost. Als dat niet lukt, wordt de klacht door de klachtencommissie van het pensioenfonds in behandeling genomen. Wij noemen dat dan een geëscaleerde klacht. Indien de klachtencommissie de geëscaleerde klacht niet naar tevredenheid van de belanghebbende heeft afgehandeld, kan de belanghebbende het geschil voorleggen aan de GIP of de bevoegde rechter.

Klachtenoverzicht (uitingen van ongenoegen)

Categorie klacht	3 ^e en 4 ^e kwartaal 2024			
	Klachten	Geëscaleerde klachten	Geschillen	Rechter
Service en klantgerichtheid	3	0	0	0
Behandelingsduur	1	0	0	0
Informatieverstrekking	19	0	0	0
Deelnemersportaal	1	0	0	0
Keuzebegeleiding	0	0	0	0
Pensioenberekening en -betaling	9	0	0	0
Registratie werknemersgegevens / datakwaliteit	0	0	0	0
Toepassing wet- en regelgeving: algemeen	0	0	0	0
Toepassing wet- en regelgeving: invaren, transitie	0	0	0	0
Financiële situatie	2	0	0	0
Duurzaamheid	0	0	0	0
Overig	2	0	0	0
Totaal	37	0	0	0

Uitingen van ongenoegen worden met ingang van 1 juli 2024 op de nieuwe wijze geregistreerd.

De meeste uitingen van ongenoegen hadden in 2024 betrekking op de categorieën **Informatieverstrekking** en **Pensioenberekening en -betaling**. Er is in 2024 geen enkele 'uiting van ongenoegen' geëscaleerd naar de klachtencommissie, de GIP en/of de rechter.

In het komende jaar blijft het op uniforme wijze van registreren van uitingen van ongenoegen een aandachtspunt voor het pensioenfonds. Binnen het pensioenbureau wordt de bewustwording van het registreren verder vergroot.

Een klacht is voor het pensioenfonds een kans om de dienstverlening naar belanghebbenden te verbeteren. Het pensioenfonds streeft ernaar open te staan voor klachten en feedback en wil leren van klachten en zichzelf verbeteren. Een voorbeeld is de klachten over de informatieverstrekking. De vernieuwde website is aangepast naar aanleiding van veel gestelde vragen over de toekomst van het fonds.

Naleving gedragscode

In 2023 is er een nieuwe versie van de Modelgedragscode gepubliceerd door de Pensioenfederatie. De gedragscode is om deze reden begin 2024 geactualiseerd. De onafhankelijke compliance officer ziet erop toe dat de gedragscode van het pensioenfonds wordt nageleefd, is vertrouwenspersoon en fungeert als meldpunt voor compliance kwesties. De compliance officer rapporteert jaarlijks zijn bevindingen aan het bestuur. De compliance officer heeft in april 2025 zijn bevindingen gerapporteerd en daaruit komt naar voren dat er in 2024 geen overtredingen van de gedragscode zijn geconstateerd. De verbonden personen hebben melding gemaakt van relevante nevenfuncties, deze zijn beoordeeld en leiden niet tot bemerkingen. De gedragscode is beschikbaar via de website van het pensioenfonds.

Beloningsbeleid

Het pensioenfonds voert een beheerst en duurzaam beloningsbeleid, en de vergoedingen staan in een redelijke verhouding tot de gedragen verantwoordelijkheden, de aan de functie gestelde eisen en het tijdsbeslag. Alleen de bestuursleden, raad van toezicht en leden van het verantwoordingsorgaan, die niet in dienst zijn van een van de werkgevers, ontvangen een vergoeding van het pensioenfonds. Er worden geen prestatiegerelateerde beloningen betaald aan leden van het bestuur en het verantwoordingsorgaan. Bij tussentijds ontslag van een bestuurslid of van een lid van het intern toezicht is geen ontslagvergoeding verschuldigd. Meer informatie over de bezoldiging voor de leden van fondsorganen is opgenomen in de toelichting op de jaarrekening in noot 21.

De werkgever stelt tijd beschikbaar aan bestuursleden die bij de werkgevers werkzaam zijn of betaalt de kosten voor externe bestuursleden.

Klokkenluidersregeling

Onregelmatigheden die binnen het pensioenfonds, de fondsorganen en bij de partijen aan wie de taken zijn uitbesteed worden gesignaleerd, kunnen worden gerapporteerd bij de compliance officer op grond van de klokkenluidersregeling. Er zijn in 2024 geen onregelmatigheden gerapporteerd.

Incidenten

In 2024 is de incidentenregeling aangepast aan de DORA wetgeving. In de incidentenregeling zijn procedures en maatregelen opgenomen hoe wordt gehandeld in geval van een incident en op welke wijze een incident wordt vastgelegd. Er wordt bij een incident onderscheid gemaakt in de volgende vijf categorieën.

	2024	2023
Categorie incident	#	#
Integriteitsincidenten	0	0
Operationele incidenten	2	0
Beveiligingsincidenten	0	0
Datalekken	0	0
Overige incidenten	0	0
Totaal	2	0

In 2024 zijn er twee operationele incidenten geregistreerd. **[1]** Bij de pensioenbetaling van juni 2024 was er rond de betaaldatum een grote technische storing bij de bank, waardoor autorisatie van de betaalopdracht niet mogelijk was. Het probleem was uiteindelijk tijdig verholpen, zodat de pensioenen voor de uiterste datum uitbetaald zijn. **[2]** Door onverwachte aanpassingen in het IT-netwerk van FrieslandCampina waren enige tijd webapplicaties (waaronder Excasso) niet bereikbaar tussen 9 en 12 december 2024. Het probleem was uiteindelijk tijdig verholpen, zodat de pensioenen voor de uiterste datum uitbetaald zijn.

Naleving wet- en regelgeving

Ontwikkelingen in wet- en regelgeving worden door het bestuur nauwgezet gevolgd. Relevante wijzigingen worden geanalyseerd en de opvolging wordt besproken in de bestuursvergaderingen. Het bestuur is niet bekend met overtredingen van wet- en regelgeving.

Sanctiewetgeving

Sancties zijn politieke maatregelen die worden ingezet tegen personen, organisaties of landen die internationaal recht, mensenrechten, of democratische beginselen niet naleven. Sancties kunnen worden opgelegd door de nationale overheid of internationale instanties (Europese Unie of de Verenigde Naties). Onder Nederlandse sanctiewetgeving is het verboden om bij te dragen aan elke ondersteuning van een activiteit of transactie met een gesanctioneerd persoon, entiteit of land.

Het pensioenfonds heeft maatregelen genomen om de naleving van de sanctiewetgeving te waarborgen, voor zover deze van toepassing is op het pensioenfonds. Dit betreft zowel de processen rondom het pensioenbeheer als rondom het vermogensbeheer. Bij het vermogensbeheer zijn deze processen grotendeels uitbesteed aan externe partijen, heeft het bestuur hier rekening mee gehouden in het uitbestedingsbeleid en uitbestedingsovereenkomsten met externe partijen. DNB ziet erop toe dat banken en andere financiële instellingen hun procedures en maatregelen op orde hebben om de sanctieregels na te kunnen leven. In 2024 zijn er geen overtredingen geconstateerd van de sanctiewetgeving.

In dit kader is gedurende het boekjaar specifieke bestuurlijke aandacht besteed aan de ontwikkelingen rondom de oorlog in Oekraïne en daaruit voortkomende sanctiemaatregelen (op zowel nationaal als internationaal niveau). Het fonds heeft ultimo 2024 zeer beperkt directe beleggingen in Rusland, Wit-Rusland en Oekraïne. Vanuit wetgeving is de custodian verplicht ervoor te zorgen dat stukken die op de sanctielijst staan niet meer verhandeld kunnen worden. De Russische posities, bestaande uit aandelen en liquide middelen (0,01% van de totale beleggingen), staan op een geblokkeerde sanctieaccount.

Privacyregelgeving

Het beschermen van de vertrouwelijkheid van persoonsgegevens van deelnemers en het naleven van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), heeft hoge prioriteit. Onder de AVG geldt dat het pensioenfonds is aangemerkt als 'verwerkingsverantwoordelijke' van persoonsgegevens. Als 'eigenaar' van de persoonsgegevens dient het pensioenfonds expliciet te kunnen aantonen dat het voldoet aan de eisen vanuit de AVG.

Over de verwerking van persoonsgegevens zijn met uitbestedingsorganisaties afspraken gemaakt ten aanzien van gegevensverwerking in de service level agreement (SLA). Tevens zijn verwerkingsovereenkomsten gesloten, waarin de navolging van de gedragslijn wordt gewaarborgd. Tot slot zijn in het privacybeleid van het pensioenfonds de beleidsrichtlijnen voor de bewaring, verwerking en beveiliging van persoonsgegevens vastgelegd en is er binnen het pensioenbureau een functionaris gegevensbescherming.

In het geval van een datalek is het essentieel dat het pensioenfonds adequaat optreedt. Afhankelijk van de aard en omvang van het datalek, dient binnen 72 uur na het ontdekken door het pensioenfonds een melding te worden gemaakt bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). Aanvullend wordt er bepaald of er melding moet worden gemaakt bij de betrokkenen van wie de gegevens zijn gelekt. Na ieder datalek wordt er door het bestuur geëvalueerd op welke wijze beheersmaatregelen kunnen worden ingericht, om herhaling in de toekomst te voorkomen. In het verslagjaar 2024 zijn er geen incidenten geweest met betrekking tot datalekken.

Stichting Pensioenfonds Campina

Toezichthouders

In de Pensioenwet is De Nederlandsche Bank belast met het prudentieel toezicht, waaronder het toezicht op de financiële gang van zaken. De Autoriteit Financiële Markten is belast met het gedragstoezicht, in het bijzonder het toezicht gericht op de naleving van normen ten aanzien van de voorlichting. Daarnaast is Autoriteit Financiële Markten op grond van de Wet op het financieel toezicht (Wft) belast met het effectentypisch gedragstoezicht. Het pensioenfonds neemt kennis van de diverse thema-onderzoeken van De Nederlandsche Bank en Autoriteit Financiële Markten, en de guidance on good practices die de toezichthouders publiceren worden voor zover van toepassing overwogen en geïmplementeerd.

Een vertegenwoordiging van DNB heeft op 17 december 2024 een bezoek gebracht aan het fonds en heeft gesproken met de voorzitter van het bestuur en de directeur van het pensioenbureau over de voortgang in het kader van de toekomst van het pensioenfonds.

De doorbelaste kosten van het toezicht door de toezichthouders aan het pensioenfonds zijn als volgt:

	2024	2023	Mutatie
	EUR	EUR	%
De Nederlandsche Bank	73.295	80.577	-9,0
Autoriteit Financiële Markten	8.064	8.956	-10,0
	=====	=====	=====
Totaal	81.359	89.533	-9,1
	=====	=====	=====

Boetes en dwangsommen

In het verslagjaar zijn door De Nederlandsche Bank en Autoriteit Financiële Markten geen boetes of dwangsommen opgelegd. Evenmin is een aanwijzing gegeven als bedoeld in artikel 171 van de Pensioenwet of een bewindvoerder aangesteld als bedoeld in artikel 173 van de Pensioenwet.

5. Beleggingenparagraaf

5.1 Inleiding

In 2024 behaalde Pensioenfonds Campina met de beleggingen een jaarrendement van 7,5%. In de return generating portefeuille was het rendement 13,3% waarbij de koersen van aandelen 24,0% en vastrentende waarden 6,2% omhoog gingen. Door de daling van de kapitaalmarktrente in de tweede helft van het jaar werden obligaties aantrekkelijker. Aandelen profiteerden van goede ondernemingsresultaten en een verbeterd sentiment. Met de liability matching portefeuille werd een positief rendement van 2,0% behaald, maar omdat de waarde van deze beleggingen meebeweegt met de pensioenverplichtingen, is de netto impact hiervan op de dekkingsgraad veel minder.

5.2 Beleggingsdoelstelling en beleggingsovertuigingen

Het pensioenfonds streeft naar een goed pensioen door de inlegde gelden te beleggen. Om deze pensioenen op de korte en lange termijn veilig te stellen, wil het bestuur de middelen op een verantwoorde en solide wijze laten beleggen en het renterisico beheren. Hoewel een goed rendement op de portefeuille een hoge prioriteit heeft, staan een defensief karakter van het beleggingsbeleid en een voorzichtige en zorgvuldige afweging van risico, rendement en kosten voorop.

De beleggingsovertuigingen vormen de grondbeginselen van het beleggingsbeleid en belangrijke beslissingen in het beleggingsproces worden aan deze overtuigingen getoetst.

Beleggingsdoelstelling

De beleggingsdoelstelling is primair gericht om via het beheer van het vermogen de nominale pensioenen veilig te stellen door het behalen van een lange-termijn rendement dat tenminste gelijk is aan de rentetoevoeging van de voorziening voor pensioenverplichtingen. Daarnaast is er de ambitie om extra rendement te behalen om pensioenen van pensioengerechtigden en gewezen deelnemers ('slapers') jaarlijks aan te passen aan inflatie. Het behalen van inhaalindexaties is hieraan ondergeschikt.

De toeslagambitie vereist een voldoende hoog rendement, waarvoor risico's worden geaccepteerd, maar niet meer risico dan voor het bereiken van deze doelstelling noodzakelijk is. Voor het behalen van inhaalindexaties worden geen additionele risico's gelopen.

Beleggingsovertuigingen

Het pensioenfonds heeft de volgende acht beleggingsovertuigingen:

1. De strategische beleggingsallocatie bepaalt grotendeels het te bereiken rendement en risico. Het lange-termijn beleggingsbeleid is hierop gebaseerd.
2. Conjuncturele overwegingen, macro-economische verwachtingen of buitengewone (markt)omstandigheden kunnen leiden tot het bijstellen van de strategische beleggingsportefeuille voor de middellange termijn binnen de bestaande risicokaders. Er wordt geen tactisch beleid gevoerd.
3. Spreiding van beleggingen over verschillende beleggingscategorieën leidt tot een verbetering van de risico-rendementverhouding. Elke beleggingscategorie moet voldoende materieel zijn.
4. Uitgangspunt is een passief beleggingsbeleid, tenzij actief beheer een aantoonbare meerwaarde (ná kosten) heeft bij een acceptabel risico ten opzichte van passief beheer.
5. De lange-termijn beleggingshorizon biedt de mogelijkheid om gedeeltelijk te beleggen in minder liquide beleggingscategorieën, waarmee op lange termijn een illiquiditeitspremie kan worden gerealiseerd.
6. Het pensioenfonds heeft een maatschappelijke verantwoordelijkheid. Milieu, maatschappij en goed ondernemingsbestuur zijn een integraal onderdeel van het beleggingsbeleid.
7. Beheersing van kosten is een integraal onderdeel van het beleggingsbeleid. Additionele kosten zijn alleen acceptabel voor het genereren van extra rendement en/of het beter beheersen van de risico's.
8. Het pensioenfonds is transparant en wil het gevoerde beleid en de uitkomsten hiervan uitleggen aan de verschillende fondsgremia en deelnemers.

5.3 Beleggingsbeleid

Het beleggingsbeleid is gericht op integraal balansmanagement en dat betekent dat de beleggingen nauwkeurig zijn afgestemd op de verplichtingen. Hiertoe is de beleggingsportefeuille gesplitst in een 'liability matching' portefeuille en een 'return generating' portefeuille. De liability matching portefeuille heeft als primaire doelstelling het gedeeltelijk afdekken van het renterisico van de pensioenen op basis van de actuele markttrente. De doelstelling van de return generating portefeuille is het genereren van extra rendement waaruit ook de toeslagen kunnen worden gefinancierd.

In de liability matching portefeuille wordt de kasstroomprojectie van de opgebouwde pensioenrechten qua looptijden gerepliceerd met vastrentende waarden en derivaten. De portefeuille is samengesteld uit staatsobligaties en obligaties uitgegeven door supranationale organisaties, agencies en bedrijven met een hoge kredietwaardigheid. Daarnaast worden rentederivaten, zoals renteswaps, gebruikt voor zover dit doelmatig is binnen het beleggingsbeleid. Als benchmark voor deze portefeuille geldt de contant gemaakte kasstromen van de pensioenverplichtingen, die jaarlijks door de actuaris worden vastgesteld.

Op basis van ALM-studies wordt vastgesteld welke beleggingsmix voor de langere termijn wenselijk is, gelet op de pensioenverplichtingen. Door de fiduciair manager worden voorstellen gedaan voor de invulling van de beleggingsmix qua beleggingscategorieën, regio's, sectoren, vermogensbeheerders en benchmarks. Daarnaast adviseert de fiduciair manager over alle aspecten van het beleggingsbeleid, onderhoudt de contacten met de vermogensbeheerders en controleert of de vermogensbeheerders qua beleggingen en risico's binnen de grenzen van hun mandaat blijven. Namens het bestuur ziet de beleggingsadviescommissie toe op het functioneren van de fiduciair manager, beoordeelt ze de door de fiduciair manager gedane voorstellen en adviseert het bestuur daarover.

Tussen de verschillende beleggingscategorieën wordt bij overschrijding van de bandbreedten herschikking per kwartaal doorgevoerd, of eerder indien daar aanleiding toe bestaat. Het valutarisico van de in vreemde valuta genoteerde beleggingen in wereldwijde aandelen, aandelen small cap, aandelen public infrastructuur en indirect vastgoed wordt voor 80% afgedekt. Het valutarisico van obligaties opkomende markten in harde valuta, high yield obligaties, senior bank loans en bedrijfsobligaties is volledig afgedekt; het valutarisico van de overige beleggingscategorieën wordt niet afgedekt. Het pensioenfonds heeft een voorkeur voor passief beheer van aandelenmandaten vanwege de relatief lage vermogensbeheerkosten. De vastrentende waarden mandaten, het global infrastructuur en hedgefondsmandaat worden actief beheerd.

Periodiek laat het bestuur door middel van een ALM-studie onderzoeken of het strategisch beleidskader nog aansluit bij de karakteristieken van het pensioenfonds. Hierbij worden de belangrijkste sturingsmiddelen van het beleggingsbeleid onderzocht, te weten de afdekking van het renterisico en de verhouding tussen de return generating en liability matching portefeuilles. In 2024 is geen ALM studie uitgevoerd.

5.4 Strategische beleggingsportefeuille en renteafdekking

De samenstelling van de strategische beleggingsportefeuille is in 2024 niet gewijzigd, en de renteafdekking is niet aangepast.

Samenstelling strategische beleggingsportefeuille

De strategische beleggingsportefeuille is in 2024 niet gewijzigd ten opzichte van 2023. Gesplitst naar beleggingscategorieën is de strategische beleggingsportefeuille als percentage van het totaal belegd vermogen als volgt samengesteld:

Beleggingscategorie:	%
▪ Liability matching obligaties	16,6
▪ Liability matching renteswaps	33,7
▪ Aandelen wereldwijd	14,7
▪ Aandelen opkomende markten	2,7
▪ Aandelen multi-factor ('smart beta')	3,7
▪ Aandelen wereldwijd small cap	2,5
▪ Aandelen vastgoed (wereldwijd)	2,3
▪ Aandelen global public infrastructuur (wereldwijd)	2,8
▪ Senior bank loans	1,9
▪ Investment grade corporate credits	3,0
▪ Obligaties opkomende markten (in lokale valuta)	1,1
▪ Obligaties opkomende markten (in harde valuta)	3,7
▪ High yield obligaties wereldwijd	2,1
▪ High yield obligaties US	2,1
▪ Tactical Trading Managers (MF)	2,4
▪ Private credit ⁵	2,5
▪ Liquiditeiten	2,2
	<hr/>
Totaal	100,0
	<hr/> <hr/>

5.5 Beleggingsresultaten in 2024

Financiële markten

Het jaar 2024 begon optimistisch met een "zachte landing" voor de Amerikaanse economie, na een aanzienlijke disinflatie in de tweede helft van 2023. De initiële marktprijzen waren gebaseerd op de verwachting van een aanzienlijke renteverlagingen door de Federal Reserve (FOMC). Echter, een heropleving van de inflatie in het eerste kwartaal van 2024, gekoppeld aan een daaropvolgende verslechtering van de arbeidsmarkt (met een piek van de werkloosheid van 4,25% in juli in de US), leidde tot aanzienlijke marktvolatiliteit. De CIX index, een maatstaf voor marktvolatiliteit, steeg op 5 augustus 2024 tot een intraday hoogtepunt van 65, wat deze onzekerheid weerspiegelde.

Ondanks deze beweging bleek de Amerikaanse economie veerkrachtig. Disinflatie hervatte zich in Q2, en de arbeidsmarkt stabiliseerde zich tegen het einde van het jaar. De FOMC reageerde door in september 2024 een renteverlagingcyclus te starten, met verdere verlagingen gedurende de rest van het jaar. Andere grote centrale banken (Bank of Canada, Europese Centrale Bank, Bank of England) versoepelden ook hun monetaire beleid.

De wereldwijde groei was robuust in de eerste helft van 2024, gedreven door de VS en een herstel in Europa. De groei in de eurozone bleek echter fragiel, afhankelijk van netto-export in plaats van een robuuste binnenlandse consumptie. Azië kende een gemengd beeld, met China een sterkere dan verwachte activiteit in het eerste kwartaal, maar een zwakkere groei in het tweede kwartaal. Japan zag een bescheiden algeheel groeicijfer voor de eerste helft van het jaar, maar positieve loononderhandelingen versterkten de verwachtingen voor toekomstige groei.

De Amerikaanse presidentsverkiezingen in november 2024 resulteerden in een Republikeinse overwinning, met de overwinning van Donald Trump die mogelijk van invloed is op de wereldhandel door middel van tarieven en andere beleidswijzigingen. Dit droeg bij aan de toegenomen onzekerheid in de tweede helft van het jaar.

⁵ Ultimo 2024 is het feitelijke gewicht van private credit 0,9%. De allocatie zal geleidelijk worden opgebouwd naar het strategische gewicht door middel van kapitaalstortingen en spreiding over verschillende jaargangen ('vintages').

Stichting Pensioenfonds Campina

Financiële marktprestaties:

- Aandelen: Sterke prestaties op de belangrijkste aandelenmarkten, waarbij de S&P 500 (SPX) een rendement van 25% behaalde. De "Magnificent Seven" tech-aandelen presteerden aanzienlijk beter en droegen aanzienlijk bij aan de algemene winsten. Japanse aandelen (TOPIX) presteerden ook uitzonderlijk, terwijl aandelen in de eurozone (SX5E) achterbleven.
- Obligaties: De rendementen op obligaties in ontwikkelde markten stegen als gevolg van een betere verwachte groei en inflatie, en renteverlagingen die minder agressief waren dan aanvankelijk verwacht. Het Amerikaanse 10-jaarsredement steeg voor het vierde jaar op rij.
- Valutamarkt (FX): De Amerikaanse dollar (USD) versterkte zich aanzienlijk ten opzichte van belangrijke valuta's, gedreven door een relatief betere Amerikaanse groei, renteversillen en verwachtingen rond het beleid van president Trump.

Beleggingsresultaten

In de onderstaande tabel zijn de verschillende beleggingscategorieën in detail uitgesplitst naar resultaat, performance (rendement) en relatieve performance ten opzichte van de benchmarks.

Beleggingen	2024	2023	Mutaties	Resultaat	2024		
					portefeuille performance	benchmark performance	under-/out performance
(x € 1.000)							
Aandelen wereldwijd (passief)	213.228	203.493	-40.300	50.035	28,23%	28,78%	-0,55%
Aandelen smart beta (passief)	59.293	56.155	-7.500	10.638	20,61%	26,76%	-6,15%
Aandelen opkomende landen (passief)	30.978	30.047	-3.065	3.996	13,59%	14,71%	-1,12%
Aandelen wereldwijd small cap (passief)	31.372	33.056	-6.735	5.051	15,19%	15,41%	-0,22%
Totaal aandelen	334.871	322.751	-57.600	69.720	24,08%	25,61%	-1,53%
Senior bank loans (actief)	26.138	24.334	-	1.804	7,41%	7,21%	0,20%
Obligaties opkomende markten (actief, afgedekt naar Euro)	52.512	49.752	-2.333	5.093	9,46%	6,26%	3,20%
Obligaties opkomende markten (actief, in lokale valuta)	16.486	14.062	2.000	424	2,59%	4,14%	-1,55%
Obligaties high yield wereldwijd (actief)	24.435	25.929	-3.000	1.506	6,42%	7,40%	-0,98%
Obligaties high yield US (actief)	24.256	25.730	-3.000	1.526	6,57%	6,42%	0,15%
Obligaties investment grade credits (actief)	41.410	42.552	-2.000	858	2,07%	1,77%	0,30%
Private credit (actief)	11.735	7.309	1.488	2.938	36,11%	-	-
Totaal vastrentende waarden	196.972	189.668	-6.845	14.149	6,24%	5,35%	0,89%
Aandelen infrastructuur wereldwijd (actief)	40.538	37.387	-3.900	7.051	20,79%	17,27%	3,52%
Aandelen indirect vastgoed wereldwijd (passief)	29.199	31.370	-5.100	2.929	9,24%	8,26%	0,98%
Totaal real assets	69.737	68.757	-9.000	9.980	15,60%	13,20%	2,40%
Tactical trading managers (managed futures)	32.937	29.244	-	3.693	12,63%	-	-
Totaal hedgefondsen	32.937	29.244	-	3.693	12,63%	-	-
Valuta afdekking	14.837	17.483	14.932	-17.578	-2,64%	-	-
Totaal return generating portefeuille	649.354	627.903	-58.513	79.964	13,25%	13,25%	0,00%
Obligaties (actief)	213.108	218.525	-	-5.417	-2,23%	-1,88%	-0,35%
Renteswaps (passief)	444.236	424.773	2.800	16.663	4,08%	-	-
Totaal liability matching portefeuille	657.344	643.298	2.800	11.246	1,95%	3,99%	-2,04%
Liquide middelen	11.661	20.277	-9.287	671	-	-	-
Totaal onder fiduciair beheer	1.318.359	1.291.478	-65.000	91.881	7,51%	8,53%	-1,02%
Te vorderen interest	-3.426	-2.993	-433				
Te vorderen dividend	-309	-523	214				
Te vorderen dividendbelasting	-835	-712	-123				
Beleggingsdebiteuren en -crediteuren	112.622	141.273	-28.651				
Overige	-38.545	-41.002	2.457				
Totaal beleggingen	1.387.866	1.387.521	-26.536				

Het totaal belegd vermogen is in 2024 nagenoeg gelijk gebleven, EUR 1.388 miljoen. In onderstaande tabel is een samenvatting van de verschillende rendementen en benchmark resultaten per beleggingscategorie.

	portefeuille performance	benchmark performance	under-/out performance
	%	%	Δ
Totaal Liability matching portefeuille	2,0	4,0	-2,0
Aandelen	24,1	25,6	-1,5
Vastrentende waarden	6,2	5,3	0,9
Real assets	15,6	13,2	2,4
Hedgefondsen	12,6		
Totaal return generating portefeuille	13,3	13,3	0,0
	=====	=====	=====
Totaal rendement fiduciair mandaat	7,5	8,5	-1,0
	=====	=====	=====

In het verslagjaar 2024 waren de beleggingsresultaten goed en er werd een totaalrendement behaald van 7,5%. Vergelijken met de relevante benchmark is op portefeuilleniveau een underperformance behaald van 1,0%. Dit wordt grotendeels verklaard door de negatieve underperformance van 2% in de liability matching portefeuille. De return generation portefeuille is precies in lijn met de benchmark, de underperformance binnen het aandelenmandaat wordt goedgemaakt binnen categorie vastrentende waarden en real assets.

Per beleggingscategorie wordt een toelichting gegeven op de het rendement en relatieve performance:

Liability matching portefeuille

Het rendement van de liability matching portefeuille bedroeg 2,0% met een underperformance van 2,0% ten opzichte van benchmark. De underperformance van 2,0% wordt veroorzaakt doordat de Europese staatobligaties (met name Franse en Duitse), die in dit mandaat zitten, niet identiek reageren ten opzichte van renteswaps die worden gebruikt voor het verdisconteren van de verplichtingen. In 2023 was sprake van een outperformance van 0,6%.

Return generating portefeuille

In de return generating portefeuille zijn er los van een verdere ESG-vergroening geen aanpassingen in de beleggingsportefeuille doorgevoerd. De return generating portefeuille boekte een resultaat van 13,3% zonder een under- of outperformance. Onderverdeeld naar beleggingscategorie waren de resultaten als volgt:

Aandelen

Het totaal aandelen rendement bedroeg 24,1% in 2024 met een underperformance van 1,5% met name veroorzaakt door het smart beta aandelenmandaat. Alle mandaten en beleggingsfondsen worden passief beheerd.

Binnen de totale aandelenportefeuille lag het rendement op de wereldwijde aandelenmandaat ontwikkelde landen (MSCI World) op 28,2%. Het rendement in ontwikkelde landen werd gedreven door Amerikaanse aandelen en in het bijzonder de goede ontwikkeling van slechts een beperkt aantal grote (technologie) bedrijven ('Magnificent Seven'). Het smart beta aandelenmandaat boekte een rendement van 20,6%. Smart beta volgt niet een traditionele marktkapitalisatie gewogen index, maar een index gebaseerd op de stijlfactoren waarde, kwaliteit, lage volatiliteit, grootte en momentum. Door deze gewogen index wijkt de strategie af van de standaard large-cap indices (en de benchmark) en ontstaat een onderweging in grote technologie bedrijven. Hierdoor ontstaat een relatief grote underperformance van de benchmark, dit is vergelijkbaar met 2023.

De beleggingsfondsen small-cap en emerging markets aandelen boekten redelijke goede rendementen (13,6-15,2%), deze zijn lager MSCI world rendement als gevolg van het Maginificent Seven effect.

Vastrentende waarden

Alle vastrentende waarden profiteerden van de dalende rente in de tweede helft van het jaar. Alle beleggingsfondsen boekten een goed rendement tussen de 2,1% en 9,5%. De vastrentende waarden worden actief beheerd en als gevolg hiervan was er een totale outperformance van 1% (gelijk met 2023), voornamelijk gedreven door de beleggingscategorie opkomende markten. De vastrentende waarden in opkomende markten

Stichting Pensioenfonds Campina

in lokale valuta en US high yield obligaties boekten een beperkte underperformance. De totale performance voor deze categorie bedroeg 6,2%.

Private credit (onderdeel van vastrentende waarden)

Sinds 2022 wordt geparticipeerd in een nieuw opgericht private credit 'fund of funds', waarin verschillende managers, strategieën en producten zijn opgenomen. De allocatie naar private credit wordt in een periode van 2-3 jaar stapsgewijs opgebouwd door middel van kapitaalstortingen en participaties in verschillende jaargangen ('vintages'). Eind 2024 was een bedrag geïnvesteerd van EUR 12 miljoen en vertegenwoordigt hiermee een feitelijke allocatie van 0,9% van de strategische allocatie. De strategische allocatie bedraagt 2,5%.

Real assets

De resultaten in 'real assets' waren positief, met een totaal rendement van 15,6%. Binnen deze categorie behaalde het actief beheerde wereldwijd aandelen infrastructuur mandaat een rendement van 20,8%. Beursgenoteerde vastgoed aandelen boekten een rendement van 9,2%. Real assets behaalden een outperformance van 2,4% ten opzichte van hun benchmarks dankzij 'stock selection', terwijl er in 2023 een underperformance van 0,2% werd behaald.

Hedgefondsen

De tactical trading hedgefonds strategie behaalde een rendement van 12,6%, voornamelijk gedreven doordat trend strategieën een goed jaar hadden in 2024. Het tactical trading beleggingsfonds biedt goede diversificatie en crisishedge-eigenschappen ten opzichte van de andere beleggingscategorieën. Het rendement wordt vanaf 2024 niet gemeten tegen een universum van managers wegens het ontbreken van een goede objectieve benchmark.

Cycle aware investments

Met cycle aware investments worden middellange termijn posities ingenomen die afwijken van de strategische beleggingsportefeuille. Deze posities zijn ingegeven door conjuncturele overwegingen, macro-economische verwachtingen of buitengewone (markt)omstandigheden. Eind 2024 waren er geen cycle-aware posities.

Periodieke evaluatie van het vermogensbeheer

De beleggingsadviescommissie is 7 keer bijeengeeweest, waarbij de fiduciair manager 7 keer aanwezig was. De beleggingsadviescommissie bespreekt elk kwartaal de beleggingsresultaten van de vermogensbeheerder met de fiduciair manager. Daarnaast houdt het pensioenbureau intensief contact met de fiduciair manager over het dagelijks vermogensbeheer.

Relatieve performance ten opzichte van pensioenverplichtingen

In het verslagjaar namen de pensioenverplichtingen af naar EUR 1.002 miljoen op basis van waardering van de verplichtingen tegen de UFR-rentetermijnstructuur. De verschillen tussen waardering zonder UFR (de actuele rentetermijnstructuur) en met toepassing van de UFR-methodiek is erg beperkt en heeft geen impact op de hoogte van de nominale dekkingsgraad.

Uitlening van effecten

Het pensioenfonds beoogt met het uitlenen van effecten ('securities lending') het rendement op aandelen en obligaties te vergroten. Securities lending wordt toegepast zolang dit het portefeuillebeheer niet verstoort en er een extra rendement kan worden behaald onder beheersing van de risico's. Het programma waarborgt dat het pensioenfonds van zijn stemrecht als aandeelhouder gebruik kan blijven maken. Er worden strikte parameters voor securities lending gehanteerd. De hoogte van de effecten die beschikbaar zijn voor uitlening onder het securities lending programma is ongewijzigd USD 350 miljoen. Het gemiddelde bedrag dat is uitgeleend bedroeg EUR 55 miljoen (2023: EUR 62 miljoen). In 2024 is de netto-opbrengst uit hoofde van uitlening van effecten met 20,54% gedaald tot EUR 0,09 miljoen mede omdat minder is uitgeleend. De belangrijkste inkomstenbron van securities lending is de uitlening van wereldwijde aandelen.

Resultaatafhankelijke vergoedingen

Aan resultaatafhankelijke vergoedingen is EUR 0,4 miljoen (2023: EUR 0,4 miljoen) betaald. Een resultaatafhankelijke vergoeding is verschuldigd als de vooraf overeengekomen benchmark door de externe managers wordt overschreden. Er wordt daarbij rekening gehouden met een zogenaamde 'high water mark',

waarbij de resultaatafhankelijke vergoeding pas is verschuldigd als eventuele verliezen uit het verleden zijn goedge maakt. Als gevolg van de volatiliteit van de behaalde rendementen kunnen deze vergoedingen jaarlijks een sterk wisselend beeld geven.

Transitiekosten

Enmalige transitiekosten wegens aanpassingen in de beleggingsportefeuilles bedroegen in 2024 EUR 0,2 miljoen (2023: EUR 0,2).

5.6 Maatschappelijk verantwoord beleggen

Het is de visie van het bestuur dat - daar waar verantwoord beleggen bijdraagt aan de lange termijn beleggingsdoelstelling - het integreren van verantwoord beleggen in het beleggingsbeleid onderdeel is van de verantwoordelijkheid van het pensioenfonds. In de verklaring inzake beleggingsbeginselen is dan ook opgenomen dat maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB) een integraal onderdeel vormt van de beleggingsuitgangspunten. Milieu, maatschappij en goed ondernemingsbestuur zijn onderdeel daarvan.

Pensioenfonds Campina heeft de overtuiging dat het toepassen van verantwoord beleggen op de lange termijn neutraal tot positief bijdraagt aan het risico/rendementsprofiel van de beleggingsportefeuille. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt dan ook bewust rekening gehouden met duurzaamheidsrisico's en -kansen die invloed kunnen hebben op risico en rendement, en met risico's dat landen, sectoren en ondernemingen waarin wordt belegd een negatieve impact hebben op duurzame ontwikkeling.

Maatschappelijk verantwoord beleggen wordt op verschillende wijzen geïntegreerd:

- Betrokkenheid ('engagement'): onderdeel van de invulling van actief aandeelhouderschap is het aangaan van de dialoog met ondernemingen om aan te zetten tot verbetering. Aanpassingen in duurzaam gedrag kunnen leiden tot een verbeterd risico-rendementsprofiel. Een constructieve dialoog met de overheden en ondernemingen waarin wordt belegd is effectiever dan uitsluiting. Pensioenfonds Campina geeft op dit moment niet zelfstandig invulling aan het stembelid.
- Positieve selectie ('screening'): door middel van positieve selectie wil het pensioenfonds beleggen in landen, sectoren en ondernemingen die kunnen worden aangezet tot verbeteringen. Dit wordt beoogd door beleggingen te selecteren die een hogere score op maatschappelijk verantwoord beleggen ('impact') hebben in vergelijking met een (standaard) index. De nadruk ligt op de thema's klimaatverandering, verantwoordelijk consumptie en productie, goede gezondheid en welzijn en goed ondernemingsbestuur.
- Uitsluitingen ('negative screening'): landen, sectoren en ondernemingen die zich bezighouden met bepaalde maatschappelijk omstreden activiteiten worden uitgesloten. Bij de uitsluitingsgronden voor *landen* volgt het pensioenfonds de Freedom of the World-index die wordt gepubliceerd door Freedom House. Overheden en staatsbedrijven met een score 0-10 worden uitgesloten. Bepaalde *sectoren* leveren producten of diensten die op basis van de maatschappelijke opvattingen of beleggingsovertuigingen ongewenst zijn. Dit betreft productie en verkoop van controversiële wapens, tabak, kolenmijnbouw en niet-duurzame productie van palmolie. Tenslotte kunnen specifieke *ondernemingen* worden uitgesloten die zich schuldig maken aan schendingen, waaronder productie van controversiële wapens, zware milieuvuiling, betrokkenheid bij schendingen op het gebied van de mensenrechten (kinderarbeid, dwangarbeid, vrijheid van vakbeweging) en betrokkenheid bij corruptie.

De inzet van deze instrumenten heeft tot doel om negatieve maatschappelijke effecten van beleggingen te voorkomen en waar mogelijk positieve maatschappelijke invloed te bereiken. De instrumenten worden door het gehele beleggingsproces geïntegreerd toegepast en waar mogelijk consistent over de verschillende beleggingscategorieën. Er zijn daarbij twee belangrijke randvoorwaarden, namelijk dat het (1) kosteneffectief en (2) relatief eenvoudig uitvoerbaar is.

Het pensioenfonds belegt voornamelijk via beleggingsfondsen. Dat betekent dat niet altijd het fondsspecifieke MVB-beleid van toepassing is, maar de criteria van deze beleggingsfondsen. De wijze waarop het MVB-beleid van de betreffende beleggingsfondsen is vormgegeven, en de wijze waarop duurzaamheidscriteria worden geïntegreerd binnen het beleggingsproces van de vermogensbeheerders, worden bij selectie en periodieke evaluatie van de beleggingsfondsen in acht genomen.

Green, social en sustainable bonds

De liability matching portefeuille is samengesteld met obligaties van kwalitatief hoogwaardige debiteuren zoals overheden, supranationale instellingen en agencies. Deze debiteuren emitteren naast conventionele obligaties ook green, social en sustainable bonds, die zijn uitgegeven om duurzame of sociale projecten te financieren. De vermogensbeheerder kiest green, social en sustainable bonds voor zover de eigenschappen (waaronder rendement) tenminste gelijkwaardig zijn aan conventionele obligaties. Eind 2024 bestaat deze actieve obligatieportefeuille voor 21% (2023: 19%) uit green, social en sustainable bonds.

CO₂-reductie en klimaatverandering

Door menselijk handelen neemt de hoeveelheid koolstofdioxide (CO₂) in de atmosfeer toe en dit heeft klimaatverandering tot gevolg. Pensioenfonds Campina wil bijdragen aan de reductie van de uitstoot van koolstofdioxide van de ondernemingen waarin wordt belegd. In het passieve wereldwijde aandelenmandaat wordt de MSCI World Low Carbon Target Index gehanteerd waarbij ondernemingen met een hoge CO₂-uitstoot worden uitgesloten. In de beleggingscategorie vastrentende waarden zijn – waar mogelijk - beleggingsfondsen geselecteerd die nadrukkelijk duurzaamheid nastreven en bepaalde sectoren uitsluiten.

Sustainable finance disclosure regulation (SFDR)

SFDR bevat regelgeving voor financiële instellingen (waaronder pensioenfondsen) voor het verschaffen van informatie omtrent het duurzaamheidsbeleid en de uitvoering hiervan. SFDR bevat regelgeving over de wijze waarop duurzaamheidsfactoren zijn meegenomen in het beleid en voor de wijze van rapportage over de ongunstigste effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren. Pensioenfonds Campina heeft gekozen voor de tijdelijke opt-out voor de rapportage van ongunstige effecten van beleggingen (artikel 4 SFDR)⁶.

	2024	2023
Categorie	%	%
Beleggingen die ESG promoten (lichtgroen, SFDR-artikel 8)	82,6	76,0
Beleggingen die duurzaam zijn (donkergroen, SFDR-artikel 9)	3,7	0,0
Overige beleggingen (grijs)	13,7	24,0
Totale portefeuille	100,0	100,0

Per ultimo 2024 zijn 3 (2023: 8) beleggingscategorieën omgezet naar een 'lichtgroene' variant die ESG-promoten en die geïmpacteerd worden als SFDR-artikel 8 en 1 beleggingscategorie is omgezet naar een 'donkergroene' variant die geïmpacteerd wordt als SFDR-artikel 9 ('impact'). De overige beleggingen zijn geïmpacteerd als 'grijs'.

⁶ Het pensioenfonds heeft op haar website de SFDR-verklaring gepubliceerd.
Jaarverslag 2024

6. Financiële paragraaf

6.1 Algemeen

Het pensioenvermogen nam met 2,1% toe tot EUR 1.314 miljoen en de toename kan voornamelijk worden toegeschreven aan het beleggingsresultaat. De technische voorzieningen neemt 2,1% af naar EUR 1.002 miljoen door de uitbetaling van pensioenen. De dekkingsgraad stijgt per saldo met 5,4%-punt naar 131,2% ten opzichte van eind 2023.

Samenvatting van de financiële positie en ontwikkelingen gedurende het jaar:

	2024		
	Pensioen- Vermogen	Technische voorzieningen	Dekkingsgraad
	EUR	EUR	%
Stand per 1 januari	1.287.301	1.023.554	125,8
Toeslagverlening uit het vermogen	-	-63	-0,0
Beleggingen en benodigde interest	90.717	33.778	4,6
Wijziging rentetermijnstructuur	-	7.066	-0,9
Actualisering AG prognosetafel	-	-2.800	0,3
Wijziging veronderstellingen kostenvoorziening	-	1.318	-0,2
Premies en toeslagen	29	172	-0,0
Uitkeringen en afkopen	-61.244	-60.871	1,8
Overige mutaties	-2.990	-494	-0,2
Stand per 31 december	1.313.813	1.001.660	131,2

Toeslagverlening uit het vermogen

Per 1 januari 2024 is geen toeslag verleend aan de pensioengerechtigden en gewezen deelnemers ('slapers').

Beleggingsopbrengsten en benodigde interest

In het pensioenvermogen nemen de beleggingsopbrengsten netto met EUR 90,7 miljoen toe (na aftrek van alle kosten met betrekking tot vermogensbeheer). Dit bedrag bestaat uit EUR 99,0 miljoen aan waardeveranderingen en EUR -5,2 miljoen aan directe beleggingsopbrengsten. De technische voorziening is met EUR 34 miljoen toegenomen door de verplichte jaarlijkse oprenting van de voorziening met de éénjaars interbancaire rente. De totale impact van beide effecten op de dekkingsgraad is 4,6%-punt.

Wijziging rentetermijnstructuur

De rentetermijnstructuur is licht gedaald (zie grafiek 6 – DNB-rentetermijnstructuur) en het effect is een toename van de technische voorziening met EUR 7,1 miljoen. De impact van de wijziging van de rentetermijnstructuur op de dekkingsgraad is -0,9%-punt.

Premie en toeslagen

De kostendekkende premie bedroeg EUR 0,2 miljoen en heeft betrekking op een beperkt aantal arbeidsongeschikte deelnemers die nog pensioen opbouwen en een aantal deelnemers met een specifieke regeling. Er is geen premiekorting verleend of premie teruggestort naar de werkgever(s).

Uitkeringen en afkopen

De pensioenuitkeringen en afkopen bedroegen EUR 61,2 miljoen en de impact op de dekkingsgraad ('solvabiliteitsvrijval') is 1,8%-punt.

Overige mutaties

Onder overige mutaties vallen onder meer het resultaat op sterfte, waardeoverdrachten en actuariële mutaties (hoog-laag, AOW-compensatie, uitruil bij pensionering). De impact op de dekkingsgraad is 0,4%-punt.

6.2 Dekkingsgraad

De afgelopen 5 jaar heeft de dekkingsgraad per 31 december zich als volgt ontwikkeld:

	2024	2023	2022	2021	2020
	%	%	%	%	%
Beleidsdekkingsgraad	129,9	124,9	132,4	126,2	109,2
Nominale dekkingsgraad	131,2	125,8	135,1	132,1	117,9

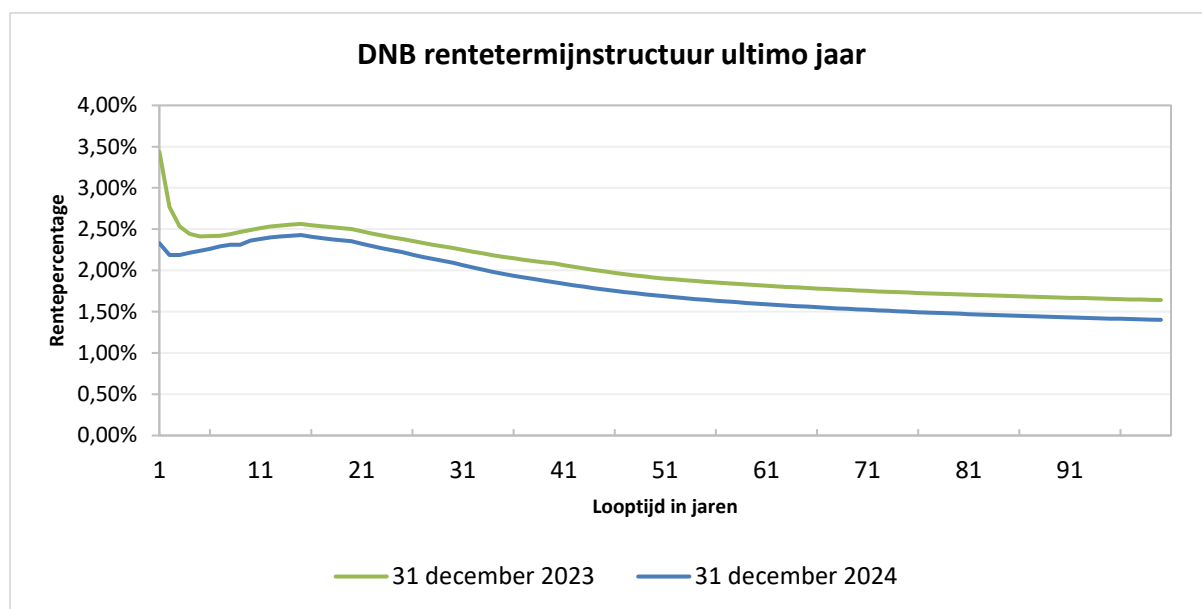
De vereiste dekkingsgraad zoals die voortvloeit uit de solvabiliteitsvoorschriften volgens de Pensioenwet bedraagt 113,3% op basis van de strategische beleggingsmix in evenwichtssituatie. Ultimo 2024 is sprake van een toereikende solvabiliteit.

Reële dekkingsgraad

De reële dekkingsgraad geeft een indicatie van het toeslagpotentieel en wordt conform de methodiek van De Nederlandsche Bank berekend als de beleidsdekkingsgraad ultimo jaar (129,9%) uitgedrukt als percentage van de beleidsdekkingsgraad die is vereist is om volledig toeslag te kunnen verlenen (127,4%). Eind 2024 bedraagt de reële dekkingsgraad 102,0% (2023: 96,8%).

Rentetermijnstructuur DNB

In de volgende grafiek is de rentetermijnstructuur voor pensioenfondsen ultimo 2024 vergeleken met de stand van ultimo vorig boekjaar. Door de rentedaling ligt de rentecurve eind december 2024 onder het niveau van het vorige jaar. Er is sprake van een inverse rentecurve, dat wil zeggen dat de rente voor de korte termijn hoger ligt dan de lange termijn.



Grafiek 6 - DNB Rentetermijnstructuur (RTS)

Modified duration

De modified duration van de technische voorziening wordt berekend op basis van de kasstromen en de actuele rentetermijnstructuur die maandelijks wordt gepubliceerd door DNB. Doordat geen pensioenopbouw meer plaatsvindt en het deelnemersbestand jaarlijks verouderd, neemt - geabstraheerd van rentewijzigingen - de modified duration elk jaar af. Per 31 december 2024 bedraagt de modified duration 11,2 jaar (2023: 11,3 jaar).

6.3 Uitvoeringskosten

Het pensioenfonds maakt voor het uitvoeren van de pensioenregeling diverse kosten. Deze uitvoeringskosten kunnen worden onderverdeeld in kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling en kosten van het vermogensbeheer. De kosten van het pensioenbureau hebben op beide kostensoorten betrekking en zijn op basis van tijdsbesteding en aard van de kosten toegerekend aan beide categorieën.

Administratieve uitvoeringskosten (pensioenbeheer)

De pensioenuitvoeringskosten bevatten alle kosten, inclusief kosten financieel beheer, automatisering, bestuurskosten, communicatiekosten, controlekosten, heffingen van toezichthouders en advieskosten. De totale kosten van het pensioenbeheer stegen met 37% ten opzichte van 2023. De stijging is met name toe te schrijven aan uitgaven voor advies in het kader van de toekomst van het pensioenfonds. Zolang er geen besluit genomen is over de toekomst van het pensioenfonds, zullen deze advieskosten de komende jaren nodig zijn. In paragraaf 20 van de toelichting van de jaarrekening is een specificatie van de pensioenuitvoeringskosten beschikbaar.

Na opzegging van de uitvoeringsovereenkomst worden de uitvoeringskosten niet langer door de werkgever betaald, maar ten laste gebracht van de voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten.

Als de kosten van pensioenbeheer worden berekend per deelnemer op basis van het aantal actieve deelnemers plus pensioengerechtigden, dan bedragen de kosten als volgt:

	2024	2023
	EUR	EUR
Pensioenuitvoeringskosten [A]	2.545	1.887
Totaal aantal actieve en pensioengerechtigde deelnemers [B]	6.702	6.800
Kosten (EUR x 1) per deelnemer [A/B]	380	278

Pensioenfonds Campina is een gesloten pensioenfonds zonder actieve werknemers, maar met slechts een beperkt aantal arbeidsongeschikten die voor de berekening van dit kengetal worden beschouwd als actieve deelnemers. Daarom wordt naast bovenstaande kengetal ook gekeken naar een meer representatief kengetal, dat afwijkt van de definitie van de Pensioenfederatie. De pensioenuitvoeringskosten worden daarbij omgeslagen op basis van het totaal aantal deelnemers en dat geeft een beter beeld.

	2024	2023
	EUR	EUR
Pensioenuitvoeringskosten [A]	2.545	1.887
Totaal aantal deelnemers [B]	10.020	10.344
Kosten (EUR x 1) per deelnemer, inclusief alle gewezen deelnemers [A/B]	254	182

Vermogensbeheer en transactiekosten

De kosten van het vermogensbeheer zijn direct toerekenbaar aan het beheer van de beleggingen en bestaan onder meer uit kosten voor de fiduciaire advisering, vergoedingen voor de vermogensbeheerders, kosten voor effectenbewaarneming en transactiekosten. Een deel van deze vermogensbeheerkosten wordt verantwoord in de staat van baten en lasten in de jaarrekening en dit betreft kosten die daadwerkelijk zijn betaald voor het vermogensbeheer. Deze kosten zijn onderdeel van het beleggingsrendement.

Daarnaast zijn er andere, niet direct zichtbare kosten die verbonden zijn aan het vermogensbeheer. Dit zijn de kosten die binnen de onderliggende beleggingsfondsen direct worden verrekend met de waarde van de beleggingen en niet tot uitdrukking komen in separate facturen. Het gaat hierbij om beheerkosten van beleggingsfondsen en om aan- en verkoopkosten van deze beleggingsfondsen. Ook betreft het kosten als gevolg van transacties binnen de beleggingsfondsen. Deze kosten zijn niet direct zichtbaar in de vorm van

uitgaven door het pensioenfonds, maar vormen feitelijk wel een kostenpost van het vermogensbeheer. In lijn met de aanbevelingen van de Pensioenfederatie worden deze kosten verantwoord in het jaarverslag.

De toelichting op de vermogensbeheerkosten in het bestuursverslag wijkt op onderdelen af van de kosten zoals gepresenteerd in de jaarrekening. In de jaarrekening worden alleen kosten verantwoord die direct bij het pensioenfonds in rekening zijn gebracht, overeenkomstig de Richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving. In de volgende tabel is de aansluiting tussen de vermogensbeheerkosten zoals gepresenteerd in het bestuursverslag en de kosten zoals opgenomen in de jaarrekening weergegeven:

	2024		
	Vermogens- beheerkosten	Transactie kosten	Totaal
	EUR	EUR	EUR
Beheervergoedingen	2.324	-	2.324
Bewaarloon	266	159	425
Overige vergoedingen	371	-	371
	=====	=====	=====
Kosten opgenomen in de jaarrekening	2.961	159	3.120
Kosten gesaldeerd met indirecte beleggingsopbrengsten	2.297	793	3.090
	=====	=====	=====
Totaal kosten vermogensbeheer	5.258	952	6.210
	=====	=====	=====

De totale kosten van het vermogensbeheer (exclusief transactiekosten) bedragen als percentage van het gemiddeld belegd vermogen 0,41% (2023: 0,37%). De stijging wordt veroorzaakt door een toename van de totale vermogensbeheerkosten (13,3%) en het gemiddeld belegd vermogen (4,8%). De stijging van de vermogensbeheerkosten hangt samen met hogere resultaatafhankelijke kosten. Ook is er in 2024 meer vermogen belegd in klimaatverantwoorde indexen, waarvan de beheerskosten gemiddeld hoger zijn dan van een standaard index.

De transactiekosten betreffen aan- en verkoopkosten van beleggingen en niet-zichtbare kosten, die zijn gebaseerd op schattingen van de fiduciair manager. De transactiekosten als percentage van het gemiddeld belegd vermogen bedragen 0,07% (2023: 0,07%).

	2024			
	Beheer kosten	Resultaat-afhankelijke beloningen	Transactie kosten	Totaal
Kosten per beleggingscategorie	EUR	EUR	EUR	EUR
▪ Aandelen	222	-	211	433
▪ Vastgoed en Infrastructuur	269	-	49	318
▪ Vastrentende waarden	1.570	267	523	2.360
▪ Hedgefondsen	475	294	145	914
▪ Overige beleggingen	430	-	24	454
	_____	_____	_____	_____
<i>Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën</i>	2.966	561	952	4.479
Overige vermogensbeheerkosten	EUR	EUR	EUR	EUR
▪ Kosten vermogensbeheer pensioenfonds en bestuursbureau	218	-	-	218
▪ Kosten fiduciair beheer	1.170	-	-	1.170
▪ Bewaarloon	190	-	-	190
▪ Advieskosten vermogensbeheer	153	-	-	153
	_____	_____	_____	_____
<i>Totaal overige vermogensbeheerkosten</i>	1.731	-	-	1.731

Totaal kosten vermogensbeheer				6.210

Benchmarking

De pensioenbeheer- en vermogensbeheerkosten over 2023 zijn in een studie van actuariel adviesbureau Bell⁷ vergeleken met pensioenfondsen van vergelijkbare omvang. Voor de kosten van de pensioenuitvoering zijn de resultaten vergeleken met 89 pensioenfondsen die per eind december 2023 een omvang hadden van 1.000 tot 10.000 deelnemers (exclusief slapers). Voor de benchmarking van de vermogensbeheerkosten zijn de kosten vergeleken met een peergroup van 72 pensioenfondsen met een gemiddeld belegd vermogen tussen EUR 1 en 10 miljard. Het pensioenfonds is geen onderdeel van dit onderzoek.

	Pensioenbeheerkosten 2023 - 2024	Vermogensbeheer- en transactiekosten 2023 - 2024
	Kosten (EUR x 1) per deelnemer (exclusief slapers)	% van het gemiddelde pensioenvermogen in een jaar
Pensioenfonds Campina 2024	380	0,48
Pensioenfonds Campina 2023	278	0,44
Peergroup 2023	435	0,48

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de pensioenbeheerkosten van Pensioenfonds Campina in 2023 en 2024 lager zijn dan bij vergelijkbare pensioenfondsen in 2023 en deze trend is al langer zichtbaar. Het pensioenbeheer is al jaren relatief efficiënt ingericht. Door de advieskosten in het kader van toekomst pensioenfonds is de voorsprong ten opzichte van de benchmark verminderd. Het bestuur acht de kosten per deelnemer acceptabel. Pensioenfonds Campina is in deze peergroup (met een gemiddeld belegd vermogen tussen EUR 1 en 10 miljard) één van de kleinste pensioenfondsen en de gemiddelde kosten van het vermogensbeheer en transactiekosten zijn zowel in 2023 als 2024 vergelijkbaar met de peergroup van vergelijkbare pensioenfondsen. De inrichting van het vermogensbeheer met een onafhankelijk fiduciair manager is kostenverhogend, dit wordt ook bevestigd in de evaluatie van de fiduciair manager die in 2024 heeft plaatsgevonden. De hogere vermogensbeheerkosten zijn naar de mening van het bestuur acceptabel gezien de kwaliteit van de dienstverlening en de behaalde beleggingsrendementen.

⁷ Bell Pension Consultants & Actuaries rapport "Werk in uitvoering bij Pensioenfondsen 2024" PDF rapport 241010_Bell WIU 2024
Jaarverslag 2024

7. Pensioenparagraaf

7.1 Status van het pensioenreglement

Vanwege het gesloten karakter van het pensioenfonds vinden er in beginsel geen aanpassingen meer plaats in het pensioenreglement, anders dan de wettelijke wijzigingen. Per 1 januari 2020 is het reglement voor het laatst aangepast in verband met een viertal wettelijk toegestane (ruimere) flexibiliseringsmogelijkheden.

Aanwijzing pensioenregeling door het Ministerie van Financiën

Volgens het pensioenreglement komt de premievrije pensioenopbouw in verband met arbeidsongeschiktheid voor rekening van het pensioenfonds. Dit betekent dat in de gevallen waarin de premievrijstelling in verband met arbeidsongeschiktheid is ingegaan, de verplichtingen van het pensioenfonds en de rechten van de arbeidsongeschikte deelnemer vaststaan, namelijk opbouw tot de pensioengerechtigde leeftijd. Door opzegging van de uitvoeringsovereenkomst is er sprake van een uitgewerkte rechtsverhouding, waardoor aanpassing van de regeling niet meer mogelijk is.

Ter voorkoming dat de pensioenregeling in de toekomst mogelijk kan worden aangemerkt als onzuivere regeling, heeft het pensioenfonds op grond van artikel 19d (Wet Loonbelasting) een verzoek ingediend bij het Ministerie van Financiën. Op 10 november 2016 heeft het Ministerie van Financiën de pensioenregeling onder voorwaarden aangewezen als een pensioenregeling in de zin van de Wet Loonbelasting voor toepassing van artikel 19d. Met de aanwijzing van het ministerie wordt voorkomen dat de huidige regeling kan worden aangemerkt als onzuivere pensioenregeling, mits voldaan wordt aan de gestelde voorwaarden.

7.2 Kenmerken van de huidige pensioenregeling

Algemeen

Vanaf 1 januari 2015 is er in het pensioenfonds geen pensioenopbouw meer plaats voor deelnemers die op 31 december 2014 nog in dienst zijn van de werkgevers. Vanaf deze datum is de pensioenopbouw voortgezet bij Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zuivel (BP Zuivel). Ook is de onvoorwaardelijke toeslagverlening voor deze deelnemers en arbeidsongeschikten buiten het pensioenfonds ondergebracht. De garantieregelingen ouderdomspensioen, nabestaandenpensioen en tijdelijk nabestaandenpensioen worden ook niet meer door het pensioenfonds uitgevoerd.

Er vindt alleen nog pensioenopbouw plaats voor een kleine groep deelnemers die op 31 december 2014 nog een WAO of WIA-uitkering genieten en waarvoor de pensioenopbouw wegens premievrijstelling in verband met arbeidsongeschiktheid wordt voortgezet. Bij een verlaging van de mate van arbeidsongeschiktheid wordt de premievrije voorzetting naar rato neerwaarts aangepast; een verhoging heeft geen invloed op de hoogte van de premievrije voorzetting. Eind 2024 betreft dit 46 (gedeeltelijk) arbeidsongeschikten.

In hoofdlijnen zijn de kenmerken van de pensioenregeling als volgt:

Pensioensysteem

Het pensioensysteem is een uitkeringsovereenkomst op basis van middelloon.

Pensioenrichtleeftijd

De pensioenrichtleeftijd is 67 jaar.

Pensioengrondslag, maximaal pensioengevend salaris en franchise

De pensioengrondslag is het pensioengevend salaris verminderd met de franchise. Het maximaal pensioengevend salaris is vastgesteld op EUR 60.444 en de franchise bedraagt EUR 18.009. Zowel het maximum van het pensioengevend salaris als de franchise is met ingang van 1 januari 2015 bevroren.

Pensioenopbouw

Door beëindiging van de uitvoeringsovereenkomst vindt vanaf 1 januari 2015 alleen nog nieuwe pensioenopbouw plaats voor een kleine groep deelnemers, die op 31 december 2014 een WAO of WIA-uitkering genieten en waarvoor de pensioenopbouw wordt voortgezet wegens premievrijstelling in verband met arbeidsongeschiktheid. Deze opbouw is op basis van het middelloon naar deelnemersjaren en naar

evenredigheid van de mate van arbeidsongeschiktheid. Jaarlijks wordt een ouderdomspensioen opgebouwd van 2,1% van de bevroren pensioengrondslag.

Partnerpensioen op risicobasis

De verzekering van het partnerpensioen bij overlijden is vervallen per 1 januari 2015, behoudens voor de arbeidsongeschikten, waarvoor nog pensioenopbouw plaatsvindt. Voor deze deelnemers is op risicobasis een partnerpensioen verzekerd van 70% van het bereikbare ouderdomspensioen. De verzekering vervalt bij beëindiging van de deelneming. Bij beëindiging wegens uitdiensttreding of pensionering wordt, indien de deelnemer een partner heeft, een deel van het ouderdomspensioen uitgeruild in partnerpensioen. De deelnemer en zijn/haar partner hebben de mogelijkheid om van deze uitruil af te zien.

Flexibiliseringsmogelijkheden

Het pensioenreglement biedt, naast de mogelijkheid van het uitrusten van ouderdomspensioen in partnerpensioen, verschillende andere flexibiliseringsmogelijkheden:

1. Een in hoogte variabele uitkering (100/75): bij ingang van het levenslang ouderdomspensioen kan worden gekozen om tijdelijk een hoger pensioen te ontvangen. De uitkering in de jaren erna wordt dan lager. De periode van variërende uitkering is maximaal 10 jaar;
2. Een overbrugging tot de AOW-gerechtigde leeftijd: bij ingang van het levenslang ouderdomspensioen vóór de AOW-gerechtigde leeftijd kan onder voorwaarden worden gekozen voor een overbrugging. Dat kan in ruil voor lager pensioen vanaf de ingang van de AOW-gerechtigde leeftijd;
3. Vervroeging en uitstel pensioeningangsdatum: ingang van het pensioen is mogelijk vanaf 55 jaar en uitstellen tot uiterlijk de eerste dag van de maand waarin de deelnemer de AOW-leeftijd bereikt. Het doorwerkvereiste bij uitstel is komen te vervallen;
4. Gedeeltelijk met pensioen: Deeltijdpensioen is mogelijk in stappen van 20%, 40%, 60% of 80% op basis van een voltijds dienstverband.

Door de deelnemers wordt bij pensionering veel gebruik gemaakt van de flexibiliseringsmogelijkheden.

Toeslagverlening actieven en gewezen deelnemers (werkzaam bij de werkgevers)

De onvoorwaardelijke toeslagverlening voor actieven, arbeidsongeschikten en gewezen deelnemers ('werkzaam zijn bij de werkgevers') is buiten het pensioenfonds ondergebracht. De werkgever betaalt hiervoor de premie.

Toeslagverlening pensioengerechtigden en gewezen deelnemers ('slapers')

De toeslagen op pensioenrechten en -aanspraken voor pensioengerechtigden en gewezen deelnemers ('slapers') worden jaarlijks vastgesteld door het bestuur. Er is een ambitie om jaarlijks de pensioenrechten en -aanspraken aan te passen. Bij de totstandkoming van de huidige pensioenregeling zijn door de werkgever het premie- en beleggingsbeleid zodanig vastgesteld dat een verwacht indexatieresultaat van 90% mogelijk is (de toeslagambitie). De daadwerkelijke toeslag in een jaar is voorwaardelijk en afhankelijk van de hoogte van de beschikbare middelen. De toeslag bedraagt maximaal de stijging van de CBS-consumentenprijsindex, afgeleid, zoals vastgesteld door het CBS.

Inhaaltoeslagen

Onvolledige toeslagverlening en korting hangen samen met de financiële positie van het pensioenfonds. Na voldoende herstel van de financiële positie kan het bestuur besluiten niet toegekende toeslagen alsnog te verlenen en/of gekorte pensioenaanspraken en -rechten geheel of gedeeltelijk te compenseren. Uitgangspunt is dat compensatie plaatsvindt door het toekennen van inhaaltoeslagen die zijn gedefinieerd als percentages van de actuele pensioenaanspraken en -rechten. Alleen als na de toeslagverlening de beleidsdekkingsgraad hoger is dan de bovengrens, kunnen deze inhaaltoeslagen worden toegekend. Er geldt een maximumtermijn van 10 jaar waarbinnen teruggekeken wordt naar de gemiste toeslagen en gegeven kortingen.

In artikel 11 van het pensioenreglement wordt ingegaan op de toeslagregeling. Het pensioenreglement is terug te vinden op www.pensioenfondscampina.nl.

7.3 Ontwikkeling en samenstelling deelnemersbestand

Alle deelnemers die nog een actief dienstverband hadden met FrieslandCampina of DeltaMilk hebben per 1 januari 2015 de status van gewezen deelnemer (werkzaam bij de werkgevers). De actieven bestaan vanaf die datum alleen nog uit arbeidsongeschikten.

In afgelopen 5 jaar heeft de samenstelling van het deelnemersbestand zich als volgt ontwikkeld:

	2024	2023	2022	2021	2020
▪ Deelnemers (arbeidsongeschikten)	46	55	67	89	104
▪ Gewezen deelnemers (werkzaam bij de werkgevers)	653	737	816	877	986
▪ Gewezen deelnemers ('slapers')	2.656	2.807	2.995	3.224	3.442
▪ Pensioengerechtigden	6.665	6.745	6.831	6.889	6.917
Totaal	10.020	10.344	10.709	11.079	11.449
Specificatie pensioengerechtigden:					
▪ ouderdomspensioen	4.658	4.698	4.723	4.739	4.740
▪ partnerpensioen	1.998	2.034	2.086	2.114	2.144
▪ wezenpensioen	9	13	22	36	33
Totaal	6.665	6.745	6.831	6.889	6.917

Sinds het sluiten van de pensioenregeling zet de terugloop van het aantal deelnemers onverminderd door. In 2024 is het totaal aantal deelnemers met 324 ofwel met ruim 3% afgenomen. Niet alleen het aantal deelnemers loopt terug, ook wijzigt geleidelijk de verhouding tussen pensioengerechtigden en overige deelnemers. Sinds 2020 is het aantal pensioengerechtigden ten opzichte van het totaal deelnemersbestand opgelopen van 60,4% naar 66,5%. Van het totale deelnemersbestand zijn slechts 4 personen (2023: 7 personen), die nog werkzaam zijn bij de werkgevers, jonger dan 40 jaar.

Van de groepen 'gewezen deelnemers (werkzaam bij de werkgevers)' en 'ingegaan ouderdomspensioen' is 11,2% vrouw (2023: 10,9%).

Een gedetailleerd overzicht van de ontwikkeling van het deelnemersbestand is als bijlage C opgenomen in dit jaarverslag.

8. Actuariële paragraaf

De actuariële analyse van het saldo van baten en lasten kan als volgt worden weergegeven:

Bedragen in EUR x 1.000	2024	2023
	EUR	EUR
Premieresultaat		
Premiebijdragen	29	856
Pensioenopbouw	-1	10
Risicokoopsommen	-17	-17
Verrekening premie vorig boekjaar	-0	-87
In premie opgenomen opslag voor toeslagen	-1	-2
Toevoeging aan technische voorzieningen i.v.m. kostenvoorziening	-1	-18
In premie begrepen bedrag toekomstige kosten	-1	-22
	8	720
Interestresultaat		
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	90.717	114.697
Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	-33.775	-31.764
Wijziging markttrente	-7.066	-39.049
	49.876	43.884
Overig resultaat		
Resultaat op waardeoverdrachten (saldo overdracht van rechten)	38	-19
Aanpassing overlevingskansen	2.800	-
Resultaat op sterfte	758	1.879
Resultaat op kosten	-284	75
Resultaat op herverzekering	10	12
Resultaat op toeslagverlening	-90	-100.832
Diversen	-4.710	-2.881
	-1.478	-101.766
Totaal saldo van baten en lasten	48.406	-57.162

Premieresultaat

Vanwege beëindiging van de uitvoeringsovereenkomst is er geen pensioenopbouw. De onvoorwaardelijke toeslagverlening voor deelnemers die nog in dienst zijn van de werkgevers is buiten het pensioenfonds ondergebracht bij een verzekeraar. De kostendekkende premie heeft betrekking op de onvoorwaardelijke indexatie van arbeidsongeschikten uit de in het verleden van toepassing zijnde eindloonregeling. De pensioengrondslag wordt jaarlijks aangepast door verhoging van zowel het pensioengevend salaris als de franchise. De bereikbare pensioenaanspraken van deze deelnemers worden alleen aangepast indien er sprake is van een verhoging van de pensioengrondslag door indexatie.

Interestresultaat

Het interestresultaat was in 2024 positief en dat is een combinatie van goede beleggingsresultaten en een beperkte negatieve impact door daling van de markttrente. De rentetoevoeging is gebaseerd op éénjaarsrente die wordt afgeleid van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur aan het begin van het boekjaar. Deze rente bedraagt primo boekjaar 3,439% (1 januari 2023: 3,264%).

Overig resultaat

Het resultaat op sterfte bestaat uit langleven- en kortlevenrisico. Het resultaat op langleven is gestegen door vrijval van de technische voorziening door overlijden. In 2024 zijn in totaal 219 pensioengerechtigden (2023: 219) met een aanspraak op ouderdomspensioen overleden. De gemiddelde ouderdomsaanspraak bedroeg EUR 8,6 duizend (2023: EUR 7,7 duizend) en de gemiddelde leeftijd 82,3 jaar (2023: 82,9 jaar).

Diversen

Onder de post diversen is onder meer begrepen het resultaat op actuariële mutaties (AOW-overbrugging, hoog-laag, uitruil ouderdomspensioen in partnerpensioen, conversie en pensionering).

Haalbaarheidstoets en pensioenresultaat

Het pensioenfonds streeft naar een waardevast pensioen met behoud van koopkracht door middel van toeslagverlening. De haalbaarheidstoets laat zien in welke mate de indexatieambities kunnen worden gerealiseerd en in hoeverre pensioenresultaten tegenvallen in slechte scenario's. Voor de haalbaarheidstoets is de risicohouding vastgesteld, waarin de grenzen zijn aangegeven voor het pensioenresultaat. Het verwachte pensioenresultaat geeft aan hoe de verwachting van de pensioenuitkeringen over hun looptijd zich verhoudt tot het behoud van koopkracht. Het is de ambitie om de komende 60 jaar ten minste een pensioenresultaat van 90% van een volledig met prijsinflatie geïndexeerd pensioen te behalen. Dit wordt jaarlijks getoetst. Voor elk geboortjaar wordt het verwacht pensioenresultaat bepaald die vervolgens worden gemiddeld. De prognose wordt gemaakt op basis van de door De Nederlandsche Bank voorgeschreven uniforme scenarioset.

Het gemiddeld verwacht pensioenresultaat (50% percentiel) wordt beoordeeld, maar daarnaast wordt een 'slecht weer' scenario (= laagste 5% percentiel) weergegeven. De haalbaarheidstoets is geactualiseerd met de gegevens ultimo 2024. Bij de toetsing begin 2025 bleek dat het pensioenfonds aan de gestelde grenzen voldoet.

	Norm	Score 2024	Score 2023
	%	%	%
Verwacht pensioenresultaat (mediaan)	Minimaal 81	96,6	95,6
Afwijking 'slecht weer' scenario	Maximaal 35	5,7	17,6

De uitkomsten voldoen aan de bij de aanvangshaalbaarheidstoets vastgestelde grenzen. De mediaan Verwacht pensioenresultaat ligt met 96,6% namelijk (ruim) boven de ondergrens van 81%. Daarnaast is het verschil tussen de mediaan en het slechtweerscenario (5%-percentiel) 5,7%-punt. Dit is lager dan de vastgestelde bovengrens voor dit verschil van 35%-punt. Vergelijken met de uitkomsten van vorig jaar is er een stijging van de resultaten. Het resultaat in het slechtweerscenario is 91,1% (2023: 78,8%). Het resultaat in de mediaan is 96,6% en is eveneens hoger dan vorig jaar (2023: 95,6%). Ook is de financiële startpositie van 131,2% hoger dan vorig jaar (2023: 125,8%).

In de situatie van Pensioenfonds Campina is het pensioenresultaat van beperkte betekenis. Sinds 2015 is de opbouw van pensioenaanspraken van actieve werknemers en arbeidsongeschikten ondergebracht bij BP Zuivel. De inkoop van onvoorwaardelijke toeslagen over de opgebouwde pensioenaanspraken van arbeidsongeschikten en werknemers is niet bij het pensioenfonds, maar bij een verzekeraar ondergebracht. Dit geeft een vertekend beeld ten opzichte van de uitkomsten bij vergelijkbare pensioenfondsen.

Oordeel van de certificerend actuaris over de financiële positie

In de actuariële verklaring heeft de certificerend actuaris geoordeeld dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 PW. Omdat de reële dekkingsgraad is gedaald tot beneden 100% is de vermogenspositie niet langer goed, maar voldoende. De actuaris is van mening dat de technische voorzieningen als toereikend zijn vastgesteld. De volledige actuariële verklaring staat in paragraaf 12.1 van dit jaarverslag.

9. Risicoparagraaf

Risicomanagement maakt integraal onderdeel uit van het besturen van een pensioenfonds en is een van de kerntaken van het bestuur. De belangrijkste doelstelling van het pensioenfonds is het op verantwoorde wijze beheren van de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten, zodanig dat de nominale pensioenen zoveel als mogelijk kunnen worden nagekomen en die, waar mogelijk, te indexeren voor prijsinflatie. Bij de uitvoering hiervan loopt het pensioenfonds financiële en niet-financiële risico's. Integraal risicomanagement betekent dat het pensioenfonds inzicht heeft in de risico's die deze strategische doelstelling kunnen bedreigen en maatregelen te nemen om deze risico's te beheersen. In deze risicoparagraaf wordt achtereenvolgens ingegaan op ontwikkelingen in 2024, risicohouding, risicogovernance van het pensioenfonds, strategische en operationele risico's en worden de risicogrenzen bij verschillende risicocategorieën inzichtelijk gemaakt.

Ontwikkelingen in 2024

De risicomanagementcommissie heeft integraal risicomanagement als aandachtsgebied en zorgt voor een adequate opzet en monitoring hiervan. In het kader van de vervulling van de verantwoordelijkheden rapporteert de risicomanagementcommissie over de voortgang door middel van kwartaalrapportages en doet verslag van haar werkzaamheden aan het bestuur. De belangrijkste aandachtsgebieden in 2024 zijn geweest:

- Informatiebeveiliging met betrekking tot data, IT en cybersecurity;
- Herijking van de vastgestelde risico's uit het integraal risicomanagement;
- Monitoren van de ontwikkeling van het vereist eigen vermogen in relatie tot de risicohouding;
- Monitoren van diverse rapportages;
- Vervanging en optimalisatie proces Uniform Pensioenoverzicht (UPO);
- Actualisering van fondsdocumenten, waaronder het informatiebeveiligingsbeleid, de klachtenregeling, het klachtenbeleid, het compliance charter, de ABTN en het incidentenbeleid.

Door middel van periodieke rapportages van het pensioenbureau, de actuaris, de fiduciair manager, de custodian en externe adviseurs, is het pensioenfonds in staat de risico's en fondssituatie goed te monitoren. Daarnaast is er een managementrapportage waarin de risicorapportages zijn opgenomen. Minimaal eens per jaar beoordeelt het voltallige bestuur (na advies van de risicomanagementcommissie) de risico's. Indien nodig worden aanvullende beheersmaatregelen genomen.

Het risico-assessment wordt geactualiseerd door het bestuur, na voorbereiding door van de risicomanagementcommissie. Daarbij werden de bruto-risico's bepaald, de gewenste beheersmaatregelen vastgesteld en daarmee de netto-risico's vastgesteld, die binnen de risicobereidheid van het pensioenfonds moeten passen. Naast de bewaking van de financiële risico's is er in 2024 veel werk verzet om de niet-financiële risico's te beheersen, waaronder datakwaliteit, IT en cybersecurity. De implementatie van DORA heeft ervoor gezorgd dat een aantal beheersmaatregelen met betrekking tot de informatiebeveiliging is aangescherpt.

Integraal risicomanagement: governance

Het bestuur is eindverantwoordelijk voor het risicomanagement. Bij het organiseren van het integraal risicomanagement hanteert het pensioenfonds het 'three lines'-model. Gestreefd wordt naar een zo zuiver mogelijke scheiding van de eerste, tweede en derde lijn. Het volledige beleid ten aanzien van integraal risicomanagement is vastgelegd in het beleidsdocument Integraal Risicomanagement. Pensioenfonds Campina heeft de sleutelfuncties als volgt ingevuld:

Rol	Sleutelfunctie	Houder sleutelfunctie	Operationele uitvoering (vervulling)
2 ^e lijn	Risicobeheerfunctie	Extern functionaris	Externe vervuller
2 ^e lijn	Actuariële functie	Certificerend actuaris	Certificerend actuaris
3 ^e lijn	Interne auditfunctie	Extern functionaris	Externe vervuller

Het 'three lines'-model ziet er als volgt uit:

- **1^e lijn:** het bestuur vormt de eerste lijn doordat het verantwoordelijkheid draagt voor de beleids- en besluitvorming en risicobeheersing. Het bestuur wordt daarbij ondersteund door meerdere bestuurscommissies waaronder de risicomanagementcommissie, de beleggingsadviescommissie, werkgroepen en het pensioenbureau (inclusief risicomanager);

Stichting Pensioenfonds Campina

- **2^e lijn:** de sleutelfunctiehouder risicobeheer ziet toe op een correcte uitvoering van de risicomanagement taken door de eerste lijn. De sleutelfunctiehouder actuarieel en de compliance officer zijn ook onderdeel van de 2^e lijn;
- **3^e lijn:** dit betreft de sleutelfunctiehouder Interne audit. Daarnaast toetsen de interne toezichhouders (verantwoordingsorgaan, raad van toezicht) en de controlerende functionarissen (accountant, certificerend actuaire) achteraf of het risicomanagement voldoet aan de normen.

Los van bovenstaande model vindt er extern toezicht plaats door DNB, AFM en Autoriteit Persoonsgegevens.

Risicohouding

De wet omschrijft de risicohouding als de mate waarin het pensioenfonds bereid is beleggingsrisico's te lopen om de doelstellingen van Pensioenfonds Campina te realiseren en daarbij de mate waarin het pensioenfonds beleggingsrisico's kan lopen gegeven de kenmerken van het pensioenfonds. Dit betreft de financiële risicohouding die is vastgesteld na overleg met het verantwoordingsorgaan. De risico's die het pensioenfonds in werkelijkheid loopt, moeten aansluiten bij deze risicohouding. Wanneer dit niet het geval is, moeten aanvullende maatregelen worden getroffen.

Periodiek worden de bruto risico's door het bestuur vastgesteld, gewogen, geëvalueerd en bijgesteld. In 2024 heeft het bestuur zowel de systematische integriteitsrisico analyse (SIRA) als de overige geïdentificeerde risico's herijkt. Het netto risico is de resultante van het bruto risico ná het nemen van beheersmaatregelen. Bij het vaststellen van de risicohouding bij de financiële en niet-financiële risico's gaat het erover hoe het bestuur een bepaalde verhouding tussen beloning, kosten en risicoblootstelling wenst. Deze moet passen binnen de vastgestelde risicohouding.

Door middel van een vijfpuntsschaal (classificatie) wordt per risicocategorie aangegeven wat de risicohouding (Risk Appetite) is:

Risicohouding		
Risicocategorie	Classificatie	RAVC® denk- en werkmodel voor risicohouding classificatie
Financiële risico's		
Matching-/renterisico	③	
Marktrisico	③	
Kredietrisico	③	
Verzekeringstechnisch risico	②	
Niet-financiële risico's		
Operationeel risico	②	
Uitbestedingsrisico	②	
IT-risico	②	
Integriteitsrisico	②	
Juridisch risico	②	

Gewenste risicohouding (risk appetite) (Risicomijdend - Risicozoekend)

Hieronder staan de classificaties toegelicht:

Nihil (1): Deze risicohouding is gekenmerkt door de wens dat er geen risico's worden genomen, vanuit de visie dat de gewenste beloning niet vereist dat een minimaal niveau van blootstelling aan risico's wordt geaccepteerd;

Kritisch (2): Deze risicohouding is gekenmerkt door de wens de mate van blootstelling aan risico's relatief laag te houden, vanuit de visie dat de gewenste beloning vereist dat een relatief laag niveau van blootstelling aan risico's wordt geaccepteerd;

Gebalanceerd (3): Deze risicohouding is gekenmerkt door de wens de mate van blootstelling aan risico's te balanceren, vanuit de visie dat gewenste beloning vereist dat een gebalanceerd niveau van blootstelling aan risico's wordt geaccepteerd.

Opportunistisch (4): Deze risicohouding is gekenmerkt door de wens de mate van blootstelling aan risico's relatief hoog te houden, vanuit de visie dat gewenste beloning vereist dat een relatief hoog niveau van blootstelling aan risico's wordt geaccepteerd;

Gemaximeerd (5): In dit geval is de risicohouding gekenmerkt door de wens dat de blootstelling aan risico's maximaal is, vanuit de visie dat de gewenste beloning vereist dat een maximale blootstelling aan risico's wordt geaccepteerd.

Bij het pensioenfonds zijn alleen de classificaties Kritisch (2) en Gebalanceerd (3) van toepassing. Over het algemeen is de risicohouding bij het pensioenfonds behoudend. Het beleid richt zich op voldoende rendement tegen aanvaardbare risico's. Om de doelstelling te halen kunnen risico's niet volledig uitgesloten worden. Bijna alle financiële risico's zijn geclassificeerd als 'gebalanceerd'. Op het gebied van niet-financiële risico's is het vertrouwen van deelnemers in het pensioenfonds cruciaal en het bestuur vindt het belangrijk dat te allen tijde het beleid op bevredigende wijze kan worden uitgelegd. Ook ten aanzien van de uitvoering van de pensioenregeling wil het fonds weinig risico's nemen. De uitvoering dient zoveel mogelijk vlekkeloos te zijn en om deze reden zijn alle niet-financiële risico's geclassificeerd als 'kritisch'.

Integraal risicomanagement: risico's en beheersing van risico's

Het pensioenfonds onderscheidt de volgende risico's, verdeeld over twee hoofdcategorieën:

- Strategische risico's;
- Operationele risico's (financieel en niet-financieel).

Strategische risico's

De strategische risico's zijn ingedeeld in twee categorieën: key risks en middle risks:

Strategische risico's	
Nr.	Key risks
S1	Niet toekomstbestendig
S2	Dekkingsgraad onvoldoende voor ambitie
S3	Gevoeligheid politieke en economische ontwikkelingen
S4	Discontinuïteit in operatie / druk op bezetting fondsorganen
Nr.	Middle risks
S5	Beleggingsbeleid niet afgestemd op de verplichtingen
S6	Weinig aanbieders DB administratie in DC stelsel
S7	Gevoeligheid rampen (pandemie, klimaatrampen, oorlog) of extra regels als gevolg daarvan
S8	Besluitvorming in het bestuur

Deze strategische risico's zijn in de afgelopen jaren geïdentificeerd. Als belangrijkste beheersmaatregel is het pensioenfonds een toekomsttraject gestart waar in het bestuursverslag paragraaf 4.3. over is gerapporteerd.

Operationele risico's

Het pensioenfonds hanteert voor de identificatie van de operationele risico's de FIRM-indeling, die in het verleden door DNB is gebruikt en die aansluit op de S-risico's uit de wortelformule (zie hoofdstuk 11). Voor de identificatie van de operationele risico's worden de volgende risicocategorieën gehanteerd:

Operationele risico's – risicocategorieën	
Financiële risico's	Niet-financiële risico's
Matching-/renterisico	Omgevingsrisico
Marktrisico	Operationeel risico
Kredietrisico	Uitbestedingsrisico
Verzekeringstechnisch risico	IT-risico
	Integriteitsrisico
	Juridisch risico

De verschillende risicocategorieën worden hieronder nader toegelicht.

Financiële risico's	
Matching-/renterisico	Kredietrisico
Marktrisico	Verzekeringstechnisch risico

Matching-/renterisico

Het renterisico is het risico op een verandering van de dekkingsgraad van het pensioenfonds als gevolg van een verandering van de rente.

De belangrijkste beheersmaatregel voor het beperken van het renterisico is het strategisch afdekken van de verwachte kasstromen van de pensioenverplichtingen van het pensioenfonds met renteswaps en obligaties. De strategische afdekking is 80% (2023: 80%). Monitoring vindt plaats door de asset manager, fiduciair manager en het pensioenbureau. Rapportages zijn zeer gedetailleerd, waarin tevens wordt gerapporteerd over de bandbreedtes. In 2024 zijn er geen overschrijdingen geweest van de bandbreedtes.

Het pensioenfonds gebruikt verschillende risicoanalyses, waaronder gevoeligheidsanalyses. De onderstaande tabel geeft een beeld van de gevoeligheid van de marktwaarde dekkingsgraad voor bewegingen in de kapitaalmarktrente en het aandelenrendement. De marktwaarde dekkingsgraad van ultimo 2024 (131,2%) wordt hier als uitgangspunt genomen en is hier zichtbaar als het middelpunt (0,0%).

Gevoeligheidsanalyse nominale dekkingsgraad								
		Aandelenrendement						
		-20,0%	-15,0%	-7,5%	0,0%	7,5%	15,0%	20,0%
Rentebeweging (nominaal)	1,0%	-3.5%	-1.2%	2.3%	5.8%	9.3%	12.7%	15.0%
	0,5%	-5.9%	-3.7%	-0.4%	2.9%	6.2%	9.4%	11.6%
	0,0%	-8.3%	-6.2%	-3.1%	0.0%	3.1%	6.2%	8.3%
	-0,5%	-10.7%	-8.7%	-5.8%	-2.8%	0.1%	3.1%	5.0%
	-1,0%	-13.0%	-11.1%	-8.4%	-5.6%	-2.8%	0.0%	1.8%

De bijbehorende risicohouding van het beleggingsbeleid is geclassificeerd als 'Gebalanceerd'. Er zijn in 2024 geen gebeurtenissen geweest, die aanleiding gaven om de classificatie te wijzigen.

Marktrisico

Marktrisico is het risico dat de waarde van beleggingen in de portefeuille wijzigt als gevolg van veranderingen in de marktwaarde van de betreffende beleggingen. Dit risico heeft hoofdzakelijk betrekking op zakelijke waarden (rentedragende beleggingen vallen onder renterisico).

De belangrijkste beheersmaatregelen zijn een beleggingsbeleid dat onderbouwd is middels een ALM-studie, het voornamelijk beleggen in liquide instrumenten, goede spreiding over verschillende beleggingscategorieën, het gedeeltelijk afdekken van valutarisico's en periodieke rapportages over de samenstelling en ontwikkeling van de beleggingsportefeuille. Indien daartoe aanleiding is, vindt er een rebalancing plaats, zodat de spreiding in overeenstemming blijft met het beleid. De fiduciair manager monitort dit en rapporteert het aan de beleggingsadviescommissie.

De bijbehorende risicohouding is geclassificeerd als 'Gebalanceerd'. Er zijn in 2024 geen gebeurtenissen geweest, die aanleiding gaven om de classificatie te wijzigen.

Kredietrisico

Het kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het pensioenfonds als gevolg van faillissementen of betalingsonmacht van tegenpartijen. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven en marktpartijen waarmee derivatenposities worden aangegeven.

De belangrijkste beheersmaatregelen zijn een goede spreiding naar beleggingsinstrument, rating, looptijd, sector en regio.

De bijbehorende risicohouding is geclassificeerd als 'Gebalanceerd'. Er zijn in 2024 geen gebeurtenissen geweest, die aanleiding gaven om de classificatie te wijzigen.

Verzekeringstechnisch risico

Het verzekeringstechnisch risico is het risico dat uitkeringen (nu, dan wel in de toekomst) niet gefinancierd kunnen worden vanuit premie- en/of beleggingsinkomsten als gevolg van onjuiste en/of onvolledige (technische) aannames en grondslagen bij de premiestelling. Onder dit risico is ook het langlevens- en kortlevensrisico begrepen.

De belangrijkste beheersmaatregelen zijn het periodiek actualiseren van prognosetafels, ervaringssterfte en risico's uit hoofde van arbeidsongeschiktheid. De AG prognosetafel is in 2024 geactualiseerd. Een volledig sterfteonderzoek vindt eens in de vier jaar plaats en een quickscan alleen in de tussenliggende even jaren. In 2022 is door de adviserend actuaris een volledig sterfteonderzoek uitgevoerd en zijn de fondsspecifieke correctiefactoren geactualiseerd. Bij de quickscan in 2024 heeft de adviserend actuaris vastgesteld dat de sterftecijfers bij het pensioenfonds binnen de betrouwbaarheidsintervallen liggen. Er was geen aanleiding om de fondsspecifieke correctiefactoren aan te passen. Omdat het pensioenfonds is gesloten wordt de mate van arbeidsongeschiktheid alleen naar beneden bijgesteld.

De bijbehorende risicohouding is geclassificeerd als 'Kritisch'. Er zijn in 2024 geen gebeurtenissen geweest, die aanleiding gaven om de classificatie te wijzigen.

Niet-Financiële risico's	
Omgevingsrisico	IT-risico
Operationeel risico	Integriteitsrisico
Uitbestedingsrisico	Juridisch risico

Omgevingsrisico

Omgevingsrisico omvat de risico's en onzekerheden van buitenaf die een belemmering vormen om de strategie te realiseren en invloed hebben op de langetermijndoelstellingen. Omgevingsrisico is het risico als gevolg van buiten de instelling of groep komende veranderingen op het gebied van concurrentieverhoudingen, belanghebbenden, reputatie en ondernemingsklimaat.

De belangrijkste beheersmaatregelen zijn het monitoren van relevante ontwikkelingen zoals wet- en regelgeving en het periodiek evalueren van het bestaansrecht van het pensioenfonds (toekomstplan) en het inzichtelijk maken van het pensioenresultaat (bijvoorbeeld door middel van de haalbaarheidstoets). De uitkomsten van de haalbaarheidstoets over het jaar 2024 voldoen aan de normen. Het bestuur heeft in 2024 onder begeleiding van externe expertise verder onderzocht welk toekomstscenario het beste bij Pensioenfonds Campina en haar deelnemers past.

De bijbehorende risicohouding is geclassificeerd als 'Kritisch'. Er zijn in 2024 geen gebeurtenissen geweest, die aanleiding gaven om de classificatie te wijzigen.

Operationeel risico

Operationeel risico is het risico samenhangend met ondoelmatige of onvoldoende doeltreffende procesinrichting dan wel procesuitvoering. Het pensioenbureau verzorgt de bestuursondersteuning, de dagelijkse uitvoering van de pensioenadministratie (deelnemers-, uitkerings- en financiële administratie), beleggingsadministratie, risicomanagement en pensioencommunicatie.

De belangrijkste beheersmaatregelen zijn adequate procedurebeschrijvingen (AO/IC), voldoende deskundigheid en beschikbaarheid van bestuur en het pensioenbureau. In 2024 is het bestuur bijna het gehele jaar volledig bezet geweest. Ten aanzien van het pensioenbureau zijn acties ondernomen om de openstaande vacatures aan het eind van het jaar volledig in te vullen. Voor ondersteuning van het pensioenbureau in het kader van toekomst pensioenfonds is vanaf de zomer extra externe capaciteit ingehuurd.

De bijbehorende risicohouding is geclassificeerd als ‘Kritisch’. Er zijn in 2024 geen gebeurtenissen geweest, die aanleiding gaven om de classificatie te wijzigen.

Uitbestedingsrisico

Het uitbestedingsrisico is het risico dat de continuïteit, integriteit en/of kwaliteit van aan derden (al dan niet aan de sponsor) uitbestede werkzaamheden niet afdoende gewaarborgd zijn. Het pensioenfonds heeft specifieke taken uitbesteed aan gespecialiseerde dienstverleners, maar het bestuur blijft eindverantwoordelijkheid houden voor de werkzaamheden.

De belangrijkste beheersmaatregelen zijn adequate SLA-afspraken met dienstverleners, beoordeling van periodieke rapportages (ISAE-3402, ISAE-3000, SOC1, ISO-27001 etc.) en periodieke evaluatie van de dienstverleners. In het uitbestedingsbeleid staan de genoemde beheersmaatregelen beschreven.

De bijbehorende risicohouding is geclassificeerd als ‘Kritisch’. Er zijn in 2024 geen gebeurtenissen geweest, die aanleiding gaven om de classificatie te wijzigen.

IT-risico

IT-risico is het risico dat bedrijfsprocessen en informatievoorziening onvoldoende integer, niet continue of onvoldoende beveiligd worden ondersteund door IT.

Door de hoge mate van digitalisering en de afhankelijkheid hiervan, onderkent het pensioenfonds het toenemende risico op cyberaanvallen. De analyse van de verhoogde gevoeligheid voor cybercrime maakt deel uit van de Systematische Integriteitsrisicoanalyse (SIRA). Om dit risico te mitigeren, heeft het pensioenfonds een ICT-beveiligingsbeleid geïmplementeerd en maatregelen getroffen. Dit beleid is gerelateerd aan het uitbestedingsbeleid, en de maatregelen zijn opgenomen in de rapportage omtrent de interne beheersing van de uitvoeringsorganisatie

Met ingang van 17 januari 2023 is de Europese verordening ‘Digital Operational Resilience Act’ (DORA) van kracht geworden, die de weerbaarheid van financiële instellingen voor operationele verstoringen in de IT moet vergroten en daarmee impact heeft op het risicomanagement. Instellingen hadden twee jaar de tijd om zich hierop voor te bereiden om zodoende per 17 januari 2025 aantoonbaar te voldoen aan de vereisten van DORA. In het eerste halfjaar van 2024 zijn diverse standaarden in aanvulling op de DORA verordening gefaseerd gepubliceerd. De impact hiervan is inzichtelijk gemaakt door het pensioenfonds en naar aanleiding hiervan zijn verschillende acties uitgevoerd om aan de vereisten te voldoen.

De focus bij het pensioenfonds lag in 2024, naast het voldoen aan eerdere richtlijnen, op het invulling geven aan de aanvullende vereisten vanuit DORA. Daarbij heeft het pensioenfonds gebruik gemaakt van externe expertise. De DORA-pijlers die relevant zijn voor het pensioenfonds betreffen ICT-risicobeheer, ICT-gerelateerde incidenten, het testen van de digitale operationele weerbaarheid en het beheersen van ICT-risico’s van derde aanbieders. Door het pensioenfonds is onder meer aandacht besteed aan de volgende belangrijke aandachtsgebieden:

- Het opstellen of aanpassen van ICT-gerelateerde strategie- en beleidsdocumenten.
- Het opstellen van een raamwerk voor ICT Risk Management, met daarin bijzondere aandacht voor de uitbestedingsrelaties, monitoring, Business Continuity Management, Network Security, Incidentmanagement en Change Management.
- Het maken van aanvullende afspraken met serviceorganisaties binnen de uitbestedingsketen over het voldoen aan de vereisten van DORA en het opzetten van een informatieregister met betrekking tot alle contractuele overeenkomsten over het gebruik van uitbestede ICT-diensten.
- Waarborgen dat serviceorganisaties binnen de uitbestedingsketen de interne beheersing op voldoende niveau brengen om te voldoen aan de vereisten uit hoofde van DORA, inclusief het periodiek uitvoeren van testen op de digitale operationele weerbaarheid en het kunnen rapporteren over materiële ICT-gerelateerde incidenten.

Stichting Pensioenfonds Campina

- Waarborgen dat serviceorganisaties voorzien in een toereikende informatievoorziening binnen de uitbestedingsketen over de naleving van de vereisten uit hoofde van DORA.

Middels periodieke project voortgangsrapportages is het bestuur (en andere gremia) op de hoogte gehouden van de voortgang van de DORA implementatie. Op basis van bovengenoemde activiteiten voldoet het pensioenfonds – los van een aantal beperkte openstaande acties – per eind januari 2025 aan de vereisten uit hoofde van DORA.

De bijbehorende risicohouding is geclassificeerd als ‘Kritisch’. Er zijn in 2024 geen gebeurtenissen geweest, die aanleiding gaven om de classificatie te wijzigen.

Integriteitsrisico

Integriteitsrisico is het risico van aantasting van de reputatie van een pensioenfonds als gevolg van niet integere, onethische gedragingen van de organisatie, medewerkers dan wel van de leiding in het kader van wet- en regelgeving en maatschappelijke en door de instelling opgestelde normen.

Het integriteitsbeleid van het pensioenfonds is vastgelegd in een bijlage bij de ABTN en het Integraal Risicomanagement Handboek. De vastlegging omvat een aantal mogelijke maatregelen met betrekking tot personen teneinde een integere bedrijfsvoering te waarborgen. De belangrijkste beheersmaatregel bij (schijn van) integriteitsrisico's is het jaarlijks uitvoeren van een systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA), waarbij de risico's en beheersmaatregelen op het gebied van fraude, corruptie, witwassen, terrorismefinanciering, ontduiking van fiscale regelgeving, marktmanipulatie, voorwetenschap en belangenverstremgeling worden beoordeeld. De SIRA wordt jaarlijks geactualiseerd. Het bestuur is zich ervan bewust dat te allen tijde (de schijn van) belangenverstremgeling bij de besluitvorming moet worden voorkomen en daartoe zijn specifieke beheersmaatregelen ingevoerd. Onderwerpen waarbij door het bestaan van nevenfuncties en/of (schijnbaar) tegenstrijdige belangen van leden van het bestuur een risico is op (de schijn van) belangenverstremgeling voor het pensioenfonds, worden door het betreffende individu gemeld en besproken. Ook de compliance officer wordt bij deze situaties geraadpleegd. Bij (potentiële) strijdigheid van belangen zal de betreffende persoon geen deel uitmaken van de commissie die de besluitvorming hierover voorbereidt en zal zich bij de besluitvorming afzijdig houden. Zo hebben in 2024 drie bestuursleden niet deelgenomen aan de voorbereiding, behandeling en besluitvorming over de juridische procedure tegen de werkgevers terzake van de beëindiging van de uitvoeringsovereenkomst en de afwikkeling daarvan.

Er zijn in 2024 geen meldingen ontvangen in het kader van de klokkenluidersregeling.

De bijbehorende risicohouding is geclassificeerd als ‘Kritisch’. Er zijn in 2024 geen gebeurtenissen geweest, die aanleiding gaven om de classificatie te wijzigen.

Juridisch risico

Juridisch risico is het risico samenhangend met (veranderingen in- en naleving van) wet- en regelgeving, het mogelijk bedreigd worden van haar rechtspositie, met inbegrip van de mogelijkheid dat contractuele bepalingen niet afdwingbaar of niet correct gedocumenteerd zijn.

De belangrijkste beheersmaatregelen zijn naleving van wet- en regelgeving, transparante bestuursprocessen en advisering door gespecialiseerde pensioenjuristen. Door de transparante bestuursprocessen, die voldoen aan wet- en regelgeving, wil het pensioenfonds aansprakelijkheid voorkomen. Door veranderende wet- en regelgeving wordt periodiek beoordeeld of fondsdocumentatie, waaronder het pensioenreglement, hierop moet worden aangepast.

De bijbehorende risicohouding is geclassificeerd als ‘Kritisch’. Er zijn in 2024 geen gebeurtenissen geweest, die aanleiding gaven om de classificatie te wijzigen.

Risicogrenzen

Wettelijk is voorgeschreven dat voor verschillende risicocomponenten het pensioenfonds financiële buffers dient aan te houden. Het betreft de risico's aangeduid als S1 t/m S10, zoals ook in hoofdstuk 11 beschreven. Deze risicoclassificatie komt grotendeels overeen met de hiervoor beschreven risicoclassificatie die voor het pensioenfonds wordt gehanteerd, maar is uitgebreider want erkent nog een beperkt aantal aanvullende

risicocategorieën. In de onderstaande tabel staan de risicogrenzen per ultimo jaar beschreven en kort toegelicht. Een uitgebreidere beschrijving van deze risico's en feitelijke omstandigheden is opgenomen in de toelichting op de jaarrekening.

Risico	Risicogrens	31 december 2024	31 december 2023
S1 Renterisico	Strategische renteafdekking van 80% van kasstroomprojectie van de opgebouwde pensioenverplichtingen. Tolerantie ± 3%-punt.	78,7% afgedekt.	80,2% afgedekt.
S2 Zakelijke waardenrisico	Strategische beleggingsmix en gedefinieerde bandbreedtes.	De portefeuille is 1,8% overwogen op aandelen, 0,2% overwogen op real assets, 0,2% onderwogen op liquide middelen en 0,4% onderwogen op de matching portefeuille. Dit is binnen de gestelde bandbreedtes.	De portefeuille is 1,4% overwogen op aandelen, 0,1% overwogen op credits, 0,3% overwogen op real assets, 0,8% overwogen op liquide middelen en 0,5% onderwogen op de matching portefeuille. Dit is binnen de gestelde bandbreedtes.
S3 Valutarisico	Valuta-afdekking: - wereldwijde aandelen, indirect vastgoed en infrastructuur: 70%. - obligaties opkomende landen in harde valuta en bedrijfsobligaties: 100%.	Totaal 82,5% afgedekt via valutatransacties. De exposure van obligaties opkomende landen (in lokale valuta) en aandelen opkomende landen worden niet afgedekt.	Totaal 66,0% afgedekt via valutatransacties. De exposure van obligaties opkomende landen (in lokale valuta) en aandelen opkomende landen worden niet afgedekt.
S4 Grondstoffenrisico	Strategische beleggingsmix en gedefinieerde bandbreedtes.	Niet van toepassing.	Niet van toepassing.
S5 Kredietrisico	Tegenpartijen in vastrentende waarden (exclusief obligaties opkomende markten, high yield en senior bank loans), derivaten, collateral en liquiditeiten dienen een investment grade credit rating te hebben.	74,7% van de vastrentende waarden hebben een investment grade rating. Onderpand voor securities lending bedroeg 104,0% van de onderliggende waarde.	74,5% van de vastrentende waarden hebben een investment grade rating. Onderpand voor securities lending bedroeg 105,7% van de onderliggende waarde.
S6 Verzekeringstechnisch risico	Minimaliseren van langlevenrisico door toepassing actuele overlevingskansen; beperkt, risico uit hoofde van arbeidsongeschiktheid en kort leven.	Prognosetafels AG2024 met fondsspecifieke factoren worden toegepast.	Prognosetafels AG2022 met fondsspecifieke factoren worden toegepast.
S7 Liquiditeitsrisico	Beperkte liquiditeitsrisico's.	De liquiditeitsontwikkeling en verhandelbaarheid van de beleggingen zijn zodanig dat het pensioenfonds een zeer beperkt liquiditeitsrisico loopt.	De liquiditeitsontwikkeling en verhandelbaarheid van de beleggingen zijn zodanig dat het pensioenfonds een zeer beperkt liquiditeitsrisico loopt.
S8 Concentratierisico	Met betrekking tot staatsobligaties is er een concentratierisico's van aanzienlijke omvang.	Spreiding van staatsobligaties is als volgt: Frankrijk: 4,1% Duitsland: 4,5% België: 1,3% Nederland: 1,2% Oostenrijk: 0,7% Overig landen: 0,6%	Spreiding van staatsobligaties is als volgt: Frankrijk: 4,5% Duitsland: 4,2% België: 1,5% Nederland: 1,4% Spanje: 0,2% Overig landen: 1,5%
S9 Operationeel risico	Beperkte operationele risico's.	Contracten en SLA's met fiduciair manager en custodian zijn ingericht. Adequate	Contracten en SLA's met fiduciair manager en custodian zijn ingericht. Adequate

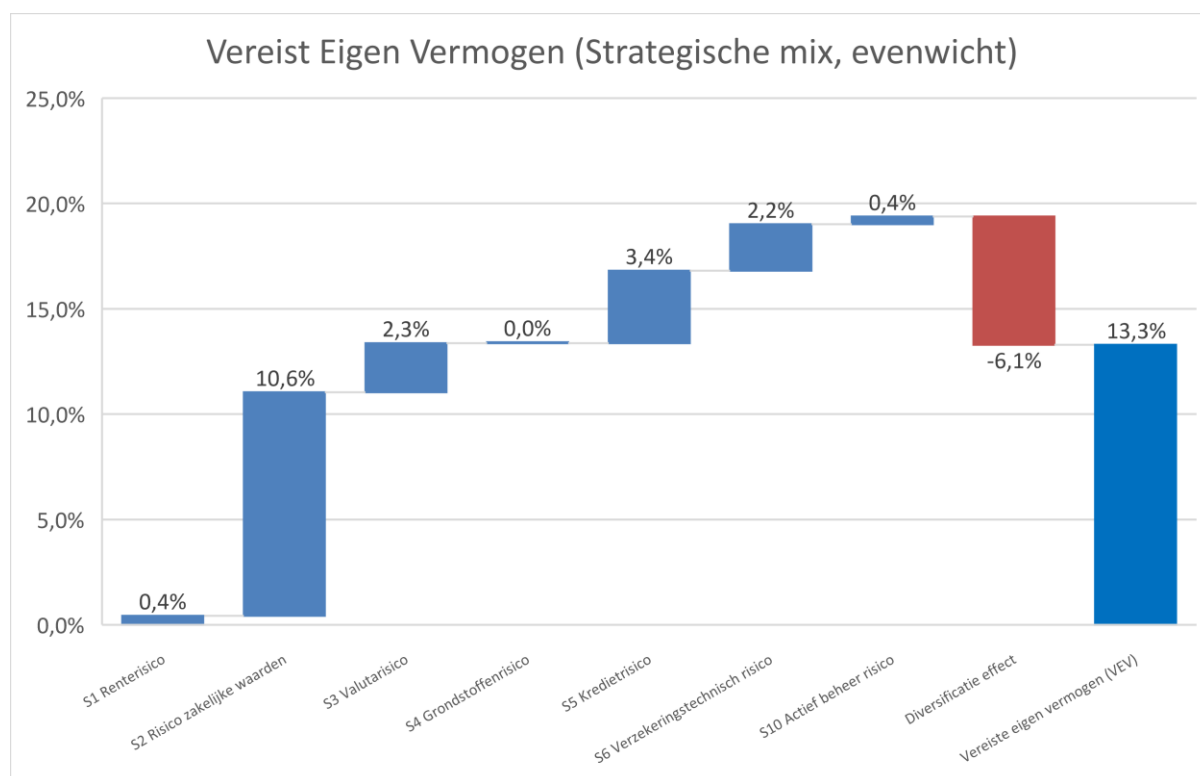
Risico	Risicogrens	31 december 2024	31 december 2023
S10 Actief risico	Beperkt actief risico	contracten met vermogensbeheerders. Beperkte operationele risico's van de eigen uitvoeringsorganisatie. Actief risico op basis van risico decompositie: 0,4%.	contracten met vermogensbeheerders. Beperkte operationele risico's van de eigen uitvoeringsorganisatie. Actief risico op basis van risico decompositie: 0,4%.

Wettelijk vereiste dekkingsgraad

Op basis van de verplichte buffers wordt het Vereist Eigen Vermogen bepaald, dat inzicht geeft in de korte termijn risicohouding. Een vereist eigen vermogen van 14% betekent dat het pensioenfonds in een 'slecht weer' scenario (met 2,5% kans in één jaar) 14% aan dekkingsgraadpunt kan verliezen.

Het strategisch Vereist Eigen Vermogen volgt uit de strategische asset allocatie en uit de verzekeringstechnische risico's van het pensioenfonds. De strategische asset allocatie kan wijzigen als gevolg van het dekkingsgraad afhankelijk beleggingsbeleid. Bij de korte termijn risicohouding hanteert het fonds een bandbreedte van 2,5%-punt rondom het vereist eigen vermogen. Deze bandbreedte is gekoppeld aan het strategisch beleggingsbeleid, zodat de bandbreedtes rondom het vereist eigen vermogen meebewegen met het dynamische beleggingsbeleid (met de extended staffel). Eind 2024 was het strategisch vereist eigen vermogen 113,3% (2023: 113,5%).

De samenstelling van het vereist eigen vermogen wordt in noot 12 (Risicobeheer) bij de jaarrekening nader (cijfermatig) toegelicht. De samenstelling van het Vereist Eigen Vermogen is ultimo 2024 als volgt:



10. Toekomstparagraaf

Volledige toeslagverlening

Het bestuur heeft op 6 januari 2025 besloten de pensioenen van pensioengerechtigden en gewezen deelnemers ('slapers') per januari 2025 met 2,6% te verhogen, in lijn met het consumentenprijsindexcijfer in de periode tussen oktober 2023 en oktober 2024.

Schadestaatprocedure

Het pensioenfonds heeft in februari 2023 een dagvaarding uitgebracht om in een schadestaatprocedure een redelijke vergoeding toegewezen te krijgen. Op basis van het tussenvonnis van januari 2025 heeft het bestuur besloten om in hoger beroep te gaan en op 7 april 2025 is de dagvaarding in hoger beroep uitgebracht.

Financiële markten

Bij de start van 2025 waren de vooruitzichten positief, met een verwachte voortdurende robuuste wereldwijde groei, met name in de VS. Inmiddels blijkt er grote onzekerheid te bestaan door het ingezette beleid van president Trump, die wereldwijd impact heeft op de financiële markten. AI (Artificial Intelligence) zal naar verwachting een dominante factor blijven op de aandelenmarkten, maar waarderingen kunnen kwetsbaar zijn als de groeiverwachtingen niet worden ingelost.

Toekomst fonds en risicobereidheidsonderzoek

In 2025 zal de toekomst van het pensioenfonds het belangrijkste onderwerp zijn en veel bestuurlijke aandacht vragen. Om in mei 2025 tot een voldragen en evenwichtig besluit te komen heeft het pensioenfonds wederom een onderzoek onder de deelnemers gehouden hoeveel risico zij bereid zijn te nemen voor hun pensioen. Een belangrijk onderdeel van het pensioen is het beleggen van de ingelegde gelden. Het bestuur wil het risicoprofiel van de beleggingen zoveel mogelijk laten aansluiten op de voorkeuren van de deelnemers. Daarom wordt onderzocht hoe er naar financiële risico's wordt gekeken. De uitkomsten van dit onderzoek vormen belangrijke input voor de keuze van de verschillende toekomstscenario's. In het hele toekomst traject is communicatie richting alle deelnemers van groot belang.

Woerden, 23 april 2025

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Campina

M.M.G.M. van den Hoven - voorzitter

J.L.M. Adriaans - secretaris

M.F.O.W. van Berkel

S.W. de Haes

M.J. van der Molen

R.J. Rothkrantz

T. Stanoevaska

A.E. Traas

11. Jaarrekening

Balans per 31 december

(na bestemming saldo baten en lasten, bedragen in EUR 1.000)

		2024	2023
	Toelichting	EUR	EUR
ACTIVA			
Beleggingen voor risico fonds	5		
▪ Vastgoed en infrastructuur		69.395	68.239
▪ Aandelen		331.398	319.567
▪ Vastrentende waarden		398.373	397.709
▪ Derivaten		6	5.838
▪ Liquide middelen		76.695	89.178
▪ Overige beleggingen		511.999	506.989
		1.387.866	1.387.520
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen	6		
▪ Contracten herverzekering		83	87
Vorderingen en overlopende activa	7		
▪ Overige vorderingen		43.470	46.192
Overige activa	8		
▪ Liquide middelen		1.978	744
Totaal Activa		1.433.397	1.434.543
PASSIVA			
Stichtingskapitaal en reserves	9		
▪ Algemene reserves		312.154	263.747
Technische voorzieningen	10		
▪ Voorziening voor pensioenverplichtingen		1.001.660	1.023.554
Overige schulden en overlopende passiva	11		
▪ Overige schulden		119.583	147.242
Totaal Passiva		1.433.397	1.434.543
Nominale dekkingsgraad		131,2%	125,8%
Beleidsdekkingsgraad		129,9%	124,9%

Staat van baten en lasten

(bedragen in EUR 1.000)

		2024	2023
	Toelichting	EUR	EUR
Baten			
Premiebijdragen	15	29	769
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	16	90.717	114.697
Saldo baten		90.746	115.466
Lasten			
Wijziging VPV voor rekening pensioenfonds:	10		
▪ pensioenopbouw		1	-10
▪ risicokoopsommen		17	17
▪ grondslagwijziging arbeidsongeschiktheid		154	746
▪ toeslagverlening		-63	100.088
▪ rentetoevoeging		33.778	31.767
▪ onttrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten		-63.130	-63.353
▪ wijziging marktrente		7.066	39.053
▪ wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		-489	-557
▪ aanpassing overlevingskansen		-2.800	-
▪ wijziging veronderstelling kostenvoorziening		1.318	-
▪ overige wijzigingen		2.254	522
		-21.895	108.273
Saldo herverzekering	17	-5	-2
Pensioenuitkeringen en afkopen	18	61.244	61.894
Saldo overdrachten van rechten	19	451	576
Kosten pensioenuitvoering	20	2.545	1.887
		64.235	64.355
Saldo lasten		42.340	172.628
Saldo van baten en lasten		48.406	-57.162

Bestemming saldo baten en lasten

(bedragen in EUR 1.000)

	2024	2023
	EUR	EUR
Algemene reserves	48.406	-57.162
Totaal	48.406	-57.162

Kasstroombegroting*(bedragen in EUR 1.000)*

		2024	2023
	Toelichting	EUR	EUR
Kasstroom uit pensioenactiviteiten			
Ontvangen premies		855	242
Ontvangen doorbelastingen		175	178
Betaalde pensioenuitkeringen		-61.220	-61.740
Betaalde waardeoverdrachten		-451	-576
Ontvangen uitkeringen van herverzekeraars		10	12
Betaalde pensioenuitvoeringskosten		-2.510	-2.004
		<hr/>	<hr/>
Totale kasstroom uit pensioenactiviteiten		-63.141	-63.888
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten			
Verkopen en aflossingen van beleggingen	5	405.301	306.332
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten		-5.365	3.639
Aankopen en verstrekkingen van beleggingen	5	-341.454	-347.323
Overige kasstromen uit hoofde van beleggingsactiviteiten		-4.069	85.187
Betaalde kosten van vermogensbeheer		-2.521	-2.239
		<hr/>	<hr/>
Netto kasstroom uit beleggingsactiviteiten		51.892	45.596
Mutatie geldmiddelen			
Saldo begin boekjaar		89.922	108.214
		<hr/>	<hr/>
Saldo einde boekjaar		78.673	89.922
Liquide middelen	8	1.978	744
Liquide middelen in beleggingsmandaten en margin accounts	5	76.695	89.178
		<hr/>	<hr/>
Geldmiddelen		78.673	89.922
		<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Toelichting behorende tot de jaarrekening

1. Inleiding

Stichting Pensioenfonds Campina, statutair gevestigd te Woerden, is geregistreerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41060277. Het doel van het pensioenfonds is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden. Aan arbeidsongeschikte deelnemers wordt een invaliditeitspensioen uitgekeerd gebaseerd op de invaliditeitspensioenregeling die tot 1 januari 2006 van toepassing was. Het pensioenfonds geeft invulling aan de uitvoering van een pensioenregeling van FrieslandCampina Werknemers B.V., die geldt voor de deelnemers die op 31 december 2008 in dienst waren van Campina Zuivel B.V. of Campina Management B.V. Deze pensioenregeling geldt ook voor bepaalde werknemers in dienst bij FrieslandCampina Riedel B.V., FrieslandCampina Kievit B.V. en Zuivelcoöperatie DeltaMilk B.A.

Sinds de pensioenregeling voor nieuwe deelnemers is gesloten zijn er enige organisatorische wijzigingen. Vanaf 1 december 2009 is Zuivelcoöperatie DeltaMilk B.A. geen onderdeel meer van Koninklijke FrieslandCampina. Per 1 januari 2016 is FrieslandCampina Werknemers B.V. door middel van een juridische fusie opgegaan in FrieslandCampina Nederland B.V. Per 10 november 2017 heeft FrieslandCampina de vruchtensappen- en vruchtendrankenactiviteiten van Riedel B.V. in Nederland en België verkocht en de verkopende vennootschap FrieslandCampina Riedel B.V. is geliquideerd. De betrokken werknemers zijn sindsdien bij Riedel B.V. in dienst. Per 1 november 2019 is roomlikeurproducent FrieslandCampina Creamy Creation B.V. verkocht en de betrokken werknemers zijn sindsdien bij Creamy Creation B.V. in dienst. Per 1 juli 2021 heeft FrieslandCampina diervoedingsproducent Nutrifeed B.V. verkocht en de betrokken werknemers zijn vanaf deze datum in dienst bij Denkvit B.V. Bij de overgang is aan de betrokken werknemers van Riedel B.V., Nutrifeed B.V. en Creamy Creation B.V. toegezegd dat de Pensioen-Cao voor de zuivel van kracht blijft, waarbij dit voor de medewerkers van Creamy Creation B.V. onder voorbehoud is van vrijstelling van de verplichte deelname aan het Bedrijfstakpensioenfonds detailhandel, sector drankindustrie. Per 1 januari 2022 is deze vrijstelling beëindigd. Creamy Creation B.V. heeft aanvullende afspraken gemaakt en de onvoorwaardelijke toeslagverlening aan de betrokken werknemers wordt ook na 1 januari 2022 ongewijzigd buiten het pensioenfonds voortgezet. De deelnemers van Zuivelcoöperatie DeltaMilk B.A., Riedel B.V., Nutrifeed B.V. en Creamy Creation B.V. blijven aangemerkt als gewezen deelnemer (werkzaam bij de werkgevers) tot het moment dat de werknemers uit dienst zijn gemeld.

2. Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. Het bestuur heeft op 23 april 2025 de jaarrekening vastgesteld.

3. Algemene grondslagen

Continuïteit

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Presentatie- en functionele valuta

De jaarrekening wordt gepresenteerd in Euro (EUR), wat tevens de functionele valuta is.

Verwerking van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, dan wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de

voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post 'Nog af te wikkelen transacties'. Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 Burgerlijk Wetboek vereist dat het bestuur zich oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Uit noot 5 bij de toelichting op de jaarrekening blijkt dat een deel van de beleggingen van het pensioenfonds de waardering gebaseerd is op afgeleide marktnoteringen. Het maken van de schattingen van de marktwaarde van deze beleggingen vergt in meer of mindere mate oordeelsvorming van het bestuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en modellen. De mate van schattingsonzekerheid die hiermee samenhangt is nader toegelicht onder noot 5.

Wijzigingen in schattingen worden toegelicht onder de betreffende waarderingsgrondslag. Het financieel effect wordt gekwantificeerd vermeld in de toelichting op de jaarrekening.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

De functionele valuta van het pensioenfonds is de euro. Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

Foutherstel

Indien een materiële fout na de vaststelling van de jaarrekening wordt geconstateerd, wordt deze door middel van een retrospectieve verwerking hersteld. Dit houdt in dat het eigen vermogen aan het einde van het voorafgaande boekjaar wordt herrekend alsof de fout niet heeft plaatsgevonden. Het verschil tussen het eigen vermogen aan het eind van het voorafgaande boekjaar voor en na herrekening, wordt vervolgens verwerkt als een rechtstreekse mutatie van het eigen vermogen aan het begin van het huidige boekjaar. De bate of last als

gevolg van een eventueel herstel van een niet-materiële fout wordt verwerkt in de winst-en-verliesrekening van het huidige boekjaar.

Het pensioenfonds heeft in de jaarrekening van het huidige boekjaar geen fouterherstel toegepast.

4. Specifieke grondslagen

Beleggingen

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd op actuele waarde. Slechts indien de actuele waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs. Participaties in beleggingsinstellingen die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor dat soort beleggingen. Lopende interestposities uit hoofde van beleggingen worden separaat gepresenteerd onder de overige vorderingen.

Vastgoed en infrastructuur

Beursgenoteerde beleggingen in (indirect) vastgoed en infrastructuur worden gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. De waardebepaling van participaties in niet-beursgenoteerde beleggingsinstellingen vindt plaats op basis van de actuele waarde van de door de vermogensbeheerder van het beleggingsfonds afgegeven intrinsieke waarde.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde. Derivaten die worden verhandeld op een actieve markt, worden gewaardeerd op basis van de relevante marktnoteringen. Wanneer derivaten niet op een actieve markt worden verhandeld, worden deze gewaardeerd op basis van afgeleide marktnoteringen. Als deze afgeleide marktnoteringen niet beschikbaar zijn, wordt de waarde bepaald met behulp van marktconforme waarderingmodellen.

Overige beleggingen / liquide middelen / hedgefondsen

De overige beleggingen betreffen geldmiddelen bij vermogensbeheerders en worden gewaardeerd op actuele waarde. Onder de liquide middelen zijn de kas- en banktegoeden opgenomen die onmiddellijk opeisbaar zijn dan wel een looptijd korter dan twaalf maanden hebben. Liquide middelen worden onderscheiden van tegoeden in verband met beleggingstransacties. Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties worden gepresenteerd onder overige beleggingen. Ook participaties in hedgefondsen worden gerubriceerd onder overige beleggingen en zijn gewaardeerd op basis van afgeleide marktnoteringen.

Bruikleen van beleggingen

Bij het in bruikleen geven van beleggingen (security lending-transacties) behoudt het pensioenfonds het economisch eigendom. Als zekerheid (onderpand) ontvangen geldmiddelen in het kader van bovengenoemde transacties worden opgenomen onder beleggingen. Indien als onderpand ontvangen geldmiddelen zijn herbelegd, worden deze beleggingen opgenomen onder de desbetreffende beleggingencategorie. De schuld uit hoofde van de ontvangen zekerheden is opgenomen onder de overige schulden. Indien als zekerheid beleggingen in plaats van liquiditeiten zijn ontvangen, worden deze beleggingen en de daarmee samenhangende verplichtingen niet in de balans van het pensioenfonds opgenomen. Alle hieruit voortvloeiende baten en lasten worden volgens het toerekenbeginsel over de looptijd van de desbetreffende transacties verantwoord in de rentebaten of -lasten in de staat van baten en lasten.

Herverzekeringen

Herverzekeringscontracten worden opgenomen voor de actuariel bepaalde contante waarde van de herverzekerde aanspraken, berekend volgens de grondslagen van de technische voorziening.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde.

Stichtingskapitaal

Het eigen vermogen van het pensioenfonds bestaat uit het stichtingskapitaal en algemene reserve. Het stichtingskapitaal en de algemene reserve worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle activa en verplichtingen, inclusief technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen zijn verwerkt in de balans. Op basis van de Pensioenwet moet een eigen vermogen van tenminste 4% van de voorziening pensioenverplichtingen aangehouden worden.

Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toezeggingen tot) toeslagen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur. Hierbij is rekening gehouden met de verdere aanpassing van de UFR-parameters per 1 januari 2023. Het effect van de aanpassing van de UFR-parameters zoals geadviseerd door de Commissie Parameters.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of toeslagen op de opgebouwde pensioenaanspraken worden verleend. Alle per balansdatum bestaande besluiten tot toeslagverlening (ook voor besluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex-antecondities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen. Bij de berekening van de voorziening wordt tevens rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van premies waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen. De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

- Sterftetekansen: voor de overlevingskansen is uitgegaan van de Prognosetafel AG2024 van het Actuariel Genootschap. Tevens is uitgegaan van ervaringssterfte op basis van fondsspecifieke correctiefactoren. Deze ervaringssterfte is gebaseerd op onderzoek naar de feitelijke opgetreden sterfte in de periode 2001 t/m 2021, welk onderzoek in 2022 is verricht. In 2024 is een quick scan uitgevoerd op basis van de werkelijke sterftetecijfers van 2022 en 2023. Er is vastgesteld dat de correctiefactoren van 2022 nog steeds passend zijn;
- Onbepaald partnersysteem;
- Voor partnerpensioen is aangenomen dat de vrouwelijke partner 3 jaar jonger is dan de verzekerde man en de mannelijke partner 3 jaar ouder dan de verzekerde vrouw;
- Het nabestaandenpensioen is op risicobasis verzekerd. Er vindt geen opbouw plaats;
- In verband met toekomstige uitvoeringskosten is een voorziening opgenomen op basis van de kosten die naar verwachting gemaakt moeten worden bij de uitvoering van de regeling;
- De voorziening voor arbeidsongeschikte deelnemers is bepaald als de contante waarde van de per balansdatum opgebouwde pensioenaanspraken vermeerderd met de contante waarde van de nog op te bouwen pensioenaanspraken tot de pensioendatum, waarbij de kans op revalidatie buiten beschouwing is gelaten.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Dekkingsgraad

De (nominale) dekkingsgraad van het pensioenfonds wordt berekend door op balansdatum het balanstotaal minus de kortlopende schulden te delen op de technische voorzieningen zoals opgenomen in de balans. Bij het berekenen van de reële dekkingsgraad van het pensioenfonds wordt ten behoeve van deze berekening de voorziening pensioenverplichtingen herrekend, rekening houdend met de verwachte prijsinflatie. De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds is de gemiddelde dekkingsgraad van de 12 maanden voorafgaand aan het moment van vaststelling.

Premiebijdragen

Premiebijdragen van werkgevers zijn aan de periode toegerekend waarop zij betrekking hebben. De daarin begrepen dekking voor incassokosten wordt bij het actuariële resultaat op kosten verantwoord.

Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

Beleggingsresultaten zijn aan de periode toegerekend waarop ze betrekking hebben. Directe en indirecte resultaten en aan de verslagperiode toe te rekenen (gefactureerde of nog te factureren) kosten van beleggingen, worden afzonderlijk gepresenteerd. Onder de directe resultaten worden opbrengsten uit rente, dividend en dergelijke gepresenteerd. Dividend wordt op het moment van betaalbaarstelling verantwoord. Waardeveranderingen zijn indirecte beleggingsresultaten en worden aan de periode toegerekend waarin zij optreden.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen worden in de staat van baten en lasten opgenomen in de periode waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten worden in de staat van baten en lasten opgenomen in de periode waarop zij betrekking hebben.

Wijziging voorziening pensioenverplichtingen voor rekening pensioenfonds

Pensioenopbouw, risicokoopsommen en grondslagwijziging arbeidsongeschiktheid

De pensioenopbouw met betrekking tot ouderdomspensioen wordt toegerekend aan de periode waarin de opbouw van pensioenrechten plaatsvindt. De verplichtingen met betrekking tot nabestaandenpensioen en arbeidsongeschiktheidspensioen worden opgenomen in de periode waarin zij ontstaan. De (gedeeltelijk) premievrije opbouw arbeidsongeschikten wordt ten laste van het resultaat gebracht in de periode waarin de ziekte is ontstaan.

Toeslagverlening

De verhoging van de technische voorzieningen uit hoofde van indexering, wordt in de staat van baten en lasten opgenomen op het moment waarop de toezegging wordt gedaan.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de nominale marktrente op basis van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur. Aan de technische voorziening wordt een rente toegevoegd op basis van de éénjaarsrente op de interbancaire swapmarkt primo verslaggevingsperiode. De rentetoevoeging wordt berekend over het gemiddelde van de stand van de voorziening primo periode en de stand van de voorziening ultimo periode, de laatste exclusief het effect van de indexering.

Onttrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

De vrijval wordt ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht in de periode waarin de lasten bij de berekening van de voorziening waren voorzien.

Stichting Pensioenfonds Campina

Wijziging marktrente

De wijziging marktrente op balansdatum als gevolg van wijzigingen in de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rente-termijnstructuur, wordt in de staat van baten en lasten opgenomen.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Het saldo van de actuariële inkomende en uitgaande waardeoverdrachten wordt toegerekend aan de periode waarop het betrekking heeft.

Wijzigingen actuariële uitgangspunten en aanpassing overlevingskansen

De mutatie van de voorziening als gevolg van de aanpassing van actuariële grondslagen in het verslagjaar wordt in de staat van baten en lasten opgenomen.

Wijzigingen veronderstellingen kostenvoorziening

De mutatie van de voorziening als gevolg van de aanpassing van een veronderstelling die ten grondslag ligt aan de bepaling van de kostenvoorziening.

Overige wijzigingen

De overige mutaties worden toegekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Saldo herverzekering

De mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen heeft betrekking op rentetoevoeging, wijziging marktrente, onttrekking voor pensioenuitkeringen en overige mutaties.

Saldo overdracht van rechten

Waardeoverdrachten worden in de staat van baten en lasten opgenomen op het moment van overdracht van de pensioenverplichtingen.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is volgens de directe methode opgesteld. Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en beleggingsactiviteiten. De post 'overige kasstromen uit hoofde van beleggingsactiviteiten' zijn gerelateerd aan beleggingen in geldmarktfondsen ten behoeve van het onderpandbeheer ('collateral management') voor valuta- en derivatentransacties.

5. Beleggingen voor risico fonds

(bedragen in EUR 1.000)	2024					
	Vastgoed en infrastructuur	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Stand per 1 januari	68.239	319.567	397.709	5.838	596.167	1.387.520
Aankopen	43.494	133.820	164.140	-	-	341.454
Verkopen	-50.188	-187.034	-168.079	-	-	-405.301
Overige mutaties	-	-	-	-120.790	-11.165	-131.955
Herwaardering	7.850	65.045	4.603	17.773	3.692	98.963
	=====	=====	=====	=====	=====	=====
Stand per 31 december	69.395	331.398	398.373	-97.179	588.694	1.290.681
	=====	=====	=====	=====	=====	=====
Schuldpositie derivaten (credit)				97.185		97.185
						=====
Stand per 31 december (na herrubricering schuldpositie derivaten naar overige schulden)						1.387.866
						=====

(bedragen in EUR 1.000)	2023					
	Vastgoed en infrastructuur	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Stand per 1 januari	63.632	281.987	333.383	3.477	644.046	1.326.525
Aankopen	23.724	107.271	216.328	-	-	347.323
Verkopen	-18.370	-111.336	-176.626	-	-	-306.332
Overige mutaties	-	-	-	-162.496	-46.157	-208.653
Herwaardering	-747	41.645	24.624	50.216	-1.722	114.016
	=====	=====	=====	=====	=====	=====
Stand per 31 december	68.239	319.567	397.709	-108.803	596.167	1.272.879
	=====	=====	=====	=====	=====	=====
Schuldpositie derivaten (credit)				114.641		114.641
						=====
Stand per 31 december (na herrubricering schuldpositie derivaten naar overige schulden)						1.387.520
						=====

Voor de meerderheid van de beleggingen is sprake van objectief vast te stellen frequente marktnoteringen. Bij bepaalde beleggingen zijn deze niet beschikbaar en vindt waardering plaats op basis van waarderingsmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten en het gebruik van schattingen. Onder 'overige' zijn begrepen de mutatie liquide middelen, inclusief geldmarktfondsen, en hedgefondsen.

Schattingen van de actuele waarde zijn een momentopname, gebaseerd op de marktomstandigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. Deze schattingen zijn van nature subjectief en bevatten onzekerheden en een significante oordeelsvorming (bijvoorbeeld rentestand, volatiliteit, schatting van kasstromen, etc.) en kunnen daarom niet met precisie worden vastgesteld.

Op basis van deze verscheidenheid en gradaties in waarderingmethoden dienen de beleggingen te worden ingedeeld naar drie verschillende waarderingniveaus:

- Niveau 1: De waarde van de belegging is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen van identieke beleggingen in een actieve markt.
- Niveau 2: De actuele waarde wordt vastgesteld aan de hand van waarderingsmodellen waarin gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.
- Niveau 3: De waarde wordt vastgesteld met waarderingsmodellen waarin geen gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.

Op basis van deze indeling kan de beleggingsportefeuille als volgt worden samengevat:

(bedragen in EUR 1.000)	2024			
Type contract	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR
Vastgoed en infrastructuur	40.347	29.048	-	69.395
Aandelen:				
- Directe beleggingen	269.048	-	-	269.048
- Indirecte beleggingen (via fondsen)	30.978	31.372	-	62.350
Hedgefondsen	-	32.933	-	32.933
Vastrentende waarden:				
- Staatsobligaties	202.573	-	-	202.573
- Bedrijfsobligaties	200	-	-	200
- Indirecte beleggingen (via fondsen)	65.666	118.198	11.736	195.600
Derivaten	-	-97.179	-	-97.179
Liquiditeiten en overige beleggingen	555.761	-	-	555.761
Stand per 31 december	1.164.573	114.372	11.736	1.290.681
Schuldpositie derivaten (credit)		97.185		97.185
Stand per 31 december (na herrubricering schuldpositie derivaten naar overige schulden)				1.387.866

(bedragen in EUR 1.000)	2023			
Type contract	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR
Vastgoed en infrastructuur	68.239	-	-	68.239
Aandelen:				
- Directe beleggingen	256.464	-	-	256.464
- Indirecte beleggingen (via fondsen)	12.197	50.906	-	63.103
Hedgefondsen	-	29.241	-	29.241
Vastrentende waarden:				
- Staatsobligaties	205.856	-	-	205.856
- Bedrijfsobligaties	196	-	-	196
- Indirecte beleggingen (via fondsen)	-	184.348	7.309	191.657
Derivaten	-	-108.803	-	-108.803
Liquiditeiten en overige beleggingen	566.926	-	-	566.926
Stand per 31 december	1.109.878	155.692	7.309	1.272.879
Schuldpositie derivaten (credit)		114.641		114.641
Stand per 31 december (na herrubricering schuldpositie derivaten naar overige schulden)				1.387.520

De indirecte beleggingen (via fondsen) onder waarderingsniveau 3 zijn beleggingen in private credit ('fund-of-funds'), die geleidelijk worden opgebouwd.

De liquiditeit van de beleggingsportefeuille is hoog waarbij alle mandaten, met uitzondering van private credit, direct opzegbaar zijn en beleggingen op korte termijn (<3 maanden) kunnen worden geliquideerd. De

Stichting Pensioenfonds Campina

overdraagbaarheid van private credit is naar zijn aard beperkt en het bedrag aan illiquide beleggingen bedraagt 0,9% van totale beleggingen.

Vastgoed en infrastructuur

De beleggingen in vastgoed en infrastructuur zijn beursgenoteerde aandelen. Het onderliggend vastgoed heeft een gemengd karakter, in die zin dat er sprake is van diverse soorten wereldwijd onroerend goed, zoals kantoorpanden, winkelpanden, e.d. Beleggingen in infrastructuur zijn wereldwijde beursgenoteerde aandelen in infrastructurele voorzieningen.

Aandelen

(bedragen in EUR 1.000)	2024	2023
	EUR	EUR
Aandelen	269.048	256.464
Participaties in beleggingsfondsen	62.350	63.103
Totaal	331.398	319.567

De aandelen zijn voor 89,2% belegd in ontwikkelde markten (2023: 88,7%) en 10,8% in emerging markets (2023: 11,3%). De niet-beursgenoteerde aandelen betreffen belangen in beleggingsfondsen die op hun beurt beleggen in beursgenoteerde aandelen of derivaten.

Vastrentende waarden

De samenstelling van obligaties is als volgt:

(bedragen in EUR 1.000)	2024	2023
	EUR	EUR
▪ Staatsobligaties Duitsland	58.166	53.256
▪ Staatsobligaties Frankrijk	53.248	56.490
▪ Staatsobligaties België	17.410	18.868
▪ Staatsobligaties Nederland	15.545	17.310
▪ Staatsobligaties Oostenrijk	9.090	10.485
▪ Staatsobligaties Ierland	4.563	4.164
▪ Staatsobligaties Finland	2.558	4.279
▪ Staatsobligaties Luxemburg	437	424
▪ Staatsobligaties Litouwen	304	-
▪ Staatsobligaties Canada	158	162
▪ Staatsobligaties Griekenland	84	-
▪ Staatsobligaties Nieuw-Zeeland	-	149
▪ Staatsobligaties Spanje	-	2.485
▪ Obligaties Supranationale instellingen	41.010	37.785
Subtotaal	202.573	205.856
▪ Bedrijfsobligaties	200	196
▪ Participaties in obligatiefondsen	195.600	191.657
Totaal	398.373	397.709

De participaties in obligatiefondsen betreffen beleggingsfondsen die beleggen in vastrentende waarden in investment grade bedrijfsobligaties, high yield obligaties, emerging market debt, bank loans en private credit.

Derivaten

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid maakt het pensioenfonds gebruik van financiële derivaten voor zover dit passend is. Het pensioenfonds gebruikt derivaten hoofdzakelijk om marktrisico's af te dekken. Eén van de belangrijkste risico's voortvloeiend uit het gebruik van derivaten is het kredietrisico. Dit is het risico dat tegenpartijen niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen. Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met te goeder naam en faam bekendstaande partijen. Ook worden contracten zo veel mogelijk afgesloten op basis van standaardvoorwaarden (bijvoorbeeld conform de ISDA), zodat posities van het pensioenfonds adequaat worden afgedekt door verkregen onderpanden en zekerheden. Hieronder staan de derivatenposities per 31 december samengevat weergegeven:

(bedragen in EUR 1.000)	2024			
Type contract	Contractomvang	Saldo waarde	Positieve waarde	Negatieve waarde
	EUR	EUR	EUR	EUR
Valutatermijncontracten	273.044	-3.661	6	3.667
Renteswaps	806.324	-93.518	-	93.518
Futures	40.272	-	-	-
Totaal	1.119.640	-97.179	6	97.185

(bedragen in EUR 1.000)	2023			
Type contract	Contractomvang	Saldo waarde	Positieve waarde	Negatieve waarde
	EUR	EUR	EUR	EUR
Valutatermijncontracten	303.251	5.779	5.838	59
Renteswaps	792.577	-114.582	-	114.582
Futures	35.946	-	-	-
Totaal	1.131.774	-108.803	5.838	114.641

Liquide middelen en overige beleggingen

Deze twee posten zijn als volgt samengesteld:

(bedragen in EUR 1.000)	2024	2023
	EUR	EUR
Liquide middelen in beleggingsmandaten	74.826	87.947
Margin account	1.869	1.231
Subtotaal liquide middelen	76.695	89.178
Liquide middelen, deposito's en geldmarktfondsen	479.066	477.748
Hedgafondsen	32.933	29.241
Totaal liquide middelen en overige beleggingen	588.694	596.167

Onder liquide middelen in beleggingsmandaten, deposito's en geldmarktfondsen is begrepen een bedrag van EUR 535 miljoen (2023: EUR 532 miljoen) dat beschikbaar wordt gehouden voor negatieve veranderingen in rentederivaten, futures en valutatermijncontracten. Deze liquide middelen worden aangehouden in onder andere de vorm van geldmarktfondsen.

Bruikleen van beleggingen (securities lending)

Het pensioenfonds stelt een deel van de aandelen- en obligatiebeleggingen beschikbaar voor het in bruikleen geven van effecten (securities lending). Het pensioenfonds behoudt het economisch eigendom. Per balansdatum is een bedrag van EUR 15.711 (2023: EUR 32.039) aan aandelen en EUR 35.281 (2023: EUR 29.164) aan obligaties uitgeleend. Ter beperking van het risico van niet-teruglevering zijn zekerheden in stukken en geld ontvangen, die in onderstaande tabel staan gespecificeerd:

<i>(bedragen in EUR 1.000)</i>	2024	2023
	EUR	EUR
Bruikleen van beleggingen:		
Waarde in stukken	47.805	59.165
Waarde in geld	5.217	5.556
	_____	_____
Totaal	53.022	64.721
	=====	=====

De ontvangen zekerheden in geld zijn belegd in geldmarktfondsen met een liquide karakter. Per 31 december 2024 is de waarde van de totaal ontvangen zekerheden hoger (104,0%) (2023: 105,7%) dan de terugbetalingsverplichting. Namens het pensioenfonds monitort de custodian dagelijks de hoogte van te ontvangen zekerheden. Indien hiertoe aanleiding bestaat worden van de tegenpartij aanvullende zekerheden gevraagd.

6. Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

Voor een beperkt aantal deelnemers is vanuit het verleden een gedeelte van het pensioen herverzekerd bij een herverzekeraar en maakt onderdeel uit van het pensioen bij het pensioenfonds. Dit betreft een aflopende portefeuille zonder nieuwe instroom. In 2024 bedragen de pensioenuitkeringen van de betreffende herverzekeraars aan het pensioenfonds EUR 13 (2023: EUR 16). Bij de bepaling van de waarde van het herverzekerde gedeelte van de technische voorziening zijn de voor de pensioenvoorziening geldende uitgangspunten gehanteerd.

Het verloop van het herverzekeringsdeel technische voorzieningen is als volgt:

<i>(bedragen in EUR 1.000)</i>	2024	2023
	EUR	EUR
Stand per 1 januari	87	97
Benodigde interest	3	3
Uitkeringen herverzekering	-13	-16
Aanpassing AG prognosetafel	-0	0
Actualisering ervaringssterfte	0	0
Overige mutaties technische voorzieningen	6	0
Wijziging rentetermijnstructuur	0	3
	_____	_____
Stand per 31 december	83	87
	=====	=====

7. Vorderingen en overlopende activa

<i>(bedragen in EUR 1.000)</i>	2024	2023
	EUR	EUR
Beleggingsdebiteuren	39.689	42.237
Lopende interest	3.426	2.993
Overige vorderingen	355	962
	<hr/>	<hr/>
Stand per 31 december	43.470	46.192
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van maximaal één jaar.

Beleggingsdebiteuren

<i>(bedragen in EUR 1.000)</i>	2024	2023
	EUR	EUR
Nog af te wikkelen transacties	-	-
Vorderingen uit collateral management	38.545	41.002
Te vorderen dividend	835	523
Te vorderen dividendbelasting	309	712
	<hr/>	<hr/>
Stand per 31 december	39.689	42.237
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

8. Overige activa

Liquide middelen

Onder de liquide middelen worden opgenomen die tegoeden op bankrekeningen, welke onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn.

9. Stichtingskapitaal en reserves

<i>(bedragen in EUR 1.000)</i>	2024		
	Stichtings kapitaal	Algemene reserve	Totaal
	EUR	EUR	EUR
Stand per 1 januari	0	263.747	263.747
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-	48.407	48.407
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Stand per 31 december	0	312.154	312.154
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

<i>(bedragen in EUR 1.000)</i>	2023		
	Stichtings kapitaal	Algemene reserve	Totaal
	EUR	EUR	EUR
Stand per 1 januari	0	320.910	320.910
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-	-57.163	-57.163
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Stand per 31 december	0	263.747	263.747
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Het stichtingskapitaal bedraagt EUR 45,38 (2023: EUR 45,38).

Dekkingsgraad en vermogenspositie

De dekkingsgraad ultimo jaar is als volgt:

(bedragen in EUR 1.000)	2024	2023
	%	%
Nominale dekkingsgraad	131,2	125,8
Beleidsdekkingsgraad	129,9	124,9
Benodigde beleidsdekkingsgraad voor toekomstbestendige toeslagverlening	127,4	129,0
Reële dekkingsgraad	102,0	96,8

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het pensioenfonds gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het pensioenfonds. De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen onder toelichting noot 12 'Risicobeheer'. Op basis hiervan bedraagt het (minimaal) vereist eigen vermogen op 31 december:

(bedragen in EUR 1.000)	2024	2023
	EUR	EUR
Aanwezig eigen vermogen	312.154	263.747
Minimaal vereist eigen vermogen	40.191	41.066
Vereist eigen vermogen (strategische beleggingsmix)	133.029	137.821

De vermogenspositie van het pensioenfonds kan worden gekarakteriseerd als toereikende solvabiliteit. Op basis van de feitelijke dekkingsgraad is de vermogenspositie goed.

10. Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen

Het mutatieoverzicht voor de voorziening voor pensioenverplichtingen is als volgt:

(bedragen in EUR 1.000)	2024	2023
	EUR	EUR
Stand per 1 januari	1.023.554	915.280
Pensioenopbouw	1	-10
Risicokoopsommen	17	17
Grondslagwijziging arbeidsongeschiktheid	154	746
Toeslagverlening	-63	100.088
Rentetoevoeging	33.778	31.767
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	-63.130	-63.353
Wijziging marktrente	7.066	39.053
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-489	-557
Aanpassing overlevingskansen	-2.800	-
Wijziging veronderstellingen kostenvoorziening	1.318	-
Overige wijzigingen	2.254	522
Stand per 31 december	1.001.660	1.023.554

In het mutatieoverzicht wordt rekening gehouden met het herverzekerde gedeelte van de technische voorziening, zoals vermeld bij toelichting noot 6 'Herverzekeringsdeel technische voorzieningen'. Ultimo boekjaar bedraagt de interne rentevoet 2,167% (2023: 2,328%). Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de verschillende posten uit de staat van baten en lasten.

De voorziening voor netto pensioenverplichtingen is naar categorieën als volgt samengesteld:

<i>(bedragen in EUR 1.000)</i>	2024	2023
	EUR	EUR
Actieven en arbeidsongeschikten	9.736	9.600
Gewezen deelnemers	274.859	295.756
Pensioengerechtigden	684.483	688.398
Vrijwillige pensioenaanspraken	133	142
Toekomstige uitvoeringskosten	32.366	29.571
	_____	_____
Totaal technische voorziening voor risico pensioenfonds	1.001.577	1.023.467
Technische voorziening afgedekt door garantiecontract	83	87
	_____	_____
Stand per 31 december	1.001.660	1.023.554
	=====	=====

De methode voor de berekening van de pensioenverplichtingen is zodanig toegepast dat er geen sprake is van een financieringsachterstand. Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

Korte beschrijving van de pensioenregeling

De pensioenregeling kan worden gekenmerkt als een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling met een pensioenrichtleeftijd van 67 jaar. Met ingang van 1 januari 2015 wordt nog voor een beperkte groep deelnemers jaarlijks een aanspraak op ouderdomspensioen opgebouwd van 2,1% van de in dat jaar geldende pensioengrondslag. De pensioengrondslag is gelijk aan het - gemaximeerde - jaarsalaris, onder aftrek van een franchise. De hoogte van zowel het (gemaximeerde) jaarsalaris als de franchise is per 1 januari 2015 bevroren. Tevens bestaat er recht op partner- en wezenpensioen. Overeenkomstig artikel 10 van de Pensioenwet kwalificeert de pensioenregeling als een uitkeringsovereenkomst. In de pensioenparagraaf van dit jaarverslag wordt nader ingegaan op de pensioenregeling.

Pensioenopbouw, risicokoopsommen en grondslagwijziging arbeidsongeschiktheid

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen.

De grondslagwijziging arbeidsongeschiktheid heeft betrekking op een beperkte groep arbeidsongeschikte deelnemers uit de destijds van toepassing zijnde eindloonregeling. Door aanpassing van de pensioengrondslag door indexatie van het pensioengevend salaris en franchise, hebben deze deelnemers recht op hogere pensioenaanspraken.

Toeslagverlening

Gewezen deelnemers ('slapers') en pensioengerechtigden

De toeslagen op pensioenrechten en -aanspraken voor gewezen deelnemers ('slapers') en pensioengerechtigden worden jaarlijks vastgesteld door het bestuur. Er bestaat een ambitie om jaarlijks de pensioenrechten en -aanspraken aan te passen. De daadwerkelijke toeslag in een jaar is voorwaardelijk en afhankelijk van de hoogte van de beschikbare middelen. De toeslag bedraagt maximaal de stijging van de CBS-consumentenprijsindex, afgeleid, op basis van de referentieperiode oktober-oktober.

Er is geen recht op toekomstige toeslagen. Het is niet zeker of en in hoeverre in de toekomst wordt geïndexeerd. Het pensioenfonds heeft geen geld gereserveerd voor toekomstige toeslagen. Toeslagen zijn afhankelijk van de middelen van het pensioenfonds, en daarvoor zijn beleggingsresultaten een belangrijk element. Onder het FTK worden strengere eisen gesteld aan de toeslagverlening door pensioenfondsen. Voor een toelichting hierop wordt verwezen naar de pensioenparagraaf in het bestuursverslag.

Stichting Pensioenfonds Campina

Het bestuur heeft in de vergadering van 6 januari 2024 besloten geen toeslagverlening toe te kennen op de pensioenaanspraken per 1 januari 2024, omdat er sprake was van deflatie in de referentieperiode. Bij de bepaling van de voorziening voor pensioenverplichtingen is met dit besluit rekening gehouden.

Onder bepaalde omstandigheden kunnen inhaaltoeslagen worden toegekend. Inhaaltoeslagen zijn toeslagen die worden toegezegd, voor zover in het verleden niet voor 100% is geïndexeerd. Om inhaaltoeslagen te kunnen toekennen is een hoge dekkingsgraad vereist. Er geldt een termijn van 10 jaar waarbinnen teruggekeken wordt naar de gemiste toeslagen en gegeven kortingen. Hierbij zal herstel van eventueel toegepaste kortingen als eerste worden doorgevoerd. Het volledige beleid met betrekking tot inhaaltoeslagen staat beschreven in de ABTN van het pensioenfonds. De dekkingsgraad was niet toereikend om in 2024 een inhaalindexatie toe te kennen.

Voor de gewezen deelnemers ('slapers') en de gepensioneerden is in de volgende tabel het verschil tussen de volledige en de werkelijk toegekende toeslagen opgenomen:

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Ambitie (prijsinflatie)	-2,0	16,9	3,3	1,1	1,7	1,7	1,3	0,4	0,4	0,7
Toegekend (per 1 januari)	0,0	13,4	3,1	0,0	0,3	0,6	0,1	0,0	0,0	0,0
Vershil	-2,0	3,5	0,2	1,1	1,4	1,1	1,2	0,4	0,4	0,7

Arbeidsongeschikten en gewezen deelnemers ('werkzaam bij de werkgevers')

De onvoorwaardelijke toeslagverlening voor arbeidsongeschikten en gewezen deelnemers ('werkzaam zijn bij de werkgevers') is vanaf 1 januari 2015 buiten het pensioenfonds ondergebracht.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met 3,439% (2023: 3,264%) op basis van de éénjaarsrente op de interbancaire swapmarkt aan het begin van het verslagjaar.

Onttrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuair berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte pensioenuitkeringen in de verslagperiode. Toekomstige pensioenuitvoeringskosten worden vooraf actuair berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte uitvoeringskosten in de verslagperiode.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. In de huidige UFR-methodiek wordt de rentetermijnstructuur voor looptijden tot en met 50 jaar herleid uit swaprentes. Voor looptijden langer dan 50 jaar wordt de rentetermijnstructuur geëxtrapoleerd door gebruik te maken van een constante 1-jaars-forward rente. Deze constante 1-jaars-forward rente wordt gebaseerd op de 30-jaars forward rente met een looptijd van 20 jaar.

De ontwikkeling van de duration en de marktrente van de afgelopen drie jaar is als volgt:

	Modified duration	Rentetermijnstructuur (RTS)
	Jaar	%
Per 31 december 2022	11,6	3,172
Per 31 december 2023	11,3	2,533
Per 31 december 2024	11,2	2,400

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Het positieve resultaat op waardeoverdrachten wordt veroorzaakt doordat de uitgaande waardeoverdrachten zijn bepaald op basis van andere grondslagen dan gehanteerd voor de vaststelling van de voorziening.

Aanpassing overlevingskansen

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, lang leven, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van het pensioenfonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het pensioenfonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

Het pensioenfonds gebruikt de meest recente informatie over de overlevingskansen van de Nederlandse bevolking bij het berekenen van de technische voorzieningen. Voor het boekjaar 2024 wordt gebruik gemaakt van de AG-prognosetafels 2024, die in september 2024 door het Actuarieel Genootschap zijn gepubliceerd. De fondsspecifieke correctiefactoren voor ervaringssterfte zijn ongewijzigd ten opzichte van het vorige boekjaar.

Overige wijzigingen

<i>(bedragen in EUR 1.000)</i>	2024	2023
	EUR	EUR
Resultaat op kanssystemen:		
▪ Sterfte	758	1.879
▪ Arbeidsongeschiktheid	-	-
Overige mutaties technische voorzieningen	1.496	-2.401
	=====	=====
Totaal	2.254	522
	=====	=====

11. Overige schulden en overlopende passiva

<i>(bedragen in EUR 1.000)</i>	2024	2023
	EUR	EUR
Niet opgevraagde pensioenuitkeringen	2.281	2.097
Beleggingscrediteuren	15.437	26.632
Belastingen en premies sociale verzekeringen	1.316	1.351
Overige schulden	3.364	2.521
Derivaten	97.185	114.641
	=====	=====
Stand per 31 december	119.583	147.242
	=====	=====

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar, met uitzondering van rentetermijncontracten. Onder de post derivaten zijn begrepen valutatermijncontracten EUR 3.667 (2023: EUR 59) en rentetermijncontracten EUR 93.518 (2023: EUR 114.582).

Beleggingscrediteuren

(bedragen in EUR 1.000)	2024	2023
	EUR	EUR
Schulden uit collateral management	14.433	22.101
Nog af te wikkelen transacties	1.004	4.531
Stand per 31 december	15.437	26.632

12. Risicobeheer

Het pensioenfonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het pensioenfonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Het solvabiliteitsrisico is daarmee het belangrijkste risico. Periodiek wordt een risicoanalyse uitgevoerd en de uitkomsten hiervan vormen mede de basis voor het beleid van het pensioenfonds en de toelichting hierna. Dit beleid is verwoord in de ABTN. Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van de financiële risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid;
- toeslagbeleid;
- kortingsbeleid.

Overeenkomstig artikel 13a Besluit FTK heeft het bestuur voor de langere termijn een strategisch beleggingsbeleid vastgesteld dat aansluit op de doelstellingen en beleidsuitgangspunten, waaronder de risicohouding. Dit beleid is gebaseerd op gedegen onderzoek. Het bestuur heeft in 2023 een ALM-studie laten verrichten, waarin het strategisch beleidskader is gedefinieerd.

Het strategisch beleggingsbeleid bevat in een beschrijving van de beleggingsdoelstelling, de samenstelling van de (beoogde) beleggingsportefeuille en de mate waarin van de beoogde beleggingsportefeuille kan worden afgeweken. Het strategisch beleggingsbeleid wordt vertaald in een beleggingsplan, waarin gedetailleerde richtniveaus en bandbreedtes per beleggingscategorie zijn opgenomen. Ook het financieel crisisplan dat door het bestuur in december 2024 opnieuw is vastgesteld, is verwerkt in onderstaande toelichting op de risico's, het risicobeleid en de ingezette beheersmaatregelen/ afdekkingsinstrumenten.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid door de vermogensbeheerders moet plaatsvinden. Deze uitgangspunten zijn vastgelegd in mandaatovereenkomsten met de vermogensbeheerders.

Solvabiliteitsrisico

Het belangrijkste risico voor het pensioenfonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het pensioenfonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten op basis van zowel algemeen geldende normen als specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het pensioenfonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslagverlening op opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het pensioenfonds verworven pensioenaanspraken en -rechten vermindert.

Om het solvabiliteitsrisico te beheersen dient het pensioenfonds buffers in het vermogen aan te houden. De omvang van deze buffers (buffers plus de pensioenverplichtingen heten samen het vereist vermogen) wordt vastgesteld met de door De Nederlandsche Bank voorgeschreven solvabiliteitstoets (S-toets). Deze toets bevat een kwantificering van de bestuursvisie op de fondsspecifieke restrisico's (na afdekking). De buffers zijn berekend op basis van de standaardmethode waarbij voor de samenstelling van de beleggingen wordt uitgegaan van de strategische beleggingsmix in de evenwichtssituatie. De berekening van het vereist eigen vermogen (strategische beleggingsmix in evenwichtssituatie) en het hieruit voortvloeiende tekort aan het einde van het boekjaar is als volgt:

(bedragen in EUR 1.000)	2024	2023
	EUR	EUR
S ₁ Renterisico	4.329	6.609
S ₂ Zakelijke waardenrisico	106.267	108.887
S ₃ Valutarisico	23.270	24.535
S ₄ Grondstoffenrisico	-	-
S ₅ Kredietrisico	34.506	35.974
S ₆ Verzekeringstechnisch risico	22.021	22.385
S ₇ Liquiditeitsrisico	N.v.t.	N.v.t.
S ₈ Concentratierisico	N.v.t.	N.v.t.
S ₉ Operationeel risico	N.v.t.	N.v.t.
S ₁₀ Actief beheer risico	3.698	3.785
Wortel formule: $\sqrt{(S_1^2 + S_2^2 + 2 * 0,4 * S_1 * S_2 + S_3^2 + S_4^2 + S_5^2 + 2 * 0,4 * S_1 * S_5 + 2 * 0,5 * S_2 * S_5 + S_6^2 + S_{10}^2)}$		
Totaal vereist eigen vermogen o.b.v. wortel formule	133.029	137.821
Totale voorziening pensioenverplichtingen [A]	1.001.660	1.023.554
Totaal Vereist vermogen [B]	1.134.689	1.161.375
Totaal aanwezig vermogen (Totaal activa – schulden) [C]	1.313.813	1.287.301
Surplus/tekort [C-B]	179.124	125.926
Vereiste dekkinggraad (strategische beleggingsmix) [B/A]	113,3%	113,5%
Aanwezige dekkinggraad (strategische beleggingsmix) [C/A]	131,2%	125,8%

De vereiste dekkinggraad op basis van de feitelijke beleggingsmix in de evenwichtssituatie is 114,2% ultimo 2024 (2023: 114,3%).

Marktrisico (S1-S4)

Het marktrisico omvat het renterisico, het koersrisico op zakelijke waarden en het valutarisico. De strategie met betrekking tot het beleggingsrisico wordt bepaald door de beleggingsdoelstellingen. Het marktrisico wordt op dagelijkse basis beheerd door de fiduciair manager in overeenstemming met de aanwezige beleidskaders en richtlijnen. De fiduciair manager overlegt hierover op zeer regelmatige basis met het pensioenbureau en de beleggingsadviescommissie. De overall marktposities worden maandelijks gerapporteerd aan het bestuur.

Renterisico (S1)

Het renterisico is het risico dat de marktwaarde van de portfeuille vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen verandert als gevolg van ontwikkelingen in de marktrente.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration meet de rentegevoeligheid van de contante waarde van de kasstromen, rekening houdend met de gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren. Het strategisch beleid van het pensioenfonds is erop gericht om het renterisico voor 80% af te dekken.

De afdekking van het renterisico wordt gerealiseerd via een liability matching portfeuille, waarbij de duration van de vastrentende waarden zijn afgestemd op de contante waarde van de kasstromen van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruikt gemaakt van langlopende obligaties in combinatie met renteswaps. Bij een renteswap wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het pensioenfonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente.

Bij het afsluiten van een renteswap wordt de 'duration-mismatch' verkleind, maar ontstaan nieuwe risico's zoals tegenpartij-, liquiditeits- en juridische risico's. Deze risico's worden door het bestuur acceptabel geacht.

Stichting Pensioenfonds Campina

Het pensioenfonds heeft interne beheersmaatregelen geïmplementeerd die een continue monitoring op deze risico's waarborgen. De renteafdekking is ondergebracht bij een gespecialiseerde vermogensbeheerder die de liability matching portefeuille beheert.

De duration en het effect van de renteafdekking kunnen als volgt worden samengevat:

(bedragen in EUR 1.000)	2024		2023	
	Balanswaarde	Duration	Balanswaarde	Duration
	EUR	Jaar	EUR	Jaar
Vastrentende waarden (vóór derivaten)	398.373	4,6	397.709	5,0
Vastrentende waarden (na derivaten)	304.585	12,7	283.127	13,8
Nominale pensioenverplichtingen	1.001.660	11,1	1.023.554	11,3

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de duration van de vastrentende waarden circa 4,6 jaar bedraagt, zonder het effect van rentederivaten. Het pensioenfonds is rentederivaten aangegaan, waarmee de totale duration van de vastrentende waarden is verlengd tot 12,7 jaar. De duration van de nominale pensioenverplichtingen bedraagt 11,1 jaar. De duration van de vastrentende waarden kan niet een-op-een worden vergeleken met de duration van de verplichtingen, omdat ook rekening gehouden moet worden met de absolute omvang van de beleggingen en de pensioenverplichtingen.

Zakelijke waardenrisico (S2)

Het zakelijke waardenrisico is het risico van waarde wijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen. Het wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren.

Het zakelijke waardenrisico wordt gemitigeerd door diversificatie die onder meer is vastgelegd in de strategische beleggingsmix van het pensioenfonds. De segmentatie van aandelen naar regio is als volgt:

(bedragen in EUR 1.000)	2024		2023	
	EUR	%	EUR	%
Nederland	3.845	1,2	3.286	1,0
Andere EU-landen	22.014	6,6	26.545	8,3
Overig Europa	15.851	4,8	18.121	5,7
Noord-Amerika	224.456	67,7	204.592	64,0
Japan	18.467	5,6	20.525	6,4
Overige	46.765	14,1	46.498	14,6
Totaal	331.398	100,0	319.567	100,0

De segmentatie van vastgoed en public infrastructuur aandelen naar regio is als volgt:

(bedragen in EUR 1.000)	2024		2023	
	EUR	%	EUR	%
Nederland	6	0,0	46	0,1
Andere EU-landen	8.077	11,6	8.718	12,8
Overig Europa	4.724	6,8	5.047	7,4
Noord-Amerika	47.015	67,8	46.970	68,8
Japan	3.445	5,0	2.519	3,7
Overige	6.128	8,8	4.939	7,2
Totaal	69.395	100,0	68.239	100,0

De segmentatie van de portefeuille zakelijke waarden naar sectoren is als volgt:

(bedragen in EUR 1.000)	2024		2023	
	EUR	%	EUR	%
Financiële instellingen	63.996	14,9	54.419	13,0
Industrie	45.845	10,6	50.165	12,0
Consumentengoederen	50.505	11,7	51.141	12,3
Informatietechnologie en telecom	112.063	26,0	95.745	23,0
Gezondheidszorg	32.519	7,6	36.914	8,9
Energie en nutsbedrijven	15.632	3,6	20.840	5,0
Vastgoed en infrastructuur	76.877	17,9	78.581	18,8
Totaal aandelen	397.437	92,3	387.805	93,0
Belangen in hedgefondsen	32.933	7,7	29.241	7,0
Totaal zakelijke waarden	430.370	100,0	417.046	100,0

In de solvabiliteitstoets voor vaststelling van de buffers voor het risico op zakelijke waarden is rekening gehouden met deze samenstelling. Voor beleggingen in hedgefondsen is in de toets rekening gehouden met een additionele buffer vanwege het hogere risicoprofiel dat met deze beleggingen samenhangt. Het pensioenfonds belegt in hedgefondsen met als doel het verkrijgen van een absoluut rendement dat niet is gerelateerd aan marktomstandigheden.

Valutarisico (S3)

Het totaalbedrag dat niet in euro's is belegd bedraagt ultimo jaar circa 25,3% (2023: 34,7%) van de beleggingsportefeuille exclusief de valutaderivaten. De belangrijkste valuta daarin is de USD. Het strategische beleid van het pensioenfonds is om alle valutaposities met betrekking tot aandelen, indirect vastgoed en public infrastructuur aandelen voor 80% af te dekken, met uitzondering van aandelen in opkomende markten. Voor beleggingen in bedrijfsobligaties, high yield obligaties, senior bank loans en obligaties van opkomende markten geldt dat de valutarisico's volledig worden afgedekt. Obligaties van opkomende markten in lokale valuta worden niet afgedekt. De overige beleggingen luiden in euro's of worden geheel afgedekt, waarbij een tijdelijke tactische beleidsruimte aanwezig is. Per einde boekjaar is de vordering wegens de uitstaande valutatermijncontracten EUR -3.661 (2023: EUR 5.780).

De beleggingen in vreemde valuta inclusief bijbehorende vorderingen en schulden kunnen per categorie als volgt worden gespecificeerd:

(bedragen in EUR 1.000)	2024					
	EUR (€)	GBP (£)	JPY (¥)	USD (\$)	Overige	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Vastgoed en Infrastructuur	35.014	3.143	560	23.710	7.083	69.510
Aandelen	81.585	7.202	14.497	195.256	33.052	331.592
Vastrentende waarden	389.964	-	-	11.736	-	401.700
Overige	481.180	302	82	36.713	941	519.218
Totaal	987.743	10.647	15.139	267.415	41.076	1.322.020
Valuta derivaten	272.141	-9.506	-14.903	-234.036	-17.357	-3.661
Netto positie	1.259.884	1.141	236	33.379	23.719	1.318.359

(bedragen in EUR 1.000)	2023					
	EUR (€)	GBP (£)	JPY (¥)	USD (\$)	Overige	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Vastgoed en Infrastructuur	8.092	4.825	2.536	42.163	10.896	68.512
Aandelen	21.482	8.109	16.445	237.513	36.267	319.816
Vastrentende waarden	343.493	-	-	49.744	150	393.387
Overige	466.122	33	-82	37.224	686	503.983
	=====	=====	=====	=====	=====	=====
Totaal	839.189	12.967	18.899	366.644	47.999	1.285.698
Valuta derivaten	300.266	-8.252	-12.899	-257.563	-15.772	5.780
	=====	=====	=====	=====	=====	=====
Netto positie	1.139.455	4.715	6.000	109.081	32.227	1.291.478
	=====	=====	=====	=====	=====	=====

Wijzigingen in de valutakoersen zijn van invloed op de ontwikkeling van de dekkingsgraad voor zover niet afgedekt. Een restrisico betreft de categorie overige valuta; het betreft valuta in opkomende markten en/of valuta die een sterke correlatie hebben met de USD en EUR ('proxy hedge'). Het bestuur heeft besloten om deze risico's niet af te dekken. In de solvabiliteitsstoets is in de buffers voor het valutarisico rekening gehouden met bovenstaande valutaposities en afdekkingen.

Grondstoffenrisico (S4)

Pensioenfondsen die beleggen in grondstoffen lopen het risico dat de waarde van deze beleggingen daalt. In het standaardmodel is een berekening van de gevoeligheid van het eigen vermogen voor grondstoffen voorgeschreven. Het pensioenfonds belegt echter niet in grondstoffen.

Kredietrisico (S5)

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het pensioenfonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het pensioenfonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan en herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het pensioenfonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten, waardoor het pensioenfonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft jegens het pensioenfonds, het vragen van extra zekerheden zoals onderpand bij het uitlenen van effecten, het hanteren van prudente verstrekingsnormen bij hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het pensioenfonds enkel belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert. Met betrekking tot niet-beursgenoteerde beleggingen, met name OTC-derivaten, wordt door het pensioenfonds enkel gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten, zodat posities van het fonds worden afgedekt door onderpand. De samenstelling van vastrentende waarden naar regio kan als volgt worden samengevat:

(bedragen in EUR 1.000)	2024	2023
	EUR	EUR
Nederland	18.867	20.695
Andere EU-landen	216.171	209.771
Overig Europa	5.343	6.652
Noord-Amerika	88.862	91.558
Andere	69.130	69.033
	=====	=====
Totaal	398.373	397.709
	=====	=====

De kredietwaardigheid van marktpartijen wordt ook door rating agencies beoordeeld. De samenvatting van de vastrentende waarden op basis van de ratings zoals eind 2024 gepubliceerd door Standard & Poors is als volgt:

	2024	2023
Rating:	%	%
AAA	20,2	21,7
AA	38,2	36,9
A	7,5	6,7
BBB	8,8	9,3
Lager dan BBB	22,1	23,5
Geen rating	3,2	1,9
	=====	=====
Totaal	100,0	100,0
	=====	=====

Debiteuren met een rating lager dan BBB en geen rating zijn obligaties uit opkomende landen, high yield obligaties, senior bank loans en liquiditeiten die via beleggingsfondsen worden aangehouden. Ter dekking van derivatenposities (collateral management) worden liquiditeiten aangehouden in geldmarktfondsen. Inzake concentratie van risico's is ultimo 2024 geen sprake van beleggingen in een individuele tegenpartij, anders dan staatsobligaties of geldmarktfondsen, groter dan 0,9% (2023: 0,8%) van het totaal aan obligatiebeleggingen.

In de volgende tabel wordt de verdeling van vastrentende waarden naar sector weergegeven:

<i>(bedragen in EUR 1.000)</i>	2024	2023
	EUR	EUR
Overheidsinstellingen	279.370	258.754
Financiële instellingen	23.320	6.767
Reële economie	95.683	132.188
	=====	=====
Totaal	398.373	397.709
	=====	=====

In de solvabiliteitstoets is eind 2024 met het kredietrisico zoals blijkt uit bovenstaande gegevens rekening gehouden.

Verzekeringstechnische risico's (S6)

De belangrijkste verzekeringstechnische of actuariële risico's zijn het langlevensrisico, het kortlevensrisico en het toeslagrisico.

Het **langlevensrisico** is het belangrijkste verzekeringstechnische risico. Langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van actuele prognosetafels met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevensrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Het **kortlevensrisico (overlijdensrisico)** betekent dat het pensioenfonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het pensioenfonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen. Het pensioenfonds heeft de herverzekeringen voor het nabestaanden- en wezenpensioen op risicobasis met ingang van 1 januari 2015 beëindigd.

Het **toeslagrisico** omvat het risico dat de ambitie van het bestuur om toeslagen op pensioen toe te kennen in relatie tot de algemene prijsontwikkeling niet kan worden gerealiseerd. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, beleggingsrendementen, looninflatie en

demografie (beleggings- en actuariële resultaten). Uiteindelijk is de hoogte van de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds leidend. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de toeslagverlening voorwaardelijk is.

De zogenoemde reële dekkingsgraad geeft inzicht in de mate waarin toeslagen kunnen worden toegekend (ook wel aangeduid als de toeslagruimte). Voor het bepalen van de reële dekkingsgraad worden onvoorwaardelijke nominale pensioenverplichtingen verdisconteerd tegen een reële, in plaats van nominale, rentetermijnstructuur. Omdat er op dit moment geen markt voor financiële instrumenten aanwezig is waaruit de reële rentetermijnstructuur kan worden afgeleid, wordt gebruikgemaakt van een benaderingswijze.

De nominale rente kan worden verminderd met een bepaald (vast) percentage dat de toeslagambitie op lange termijn weergeeft. Ook kan gebruik worden gemaakt van de verwachte loon- of prijsinflatie. Ultimo 2024 bedraagt de reële dekkingsgraad 102,0% (2023: 96,8%).

Het pensioenfonds heeft deze bovengenoemde drie risico's beoordeeld en verwerkt in de buffer voor het verzekeringstechnisch risico ultimo 2024.

Liquiditeitsrisico (S7)

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het pensioenfonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Het liquiditeitsrisico wordt door het pensioenfonds beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Voor de korte termijn maakt het pensioenfonds gebruik van een liquiditeitsprognose waarbij rekening wordt gehouden met de directe beleggingsopbrengsten.

Op basis van de ultimo 2024 verwachte kasstromen ziet de liquiditeitsplanning van het pensioenfonds er op lange termijn op hoofdlijnen als volgt uit:

(bedragen in EUR 1.000)	2024						
	Balans-waarde	Totaal nominale kasstromen	< 1 jaar	1-5 jaar	5-10 jaar	10-20 jaar	>20 jaar
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Vastrentende waarden	851.878	1.072.431	526.668	98.131	121.344	183.410	142.878
Rentederivaten	-93.283	75.437	-705.411	229.755	168.240	219.885	162.968
Pensioenverplichtingen	-1.001.660	-1.273.552	-60.526	-241.025	-271.971	-402.194	-297.836
Saldo	-243.064	-125.684	-239.269	86.861	17.613	1.101	8.010

(bedragen in EUR 1.000)	2023						
	Balans-waarde	Totaal nominale kasstromen	< 1 jaar	1-5 jaar	5-10 jaar	10-20 jaar	>20 jaar
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Vastrentende waarden	783.502	1.017.992	461.288	104.921	137.296	180.573	133.914
Rentederivaten	-140.472	37.113	-656.657	258.498	111.593	172.366	151.313
Pensioenverplichtingen	-1.023.554	-1.340.096	-61.144	-244.500	-281.264	-423.932	-329.256
Saldo	-380.524	-284.991	-256.513	118.919	-32.375	-70.993	-44.029

De liquiditeitsbehoefte ('margin requirements') die voortvloeit uit onderpand op derivaten is berekend volgens de richtlijnen van de Central Counterparty (CCP) en bedraagt onder normale omstandigheden circa EUR 52 miljoen en in een stress scenario EUR 66 miljoen. Voor de liquiditeitsbehoefte onder normale omstandigheden wordt gerekend met een 'initial margin' van EUR 25 miljoen en een buffer voor de dagelijkse 'variation margin' EUR 28 miljoen. Onder het stress scenario wordt een 'variation margin' verondersteld van EUR 41 miljoen. De genoemde bedragen zijn per peildatum 31 december 2024.

Door opzegging van de uitvoeringsovereenkomsten per 1 januari 2015 zijn de uitkeringen niet meer gedekt door premie-inkomsten, maar moeten volledig worden gefinancierd uit beleggingen. In het geval de liquiditeitsbehoefte onder normale omstandigheden, dan wel een stressscenario hoger is dan de stand van de liquide middelen, kan het noodzakelijk zijn om (liquide) beleggingen te liquideren om aan de onderpandverplichtingen te voldoen. Eind 2024 zijn er voldoende beleggingen aanwezig die onmiddellijk en zonder waardeverlies te gelde kunnen worden gemaakt om een onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren. Hieruit blijkt dat op dit moment geen liquiditeitsrisico's voor het pensioenfonds bestaan. In de solvabiliteitstoets van het pensioenfonds worden hier dan ook geen buffers voor aangehouden.

Concentratierisico (S8)

Concentraties kunnen ertoe leiden dat het pensioenfonds bij grote veranderingen in bijvoorbeeld de waardering (marktrisico) of de financiële positie van een tegenpartij (kredietrisico) grote (veelal financiële) gevolgen hiervan ondervindt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie in de portefeuille in producten, regio's of landen, economische sectoren of tegenpartijen. Naast concentraties in de beleggingsportefeuille kan ook sprake zijn van concentraties in de verplichtingen en de uitvoering.

Om concentratierisico's in de beleggingsportefeuille te beheersen maakt het bestuur gebruik van diversificatie en limieten voor beleggen in landen, regio's, sectoren en tegenpartijen. De beperkingen zijn vastgelegd in de contractuele afspraken met de vermogensbeheerders en het bestuur monitort op kwartaalbasis de naleving hiervan. De spreiding in de beleggingsportefeuille is weergegeven in de tabel die is opgenomen bij de toelichting op het kredietrisico. Ultimo 2024 zijn in de beleggingsportefeuille geen posten met een omvang groter dan 2% van het balanstotaal aanwezig met uitzondering van staatsobligaties en geldmarktfondsen in Euro's. De belangrijkste vorm van concentratierisico in de verplichtingen van het pensioenfonds is de demografische opbouw van de deelnemers. Gegeven de aard is dit risico niet te beïnvloeden. Ultimo 2024 is de verhouding tussen mannen en vrouwen in het pensioenfonds 66,2% : 33,8% (2023: 66,6% : 33,4%). De gemiddelde leeftijd bedraagt 71,5 jaar (2023: 70,9 jaar).

Op grond hiervan heeft het bestuur geconcludeerd dat er geen sprake is van concentratie in de activa of verplichtingen en dat er daarom geen buffer voor concentratierisico wordt aangehouden.

Operationeel risico (S9)

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Deze risico's worden door het pensioenfonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering zijn betrokken.

Het beheer van de beleggingsportefeuille is ondergebracht bij fiduciair manager Goldman Sachs Asset Management. Met deze partij zijn een beleggingsovereenkomst en service level agreement gesloten. De afhankelijkheid van de fiduciair manager wordt beheerst doordat de bewaring van de stukken uit de portefeuille is ondergebracht bij Northern Trust Company.

Het pensioenfonds beoordeelt jaarlijks de kwaliteit van de uitvoering van de fiduciair manager en de custodian door middel van performancerapportages, SLA-rapportages en onafhankelijk interne beheersingsrapportages (SOC1 rapportages). Ook voor de individuele vermogensbeheerders worden waar van toepassing SOC1 rapportages opgevraagd. Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing van de operationele risico's worden door het pensioenfonds hiervoor geen buffers aangehouden in de solvabiliteitstoets.

Actief beheerrisico (S10)

Het actief beheer risico als onderdeel van het vereist eigen vermogen heeft betrekking op de ruimte om bij de uitvoering van het beleggingsbeleid af te wijken van de strategisch nagestreefde portefeuille. De mate van actief beheer wordt bepaald aan de hand van de tracking error ten opzichte van de voor de (deel) portefeuille vastgelegde benchmark.

Systeemrisico

Systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert, waardoor beleggingen van het pensioenfonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het pensioenfonds niet beheersbaar.

13. Niet in de balans opgenomen vorderingen en verplichtingen

Voorwaardelijke vorderingen

Het pensioenfonds is in 2023 een schadestaatprocedure gestart. Deze procedure gaat over de hoogte van de redelijke vergoeding die de werkgevers aan Pensioenfonds Campina hadden moeten aanbieden wegens het eenzijdig opzeggen van de uitvoeringsovereenkomst per 1 januari 2015. Het Gerechtshof Den Haag heeft op 9 februari 2021 de werkgevers veroordeeld tot vergoeding aan het pensioenfonds van de schade die het gevolg is van het opzeggen van de uitvoeringsovereenkomst met ingang van 1 januari 2015 zonder daarbij een redelijke vergoeding aan te bieden. De Hoge Raad heeft in september 2022 dit arrest in stand gelaten en daarmee staat de grondslag voor de aansprakelijkheid van de werkgevers vast. In de schadestaatprocedure is nog een eerste gerechtelijke uitspraak is gedaan zonder concrete bedragen waardoor de hoogte van deze vordering en het tijdstip van betaling is nog niet betrouwbaar in te schatten en is derhalve niet in de balans opgenomen als een vordering.

Het pensioenfonds heeft geen overige voorwaardelijke vorderingen.

Ontvangen zekerheden en garanties

Het pensioenfonds heeft geen zekerheden en garanties ontvangen.

Langlopende contractuele verplichtingen

Het pensioenfonds heeft geen langlopende contracten.

Voorwaardelijke verplichtingen

Het pensioenfonds heeft geen voorwaardelijke verplichtingen.

Niet opgenomen pensioenverplichtingen

Alle pensioenverplichtingen zijn verantwoord.

Niet toegekende toeslagen; inhaalambitie

De geldende prijsontwikkeling over de periode oktober 2023 tot oktober 2024 was 2,6%. Per 1 januari 2025 is een toeslagen verleend aan gewezen deelnemers ('slapers') en pensioengerechtigden van 2,6%.

In verband met een niet-toereikende financiële positie heeft het pensioenfonds in het verleden geen volledige toeslagen kunnen verlenen aan gewezen deelnemers ('slapers') en pensioengerechtigden. De 10-jaars indexatieachterstand bedraagt 8,2% per 31 december 2024. Zodra de financiële positie dit toelaat kan het bestuur besluiten tot het toekennen van inhaaltoeslagen. Op basis van de beleidsdekkingsgraad per 31 oktober 2024, die in lijn lag met de toekomstbestendige indexatiegrens, is door het bestuur besloten per 1 januari 2025 geen inhaalindexatie toe te kennen omdat het bedrag per deelnemer niet materieel was.

14. Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Tot 31 december 2014 was er sprake van een relatie tussen het pensioenfonds, de werkgevers en de aangesloten ondernemingen en bestuurders van het pensioenfonds. Door het opzeggen van de uitvoeringsovereenkomsten is deze relatie per 1 januari 2015 verbroken.

Juridische procedure tegen werkgevers

In februari 2023 is het pensioenfonds een schadestaatprocedure gestart jegens de werkgever, die nader is toegelicht onder noot 13 (niet in de balans opgenomen vorderingen en verplichtingen). Bij het vaststellen van de vermogenspositie eind 2024 is geen rekening gehouden met de onzekere omvang van het toe te wijzen bedrag in de schadestaatprocedure.

Transacties met (voormalige) bestuurders

Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar de toelichting bij noot 21. Er zijn geen leningen verstrekt aan en er is geen sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders. Eind 2024 nemen zes bestuursleden deel aan de pensioenregeling van het pensioenfonds.

Transacties met werkgevers

Tussen pensioenfonds en werkgevers zijn met betrekking tot de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de gesloten regeling de volgende afspraken gemaakt:

- De werkgevers zullen tijdig aan het pensioenfonds alle gegevens verschaffen die nodig zijn om jaarlijks de pensioenrechten van en de premies voor arbeidsongeschikten en deelnemers, die reeds op 31 december 2014 uit dienst waren getreden op basis van een individuele vertrekregeling, maar waaraan door de werkgevers de toezegging is gedaan de pensioenopbouw voor te zetten, te kunnen bepalen. De werkgevers vrijwaren het pensioenfonds voor alle financiële nadelen als gevolg van onjuiste, onvolledige of niet-tijdige opgaven;
- De werkgevers hebben zich verplicht de premies te voldoen die berekend zijn volgens het pensioenreglement en de actuariële en bedrijfstechnische nota.

Het pensioenfonds heeft deze afspraken met de werkgevers in een beëindigingsovereenkomst vastgelegd, welke overeenkomst lopende de schadestaatprocedure nog niet is geformaliseerd.

In 2024 is een vernieuwde ICT-overeenkomst met FrieslandCampina afgesloten voor haar kantoorautomatisering, waarin is vastgelegd welke ICT-diensten het pensioenfonds afneemt en hoe de werkgever business continuity en borging van de beveiliging verzorgd. In 2022 is ook een verwerkersovereenkomst afgesloten.

15. Premiebijdragen

De kostendekkende premie en feitelijke premie zijn als volgt:

<i>(bedragen in EUR 1.000)</i>	2024	2023
	EUR	EUR
Werkgeversbijdrage	29	769
	_____	_____
Kostendekkende premie	29	769
	=====	=====

<i>(bedragen in EUR 1.000)</i>	2024	2023
	EUR	EUR
Kostendekkende premie	29	856
Verrekening verschil van voorgaande jaren	-	-87
	_____	_____
Feitelijke premie	29	769
	=====	=====

De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate in de staat van baten en lasten verantwoord.

De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

<i>(bedragen in EUR 1.000)</i>	2024	2023
	EUR	EUR
Toeslagverlening actieven	23	703
Toeslag voor instandhouding van het vereist eigen vermogen	3	111
Toeslag voor uitvoeringskosten	2	40
Risicopremie voor overlijden en arbeidsongeschiktheid	1	2
	_____	_____
Totaal	29	856
	=====	=====

16. Beleggingsresultaten risico fonds

De beleggingsresultaten voor risico fonds zijn als volgt:

(bedragen in EUR 1.000)	2024			
	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR
Vastgoed en Infrastructuur	2.449	7.850	-340	9.959
Aandelen	4.551	65.045	-630	68.966
Vastrentende waarden	6.168	4.603	-873	9.898
Derivaten	-24.195	17.773	-416	-6.838
Overige beleggingen	5.777	3.692	-831	8.638
Uitlening effecten	117	-	-23	94
	=====	=====	=====	=====
Totaal	-5.133	98.963	-3.113	90.717
	=====	=====	=====	=====

(bedragen in EUR 1.000)	2023			
	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR
Vastgoed en Infrastructuur	2.601	-747	-343	1.511
Aandelen	5.032	41.645	-613	46.064
Vastrentende waarden	5.099	24.624	-876	28.847
Derivaten	-14.531	50.217	-450	35.236
Overige beleggingen	5.477	-1.723	-826	2.928
Uitlening effecten	139	-	-28	111
	=====	=====	=====	=====
Totaal	3.817	114.016	-3.136	114.697
	=====	=====	=====	=====

De kosten van vermogensbeheer omvatten de kosten die door de custodian en vermogensbeheerder(s) direct bij het pensioenfonds in rekening zijn gebracht. Deze kosten bestaan voor EUR 3.113 (2023: EUR 3.136) uit vaste vergoedingen. De overige vermogensbeheerkosten omvatten een vergoeding van EUR 1.171 (2023: EUR 1.097) voor fiduciair beheer en EUR 425 (2023: EUR 456) voor transactiekosten en bewaarloon. Het aandeel van het pensioenfonds in de kosten die door vermogensbeheerders ten laste van beleggingsfondsen zijn gebracht is onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten. Transactiekosten zijn onderdeel van de aan- en verkooptransacties van beleggingen. Deze zijn eveneens onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten.

17. Saldo herverzekering

(bedragen in EUR 1.000)	2024	2023
	EUR	EUR
Uitkeringen herverzekering	-5	-2
	=====	=====
Totaal	-5	-2
	=====	=====

De uitkeringen van en aan de herverzekeraars hebben betrekking op technische voorzieningen afgedekt door garantiecontracten, ondergebracht bij herverzekeraars Elips Life, ASR en N.V. Levensherverzekering-Maatschappij "De Hoop". Dit betreft een aflopende portefeuille zonder nieuwe instroom.

18. Pensioenuitkeringen en afkopen

<i>(bedragen in EUR 1.000)</i>	2024	2023
	EUR	EUR
Ouderdompensioen	46.522	46.832
Nabestaandenpensioen (partnerpensioen)	14.355	14.720
Wezenpensioen	27	27
Invalideitpensioen	135	115
Afkopen	205	200
Totaal	61.244	61.894

De indexatie van de uitkeringen per 1 januari 2024 was 0,0% (2023: 13,4%). De post Afkopen betreft de afkoop van ingaande pensioenen die lager zijn dan EUR 594,89 (2023: EUR 594,89) per jaar overeenkomstig artikel 65 van de Pensioenwet.

19. Saldo overdrachten van rechten

<i>(bedragen in EUR 1.000)</i>	2024	2023
	EUR	EUR
Uitgaande waardeoverdrachten	451	576
Totaal waardeoverdrachten	451	576

Waardeoverdracht betreft de overdracht aan de pensioenuitvoerder van de nieuwe werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers, die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd. In 2024 waren er 5 uitgaande waardeoverdrachten (2023: 10).

20. Kosten pensioenuitvoering

<i>(bedragen in EUR 1.000)</i>	2024	2023
	EUR	EUR
Bestuurskosten	220	152
Personeelskosten	783	682
Accountantskosten	82	70
Certificerend actuaaris	40	24
Adviserend actuaaris	85	118
Project- en advieskosten - toekomst pensioenfonds	554	-
Overige advisering	219	356
Contributies en bijdragen	110	96
Automatiserings- en overige kosten	452	389
Totaal	2.545	1.887

De hogere kosten voor pensioenuitvoering zijn voornamelijk toe te schrijven aan de project- en advieskosten in het kader van de toekomst van het pensioenfonds. Een bedrag van EUR 158 (2023: EUR 295) kan worden toegeschreven aan de juridische procedure over de vergoeding wegens opzegging van de uitvoeringsovereenkomst. De bestuurskosten zijn in 2024 met name hoger geworden als gevolg van het doorgevoerde beloningsbeleid dat in 2023 is goedgekeurd en anderzijds door de toename van het aantal

bestuurders die onder het beloningsbeleid vallen. De personeelskosten hebben betrekking op de medewerkers van het pensioenbureau, dat zorgdraagt voor de bestuursondersteuning, uitvoering van de pensioenregeling, financiële- en beleggingsadministratie en het toezicht op de beleggingen. De personeelskosten waren hoger in vergelijking met 2023 door de invulling van bestaande vacatures en de extra kosten door de overdracht van oude naar de nieuwe directeur.

Honoraria van de accountant

Onder accountantskosten is het honorarium van KPMG Accountants opgenomen, een en ander zoals bedoeld in artikel 2:382a BW. De kosten bestaan volledig uit de wettelijke controle van de jaarrekening en staten en benodigde assurance opdracht ten behoeve van de basisgegevens.

Aantal personeelsleden

Bij het pensioenfonds zijn geen werknemers in dienst. De werkzaamheden worden verricht door werknemers die in dienst zijn van een van de aangesloten werkgevers of die tijdelijk zijn gedetacheerd. Met de werkgever zijn schriftelijke afspraken gemaakt over deze beschikbaarstelling. De aan de beschikbaarstelling verbonden kosten zijn voor rekening van het pensioenfonds.

21. Bezoldiging

Bestuursleden, commissieleden en leden van het verantwoordingsorgaan, die in dienst zijn van de voormalig aangesloten werkgevers of daarmee een overeenkomst hebben gesloten, ontvangen geen bezoldiging. Alleen de bestuursleden, commissieleden en leden van het verantwoordingorgaan, die niet in dienst zijn bij de werkgevers, ontvangen een vergoeding van het pensioenfonds conform het beloningsbeleid. Aan betrokkenen zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

(bedragen in EUR 1)	2024		2023	
	EUR	EUR	EUR	EUR
	Honoraria	Vacatiegelden	Honoraria	Vacatiegelden
Bestuur	-	102.452	-	53.308
Commissies	7.615	-	14.657	-
Verantwoordingsorgaan	-	17.000	-	17.455
Externe adviseurs beleggingsadviescommissie	60.960	-	61.897	-
Raad van toezicht	41.319	-	31.798	-
Totaal	109.894	119.452	108.352	70.763

Als gevolg van het in 2023 aangepaste beloningsbeleid voor het bestuur en de raad van toezicht zijn de kosten in 2024 toegenomen.

22. Belastingen

De activiteiten van het pensioenfonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting. Over door buitenlandse vermogensbeheerders in rekening gebrachte bedragen wegens vermogensbeheer, voor zover geen sprake is van collectieve belegging, en bewaring van effecten dient het pensioenfonds in Nederland omzetbelasting af te dragen. Deze omzetbelasting en de door Nederlandse dienstverrichters in rekening gebrachte bedragen aan omzetbelasting kunnen voor een gedeelte met de af te dragen omzetbelasting worden verrekend.

23. Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn na balansdatum geen gebeurtenissen geweest van dien aard dat een wezenlijk ander beeld zou ontstaan van de financiële positie per eind 2024 dan op grond van dit verslag kan worden verkregen.

Woerden, 23 april 2025

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Campina

M.M.G.M. van den Hoven - voorzitter

J.L.M. Adriaans - secretaris

M.F.O.W. van Berkel

S.W. de Haes

M.J. van der Molen

R.J. Rothkrantz

T. Stanoevska

A.E. Traas

12. Overige gegevens

12.1 Actuariële verklaring



Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Campina te Woerden is aan Triple A – Risk Finance Certification B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2024.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Campina, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 8.000.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 400.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Op grond van overgangsrecht gelden genoemde artikelen, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendeekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegeven verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.



De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Hierbij merk ik op dat op grond van overgangsrecht de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet gelden, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Campina is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening goed.

Amsterdam, 23 april 2025

drs. J.J.M. Tol AAG RBA

verbonden aan Triple A – Risk Finance Certification B.V.

12.2 Accountantsverklaring



Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur en de raad van toezicht van Stichting Pensioenfonds Campina

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2024

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Campina per 31 december 2024 en van het saldo van baten en lasten over 2024, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

Wat we gecontroleerd hebben

Wij hebben de jaarrekening 2024 van Stichting Pensioenfonds Campina ('de Stichting' of 'het fonds') te Woerden gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de balans per 31 december 2024;
- 2 de staat van baten en lasten over 2024;
- 3 het kasstroomoverzicht over 2024; en
- 4 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Stichting zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).



Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. De informatie en onze bevindingen ten aanzien van continuïteit, fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving en de kernpunten van onze controle moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Samenvatting

Materialiteit

- Materialiteit van EUR 8 miljoen (2023: EUR 8 miljoen)
- 0,6% van het pensioenvermogen

Risico van een afwijking van materieel belang vanwege risico's gerelateerd aan Fraude, NOCLAR en Continuïteit

- Frauderisico's: veronderstelde risico van doorbreken interne beheersing door het bestuur geïdentificeerd en verder uiteengezet in de sectie 'Controleaanpak risico van fraude en het niet naleven van wet- en regelgeving'.
- Risico's in verband met het niet naleven wet- en regelgeving (NOCLAR): geen rapporteerbare risico's van een afwijking van materieel belang vanwege NOCLAR risico's geïdentificeerd.
- Continuïteitsrisico's: geen continuïteitsrisico's geïdentificeerd.

Kernpunten

- Waardering van beleggingen voor risico pensioenfonds.
- Waardering van de voorziening pensioenverplichtingen.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 8 miljoen (2023: EUR 8 miljoen). Voor de bepaling van de materialiteit wordt uitgegaan van het pensioenvermogen per 31 december 2024 (0,6%). Wij beschouwen het pensioenvermogen als de meest geschikte benchmark, omdat het pensioenvermogen een bepalende factor is in de berekening van de (beleids)dekkingsgraad die de financiële positie van de Stichting weergeeft. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij hebben met het bestuur en de raad van toezicht afgesproken dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR 400.000 rapporteren aan het bestuur en de raad van toezicht alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.



Reikwijdte van de controle

Uitbesteding van bedrijfsprocessen aan dienstverleners

De Stichting heeft het beheer van de beleggingen uitbesteed aan externe dienstverleners, zoals toegelicht in hoofdstuk 3 'organisatie van het pensioenfonds' van het jaarverslag. De pensioenadministratie wordt gevoerd door de Stichting zelf.

De jaarrekening wordt opgesteld op basis van informatie over de beleggingen en beleggingsopbrengsten die is verstrekt door externe dienstverleners.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verwerven van inzicht in de aard en de significantie van de door de dienstverleners verleende diensten en in het effect ervan op de voor de controle relevante interne beheersing van de Stichting. Op basis hiervan identificeren wij de risico's op een afwijking van materieel belang en zetten wij controlewerkzaamheden op en voeren wij deze uit om op deze risico's in te spelen.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountants inzake de voor de Stichting relevante interne beheersingsmaatregelen, zoals weergegeven in de specifiek daarvoor opgestelde (Standaard 3402 type II-) rapportages.

Onze controlewerkzaamheden bestaan uit het bepalen van de minimaal verwachte interne beheersingsmaatregelen. Op basis daarvan evalueren wij de in de Standaard 3402-rapportage beschreven interne beheersingsmaatregelen, de verrichte werkzaamheden ter toetsing van de effectieve werking gedurende 2024 en de uitkomsten daarvan. Ook beoordelen wij de evaluatie door het bestuur van de kwaliteit van de uitbesteding aan de externe dienstverleners.

Controleaanpak ten aanzien van risico's op fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving

In hoofdstuk 9 van het jaarverslag beschrijft het bestuur de procedures ten aanzien van de risico's op fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving.

In het kader van onze controle hebben wij inzicht verkregen in de Stichting en haar bedrijfsomgeving, en van het risicomanagement van de Stichting met betrekking tot fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving.

Onze werkzaamheden omvatten onder andere het evalueren van de gedragscode, de klokkenluidersregeling, het incidentenregister en de procedures van de Stichting om aanwijzingen van mogelijke fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving te onderzoeken. Bovendien hebben wij inlichtingen ter zake ingewonnen bij het bestuur en hebben wij correspondentie met relevante toezichthoudende autoriteiten en regelgevers in onze evaluatie betrokken. We hebben elementen van onvoorspelbaarheid in onze controleaanpak opgenomen.

Op basis van onze risicoanalyse werkzaamheden hebben wij de volgende rechtsgebieden geïdentificeerd die de meest waarschijnlijke oorzaak zouden kunnen zijn voor een materieel effect op de jaarrekening in het geval van het niet-voldoen aan deze regelgeving:



- Pensioenwet;
- Besluit Financieel toetsingskader pensioenfondsen (Bftp);
- Algemene verordening gegevensbescherming (AVG); en
- Sanctiewetgeving.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot de identificatie van een rapporteerbaar risico van een afwijking van materieel belang vanwege het niet voldoen aan wet- en regelgeving.

Wij beoordelen het veronderstelde frauderisico met betrekking tot de opbrengstverantwoording (waaronder directe beleggingsopbrengsten en gerealiseerde indirecte beleggingsopbrengsten) als niet significant gezien de aard van de opbrengsten, de aanwezige uitbestedingsrelaties en de beperkte mogelijkheden tot het materieel beïnvloeden van de opbrengstverantwoording.

De directe beleggingsopbrengsten betreffen homogene en niet-complexe opbrengststromen, zonder aanwezige significante schattingselementen.

Ten aanzien van de indirecte gerealiseerde beleggingsopbrengsten hebben wij het veronderstelde frauderisico weerlegd omdat er geen verhoogde druk is op het bestuur van het pensioenfonds om de opbrengstverantwoording te sturen en de gelegenheid om de opbrengstverantwoording materieel te beïnvloeden zeer beperkt is, mede door de aanwezige uitbestedingsrelaties.

In overeenstemming met het bovenstaande en met de controlestandaarden hebben wij het volgende risico geïdentificeerd ten aanzien van fraude dat relevant is voor onze controle (dit betreft het relevante veronderstelde risico zoals vastgelegd in de controlestandaarden). Wij hebben hierop als volgt ingespeeld:

Doorbreken van interne beheersing door het bestuur (een verondersteld risico)

Risico:

- Het bestuur is in een unieke positie om fraude te plegen door de mogelijkheid het proces van financiële verslaggeving en resultaten te manipuleren door middel van het doorbreken van de interne beheersing die anderszins effectief lijkt te werken, zoals schattingen gerelateerd aan de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen en de waardering van de beleggingen.

Controleaanpak:

- Wij hebben de opzet en de implementatie geëvalueerd en, waar van toepassing, de effectieve werking getoetst van de interne beheersingsmaatregelen die relevant zijn voor het mitigeren van de risico's op fraude, inclusief de interne beheersingsmaatregelen die aanwezig zijn bij de dienstverleners waaraan de Stichting bedrijfsprocessen heeft uitbesteed.
- Als onderdeel van de beoordeling van het frauderisico hebben wij een analyse uitgevoerd om te identificeren of er sprake is van (administratieve) journaalposten met een hoger frauderisico. De uitkomst van deze evaluatie is dat wij geen (administratieve) journaalposten met een hoger frauderisico hebben geïdentificeerd.
- Wij hebben significante schattingen alsook oordeelsvormingen en veronderstellingen van het bestuur met betrekking tot de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen en de waardering van de beleggingen geëvalueerd. Voor een



omschrijving van onze werkzaamheden hieromtrent, verwijzen wij naar de kernpunten met betrekking tot de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen en de waardering van beleggingen.

Onze evaluatie van uitgevoerde procedures ten aanzien van fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving] heeft niet geleid tot een extra kernpunt van de controle.

Wij hebben onze risico-inschatting en controleaanpak en resultaten gecommuniceerd aan het bestuur en aan de raad van toezicht.

Onze controlewerkzaamheden leidden niet tot aanwijzingen en/of andere redelijke vermoedens van fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving die van materieel belang zijn voor onze controle.

Controleaanpak continuïteit

Het bestuur van de Stichting heeft zijn continuïteitsbeoordeling uitgevoerd en geen continuïteitsrisico's geïdentificeerd. Onze procedures om de continuïteitsbeoordeling van het bestuur te beoordelen omvatten onder andere:

- overwegen of de continuïteitsrisicoanalyse door het bestuur alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van de controle kennis hebben;
- overwegen of actuariële ontwikkelingen (inclusief de voorzienbare trend in overlevingskansen) en de ontwikkelingen op financiële markten (inclusief ontwikkeling in de rentetermijnstructuur) aanleiding geven tot een significant continuïteitsrisico;
- analyse van de ontwikkeling van de financiële positie van de Stichting gedurende het boekjaar ten opzichte van wettelijke solvabiliteitseisen op indicatoren die kunnen duiden op continuïteitsrisico's en het evalueren van de toelichting in de jaarrekening hieromtrent.

De resultaten van onze risicobeoordelingsprocedures hebben geen aanleiding gegeven om additionele controlewerkzaamheden op de continuïteitsbeoordeling uit te voeren.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het belangrijkste waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij aan het bestuur en de raad van toezicht gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Waardering van beleggingen voor risico pensioenfonds

Omschrijving

De beleggingen voor risico pensioenfonds (hierna: 'de beleggingen') vormen een significante post op de balans van de Stichting. De beleggingen van de Stichting (exclusief credit derivaten) bedragen circa 90% van het balanstotaal. Alle beleggingen dienen conform de Pensioenwet te worden gewaardeerd op reële waarde (marktwaarde). Uit noot 5 van de toelichting op de jaarrekening blijkt dat voor EUR 1.165 miljoen (90%) van de beleggingen van de Stichting de waardering gebaseerd is op marktnoteringen en dat voor EUR 126 miljoen (10%) van de beleggingen van de Stichting de waardering gebaseerd is op waarderingmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten en het gebruik van schattingen. Het bepalen van de marktwaarde voor deze laatste beleggingscategorie is complex(er) en bevat subjectieve schattingselementen.

Het maken van de schattingen vergt een hoge mate van oordeelsvorming van het bestuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van modellen. Gezien de invloed hiervan op de waardering van de beleggingen, het saldo van baten en lasten, het eigen vermogen en de (beleids)dekkingsgraad vormde de waardering van de beleggingen een kernpunt van onze controle.

In de toelichting in noot 4 geeft de Stichting de gehanteerde waarderingsgrondslagen weer. In noot 5 zijn de gehanteerde waarderingmethoden en belangrijke veronderstellingen voor de waardering van deze beleggingscategorie uiteengezet.

Het evalueren van de waarderingsgrondslagen en het vaststellen van de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen vormden onderdeel van onze werkzaamheden.

Onze aanpak

Wij maken gebruik van de beheersmaatregelen die zijn ingericht bij de vermogensbeheerder en die onderdeel zijn van de Standaard 3402 type II-rapportage (waarbij een goedkeurend assurancerapport van de accountant is afgegeven). Deze relevante beheersmaatregelen zijn gericht op de aanstelling van betrouwbare fondsmanagers enerzijds en de betrouwbare aanlevering en toereikende evaluatie van periodieke performancecijfers anderzijds. Daarnaast hebben wij de aansluiting vastgesteld tussen de financiële administratie en de actuele financiële rapportages van fondsmanagers, indien nodig gecorrigeerd voor kasstromen tot aan balansdatum. Vervolgens hebben wij de waardering van beleggingen onderzocht op basis van waarderingmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten en het gebruik van schattingen.

De waardering van niet-beursgenoteerde beleggingscategorieën hebben wij getoetst aan de hand van recente, door een andere onafhankelijke accountant gecontroleerde jaarrekeningen. Wij hebben hierbij onder meer aandacht besteed aan consistentie met de waarderingsgrondslagen van de Stichting ten opzichte van die van het beleggingsfonds alsmede de strekking van de verklaring van de andere onafhankelijke accountant. Bovendien hebben wij de monitoring van de Stichting op recente financiële informatie van de beleggingen na balansdatum in onze werkzaamheden betrokken.

Tot aan de datum van onze controleverklaring hebben wij voor EUR 70,2 miljoen van de niet-beursgenoteerde beleggingscategorieën de waardering niet kunnen toetsen aan door een accountant gecontroleerde jaarrekeningen voorzien van een goedkeurende controleverklaring.

Wanneer niet tijdig een jaarrekening die is voorzien van een goedkeurende controleverklaring beschikbaar is, hebben wij de betrouwbaarheid van de marktwaardering zoals door de fondsmanager afgegeven, vastgesteld door de inschatting van deze fondsmanagers uit voorgaande jaren te toetsen aan de hand van de later in het jaar beschikbaar gekomen gecontroleerde jaarrekeningen. In aanvulling hierop hebben we diverse gesprekken gevoerd met betrokken frontofficemedewerkers van de Stichting/vermogensbeheerder, waarbij wij significante gebeurtenissen na balansdatum, mogelijke risico's en andere relevante aspecten die van invloed zijn op de waardering van deze fondsen hebben besproken en getoetst aan brondocumentatie.

De waardering van beleggingen gebaseerd op afgeleide marktnoteringen hebben wij onderzocht met gebruikmaking van een eigen waarderingsspecialist. Wij hebben ook de monitoring van de uitvoeringsorganisatie op recente financiële informatie verkregen na balansdatum over de waarde van beleggingen op balansdatum betrokken. Onze waarderingsspecialist heeft de gehanteerde waarderingen vergeleken met zelfstandig bepaalde waarderingen op basis van zelfstandig verkregen in de markt waarneembare prijzen.

Onze observatie

Wij hebben geconstateerd dat de gehanteerde waarderingsgrondslagen en gehanteerde waarderingsmethodieken voor de beleggingen in overeenstemming zijn met de geldende verslaggevingsregels en geschikt zijn om te kunnen komen tot een marktwaarde van deze beleggingen.



Wij vinden dat de waardering van de beleggingen in de jaarrekening op aanvaardbare wijze is bepaald. De toelichting op de samenstelling en het verloop van de beleggingen is toereikend.

Waardering van de voorziening pensioenverplichtingen

Omschrijving

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds (hierna: 'de voorziening pensioenverplichtingen') is een significante post op de balans van de Stichting die wordt gewaardeerd op reële waarde (marktwaaarde). De waardering van de voorziening pensioenverplichtingen komt tot stand door middel van een berekening waarin aanspraakgegevens van deelnemers met behulp van belangrijke schattingen over levensverwachtingen, kostenniveaus en arbeidsongeschiktheid worden vertaald naar verwachte toekomstige kasstromen (uitkeringen). De kasstromen worden contant gemaakt met gebruikmaking van de rentetermijnstructuur ultimo boekjaar zoals gepubliceerd door De Nederlandsche Bank.

Het maken van de schattingen vergt een hoge mate van oordeelsvorming door het bestuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van actuariële modellen en het bestuur zich laat adviseren door actuariel deskundigen. Gezien de complexiteit en de invloed hiervan op de hoogte van de voorziening pensioenverplichtingen, het saldo van baten en lasten, het eigen vermogen en de beleidsdekkingsgraad vormt de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen een kernpunt van onze controle.

Het bestuur heeft in de toelichting in noot 4 de waarderingsgrondslagen en veronderstellingen voor de voorziening pensioenverplichtingen opgenomen. In noot 9 (risicoparagraaf) is de gevoeligheid van de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen voor schattingen uiteengezet.

Onze aanpak

Bij onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden van de certificerend actuaris die door de Stichting is aangesteld. Wij hebben bij aanvang van de controle en bij afronding ervan afstemming gehad met de certificerend actuaris over de te volgen aanpak, de attentiepunten en de uitkomsten.

Wij hebben de door het bestuur gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen geëvalueerd. Hierbij hebben wij de consistentie, prudentie en actualiteit van de schattingsmethode en veronderstellingen betrokken. Wij hebben de onderbouwing van de veronderstellingen door het bestuur geëvalueerd aan de hand van een toetsing van de historische betrouwbaarheid daarvan en algemeen geactualiseerde uitgangspunten zoals overlevingskansen. De gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen hebben wij besproken met de certificerend actuaris. Wij hebben de actuariële verklaring zoals opgenomen in de overige gegevens en de werkzaamheden van de certificerend actuaris geëvalueerd.

Onze werkzaamheden omvatten verder het evalueren van de uitkomst van de actuariële analyse van het saldo van baten en lasten in relatie tot eerder gemaakte schattingen en kasstroomprojecties. Tevens hebben wij de waarderingsgrondslagen en de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen in de jaarrekening geëvalueerd.

Onze observatie

Wij vinden dat de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen in de jaarrekening op aanvaardbare wijze is bepaald. De toelichting op de samenstelling en het verloop van de voorziening pensioenverplichtingen is toereikend.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.



Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben een mindere diepgang dan onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de informatie die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude. Daarbij is het bestuur, onder toezicht van de raad van toezicht, verantwoordelijk voor het voorkomen en ontdekken van fraude en de niet-naleving van wet- en regelgeving en het nemen van maatregelen om de gevolgen, voor zover mogelijk, ongedaan te maken en herhaling te voorkomen.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de Stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van het genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de Stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de Stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze doelstelling is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Beschrijving van onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:



- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een entiteit haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur en de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur en de raad van toezicht hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Utrecht, 23 april 2025

KPMG Accountants N.V.

J.N. Vos RA

12.3 Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het pensioenfonds. De bestemming is nader uitgewerkt in de ABTN. Het voorstel voor de bestemming van het saldo van baten en lasten over 2024 is opgenomen onder de staat van baten en lasten.

12.4 Verslag van raad van toezicht

Inleiding

Sinds 2019 vindt het intern toezicht van het Pensioenfonds Campina plaats met een raad van toezicht (RvT) van drie personen. In 2024 is de samenstelling van de RvT niet gewijzigd. De RvT houdt toezicht op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken binnen het pensioenfonds. De RvT draagt bij aan het realiseren van de doelstellingen van het fonds en aan de kwaliteit van de besturing. Ook ziet de RvT toe op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. De RvT legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan (VO) en aan de werkgever.

Normenkader en speerpunten

De RvT beoordeelt het functioneren van het bestuur en het fonds op basis van de Pensioenwet en de Code Pensioenfonds 2024. Conform deze code werkt de RvT met een jaarplan. Het jaarplan beschrijft de invulling van het toezicht, de speerpunten en een normenkader.

Oordeel 2024

Bij het vormen van zijn oordeel over 2024 heeft de RvT mede aan de hand van het normenkader de speerpunten getoetst. Aan het begin van het verslagjaar heeft de RvT gezamenlijk met het bestuur en het verantwoordingsorgaan afgestemd hoe de samenwerking optimaal kon worden gerealiseerd. De RvT vond het belangrijk om inzicht te krijgen in de vergaderingen van het bestuur en de bestuurscommissies, wat leidde tot een duidelijk en positief beeld van de besluitvormingsprocessen.

Toekomst

In 2024 was 'de toekomst' het centrale thema voor het pensioenfonds. Het bestuur heeft dit onderwerp met urgentie opgepakt, onder begeleiding van externe adviseurs. Er was een open dialoog tussen bestuursleden, externe adviseurs en de RvT. Het pensioenfonds heeft de nodige onderzoeken en analyses laten uitvoeren om de gevolgen van diverse toekomstmogelijkheden te begrijpen. De RvT constateert dat het fonds voor een complexe keuze staat, waarbij een gedegen onderbouwing en evenwichtigheidsafweging centraal (moeten) staan. De RvT onderschrijft in dit traject het belang van een objectief normenkader, de onderlinge samenwerking binnen en tussen de fondsorganen, voortdurende transparantie en een open vergadercultuur.

Communicatie

Met behulp van externe ondersteuning is in de loop van 2024 de communicatiecommissie weer nieuw leven ingeblazen. De commissie heeft een duidelijke focus: met de komst van de Wet toekomst pensioenen, maar ook in het kader van de toekomst van het pensioenfonds, worden extra eisen aan communicatie gesteld. Het pensioenfonds wenst dit zorgvuldig te doen. Dit heeft zijn weerslag gekregen in het communicatiebeleidsplan 2024-2027 en een communicatiejaarplan.

Beleggingen

Het fonds kent als missie om het vermogen op een verantwoorde wijze te beheren, zodanig dat de nominale pensioenaanspraken zo veel als mogelijk kunnen worden nagekomen. De RvT is verheugd dat de beleggingsadviescommissie is gestart met het formuleren van ESG-ambities en ESG-beliefs en met het in kaart brengen van de ESG-risico's van het fonds. De RvT verwacht dat de uitkomsten hiervan zullen leiden tot concretisering van het MVB-beleid van het fonds, waarmee er een duidelijk ESG-normenkader voor het vermogensbeheer zal zijn. De RvT adviseert het bestuur om bij de concretisering ook de wensen van deelnemers op dit gebied te inventariseren en mee te nemen.

Vermogensbeheer is een kernactiviteit van het pensioenfonds. Het fonds heeft deze kernactiviteit uitbesteed aan Goldman Sachs Asset Management (GSAM). Het bestuur heeft in het verslagjaar de uitbesteding aan GSAM door een onafhankelijke partij laten onderzoeken. De RvT heeft kennisgenomen van dit proces en de uitkomsten ervan. Deze zijn over het algemeen positief zijn, met een aantal aandachtspunten. De RvT moedigt het bestuur aan om in 2025 deze aandachtspunten actief ter harte te nemen ten einde de uitbesteding aan GSAM te optimaliseren.

Risicomanagement en ICT

De RvT stelt vast dat er sprake is van een aantoonbare verbetering van de risicobeheerfunctie binnen het fonds. De risicomanagementcommissie heeft consequent aandacht voor de strategische en operationele risico's en deze worden voldoende beheerst. Met de in 2024 ingevoerde scheiding in personen wordt nu ook het samenspel tussen de eerste lijn (bestuur) en de tweede lijn (sleutelfunctie) zichtbaarder. In het verlengde hiervan spreekt de RvT ook zijn waardering uit voor het aanstellen van een sleutelfunctiehouder interne audit 'van buiten': hiermee is het risicobeheer bij het fonds langs drie lijnen, met verschillende personen, geborgd.

Ter zake de ICT bij het pensioenfonds stond 2024 vooral in het teken van het compliant worden aan de vereisten van DORA, de Digital Operational Resilience Act. Het pensioenfonds is hierdoor aantoonbaar 'digitaal weerbaarder' geworden. De RvT adviseert om deze 'weerbaarheid' op peil te houden, zowel operationeel (informatiebeveiliging) als bestuurlijk (kennis en aandacht).

Boardroom dynamics en bestuurlijk functioneren

Door de reorganisatie van voormalig werkgever FrieslandCampina is in 2024 een aantal bestuursleden vervangen. Ondanks deze wisselingen constateert dat RvT dat het bestuur goed als een team heeft gefunctioneerd. Het bestuur heeft voldoende countervailing power, neemt tijdens vergaderingen (van zowel het bestuur als van de commissies) voldoende tijd voor beeld- en oordeelsvorming, heeft bij besluitvorming de aandacht voor risicobeheer vergroot en het heeft oog voor een transparante en professionele (vergader)cultuur. De RvT is positief over de samenwerking tussen bestuur, VO en RvT.

Algemeen oordeel over 2024

Samenvattend is de RvT tevreden over de wijze waarop het bestuur samen met de directeur en het pensioenbureau invulling heeft gegeven aan de doelstellingen van het fonds. Het complexe thema en de voorbereiding op de besluitvorming inzake de toekomst van het fonds heeft logischerwijs veel aandacht gekregen. De combinatie van dit thema met andere belangrijke dossiers als DORA, ESG en communicatie maken het dat het een druk jaar was voor het fonds en zijn – bestuurlijke en uitvoerende betrokkenen. De RvT benadrukt dat het hebben van concrete doelstellingen en daarbij inzicht in de risico's die daarbij op kunnen treden helpen om de juiste richting te volgen. Op die manier wordt voorkomen dat het fonds onderweg niet 'verdwaalt' in complexe besluitvorming.

Aanbevelingen en speerpunten 2025

Voor 2025 heeft de RvT wederom hoofdthema's met speerpunten vastgesteld. Feitelijk zijn dezelfde onderwerpen van 2024 onverminderd belangrijk in 2025. Het moge duidelijk zijn dat de toekomst – en in het bijzonder de toekomst van het pensioenfonds – dé speerpunten zijn. In het jaarplan 2025 van de RvT is toegelicht hoe de RvT zijn rol in 2025 zal invullen.

Tot slot

De RvT bedankt het bestuur, het pensioenbureau en directeur de heer Molenaar voor de goede samenwerking. De open en transparante cultuur binnen het bestuur draagt bij aan de kwaliteit van de besluitvorming. De RvT heeft er alle vertrouwen in dat deze wijze van samenwerking ten goede komt aan de kwaliteit van de besluiten die het bestuur in 2025 moet nemen over de toekomst van het pensioenfonds.

P.R.F. de Koning (voorzitter)

R.H.H. Ganzeboom

E.A. van der Velde

Bestuursreactie op het oordeel van de RvT

Het bestuur dankt de RvT voor het heldere en uitvoerige verslag. De hoofdthema's zijn duidelijk benoemd. De toekomstplannen en de communicatie daaromheen richting de deelnemers hebben absoluut prioriteit. Het risicomanagement in het algemeen en voor de toekomstplannen in het bijzonder heeft de volle aandacht. Het bestuur heeft met genoegen kennisgenomen van het positieve oordeel van de RvT. Het bestuur heeft waardering voor de open en constructieve samenwerking met de RvT.

12.5 Verslag van het verantwoordingsorgaan

Algemeen

Het verantwoordingsorgaan ziet toe op het functioneren van het bestuur, de besluitvorming en de evenwichtige belangenbehartiging. Het verantwoordingsorgaan geeft jaarlijks een oordeel over het handelen van het bestuur, het gevoerde beleid en de beleidskeuzes voor de toekomst. Het handelen van het bestuur dient gericht te zijn op het centraal stellen van het belang van de deelnemers, het streven naar een solide financiële positie op de korte en lange termijn en de waardevastheid van de pensioenen.

Het verantwoordingsorgaan heeft kennisgenomen van de formele verantwoordingsdocumenten zijnde het jaarverslag, het rapport van de adviserend actuaaris, de bevindingen van de externe accountant en de waarmede actuaaris, het verslag van de raad van toezicht, de rapportages van de sleutelfunctiehouders, de rapportage over naleving van de gedragscode van de compliance officer en alle verslagen en besluitenlijsten van de in 2024 gehouden vergaderingen van het bestuur en de bestuurscommissies. Maandelijks ontvangt het verantwoordingsorgaan een rapportage over de financiële positie van het fonds en de beleggingen.

Verslag en oordeel betreffende het verslagjaar 2024

Samenstelling van het verantwoordingsorgaan

In 2024 hebben de volgende wijzigingen in de samenstelling van het Verantwoordingsorgaan plaatsgevonden. Op eigen verzoek is de heer F. Termote per 31 december 2024 teruggetreden als lid. De heer J. van Oorschot is per 1 januari 2025 benoemd als zijn opvolger. De heer J. van Oorschot nam al enige maanden deel als aspirant lid aan het Verantwoordingsorgaan. Mevrouw S. Buddingh' is voor een nieuwe termijn herbenoemd.

Vergaderingen

In 2024 heeft het verantwoordingsorgaan 5 reguliere vergaderingen gehad. Het bestuur heeft toelichting gegeven op belangrijke zaken en actuele ontwikkelingen. Het verantwoordingsorgaan is in de gelegenheid gesteld om hierover in gesprek te gaan met het bestuur. Er was één gezamenlijke vergadering met het bestuur en de raad van toezicht voor het bespreken van de jaarstukken. Met de raad van toezicht is enkele malen overleg gevoerd, waarvan één keer in het kader van de rapportage van de raad van toezicht over het door het bestuur gevoerde beleid.

Tijdens de themadag is door het bestuur, de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan uitgebreid aandacht besteed aan bewustwording en kennisdeling bij het thema digitale weerbaarheid (DORA). Hiernaast heeft het verantwoordingsorgaan, onder begeleiding van een externe adviseur, zich voorbereid op haar adviesrechten in het kader van de Wet toekomst pensioenen en de Toekomst van het pensioenfonds.

Thema's

In de vergaderingen zijn, naast de reguliere onderwerpen, de volgende thema's behandeld:

- Toeslagverlening en financiële ontwikkelingen;
- DORA;
- Gewijzigde Code Pensioenfonds;
- Wet toekomst pensioenen (Wtp);
- Toekomstscenario's voor het pensioenfonds;
- Deelnemersonderzoek naar risicopreferentie en communicatiemiddelen;
- Communicatie en de inrichting van keuzebegeleiding;
- Continuïteit van de verschillende fondsgremia en het pensioenbureau;
- Voortgang van de juridische procedure tussen pensioenfonds en werkgevers;
- Aanbevelingen van intern toezicht, actuaaris en accountant.

Adviesaanvragen

Het verantwoordingsorgaan heeft het wettelijke en statutaire recht om advies uit te brengen over verschillende onderwerpen. Er zijn twee adviesaanvragen geweest in 2024:

- Statutenwijziging
- Communicatiebeleidsplan 2024 – 2027

Het verantwoordingsorgaan heeft over beide adviesaanvragen een positief advies gegeven.

Bevindingen over het beleid en uitvoering per thema

Toeslagverlening en ontwikkeling financiële positie

Vanwege de ontwikkeling van het consumentenprijsindexcijfer, waarbij op de peildatum 31 oktober 2023 sprake was van deflatie, zijn de pensioenen per 1 januari 2024 niet aangepast.

Op basis van de beleidsdekkingsgraad per 31 oktober 2024 (129,0%) was de beschikbare ruimte voor toekomstige indexatie 100% van de maatstaf per 1 januari 2025. De prijsinflatie op basis van het consumentenprijsindexcijfer over de periode van oktober 2023 tot oktober 2024 was 2,6%. Hiermee kon de volledige reguliere toekomstbestendige indexatie van 2,6% worden toegekend per 1 januari 2025.

De beleggingsopbrengsten waren in 2024 wederom goed, en ondanks de toegekende indexering, heeft dit geleid tot een hogere dekkingsgraad ultimo 2024. Er zijn opnieuw belangrijke stappen gezet in de verduurzaming van de beleggingsportefeuille. De bijbehorende logische stap richting een 'groen' fonds is qua activiteiten voorlopig 'on hold' gezet, totdat duidelijk is welk besluit het pensioenfonds in de eerste helft van 2025 zal nemen ten aanzien van de toekomst. Het pensioenfonds zal zich in 2025 vooral richten op deze besluitvorming en het parallel hieraan stabiel houden van de dekkingsgraad. Het verantwoordingsorgaan staat achter deze prioriteitstelling.

(Her)benoemingen en continuïteit van bestuur, commissies en raad van toezicht

In 2024 werd de verhouding gepensioneerden/slapers versus werkenden 90/10, een grens waarop de gepensioneerden een extra zetel toekwam op basis van eerder gemaakte afspraken. In dit kader is de heer A. Traas op voordracht van de VGC toegetreden als bestuurslid namens de pensioengerechtigden. Mevrouw E. Janssen is als bestuurslid namens de werkgever op eigen verzoek afgetreden. Het verantwoordingsorgaan dankt haar voor haar betrokkenheid en inzet voor het fonds. Als opvolger is mevrouw T. Stanoevska benoemd. Hiernaast is door de reorganisatie bij FrieslandCampina in 2024 een vacature ontstaan voor een zetel namens de werkgever in het bestuur. De heer B. Berkenbosch (aspirant-bestuurder) is voorgedragen en zal na de jaarvergadering toetreden tot het bestuur. Het verantwoordingsorgaan is van mening dat de samenstelling, continuïteit en de deskundigheid binnen het bestuur hiermee is geborgd.

Het verantwoordingsorgaan constateert een goede, open en plezierige samenwerking tussen de verschillende fondsorganen binnen het pensioenfonds.

Nieuw pensioencontract en toekomst pensioenfonds

De toekomst van het pensioenfonds is in een stroomversnelling terecht gekomen door de Wtp. De optie voor invaren door een gesloten pensioenfonds bleef lang onduidelijk. De erg laat verkregen duidelijkheid hierover en dus ook het mogelijk worden van een invaarverzoek door sociale partners, bracht in 2024 extra tijdsdruk mee bij de besluitvorming over de toekomst. Tijdsdruk die wellicht minder was geweest bij een meer proactieve houding van zowel bestuur als sociale partners. Het verantwoordingsorgaan constateert dat het bestuur in 2024 voortvarend de regie over de toekomst heeft genomen. Het bestuur wil het beste pensioenresultaat voor haar deelnemers en richt zich op een aantal in aanmerking komende toekomstscenario's. Het bestuur is met sociale partners overeengekomen om een eventueel invaarverzoek te koppelen aan de besluitvorming over de toekomst van het pensioenfonds. Inmiddels is duidelijk dat het pensioenfonds niet (lang meer) zelfstandig zal doorgaan als uitvoeringsorganisatie. Langer zelfstandig doorgaan lijkt gezien de andere toekomstscenario's niet het beste voor de pensioenen van de deelnemers. Het verantwoordingsorgaan zal, gezien haar adviesrecht, in 2025 betrokken worden bij de besluitvorming over de toekomst van het pensioenfonds. Het verantwoordingsorgaan zal zich hierbij laten begeleiden door een extern adviseur ter voorbereiding op de adviesaanvraag.

Op deze manier wordt het verantwoordingsorgaan nauw betrokken bij de voortgang in de besluitvorming door het bestuur en kan zo haar rol vervullen.

Communicatie

Het verantwoordingsorgaan heeft uitvoerig stilgestaan bij het nieuwe communicatiebeleidsplan. Hierbij is ook aandacht besteed aan de inrichting van de keuzebegeleiding bij de verschillende life events van deelnemers. Het verantwoordingsorgaan vindt het belangrijk dat rekening wordt gehouden met de kenmerken van de deelnemerspopulatie van het pensioenfonds. Hierbij past tevens, zoals ook naar voren is gekomen in het

deelnemersonderzoek, een grotere frequentie van nieuwsbrieven en een gerichtere aanpak van de communicatie over de toekomst van het pensioenfonds. Het meenemen van de deelnemers in het proces en besluitvorming is in verband met het creëren van voldoende draagvlak belangrijk voor het verantwoordingsorgaan.

Juridische procedure

Het verantwoordingsorgaan is door het bestuur op de hoogte gehouden over de voortgang in de nieuwe rechtszaak. Het doel is een gepaste schadevergoeding van de werkgever FrieslandCampina voor het geleden indexatieverlies. In januari 2024 heeft de rechtbank een tussenvonnissen gewezen en verzocht om de inzet van deskundigen ter bepaling van de schadevergoeding. Het verantwoordingsorgaan zal de voortgang in de rechtszaak onverminderd volgen.

Aanbevelingen intern toezicht, actuaris en accountant

In de loop van het jaar is door het bestuur opvolging gegeven aan de aanbevelingen over het verslagjaar 2023. De aanbevelingen van het intern toezicht, de certificerend actuaris en accountant zijn door het bestuur goed opgevolgd.

Aanbevelingen voor 2025

Het bestuur heeft in 2024 veel stappen gezet om te komen tot besluitvorming over de toekomst van het pensioenfonds. Onder begeleiding van externe adviseurs is een tweetal toekomstscenario's gekozen die verder worden onderzocht. De keuzes die het bestuur maakt dienen te volgen uit de missie, visie en de strategische doelstellingen van het pensioenfonds. Bij het tussentijds toetsen van de resultaten met berekeningen of andere kwalitatieve maatstaven, wordt gebruik gemaakt van een evenwichtigheidskader.

Iedere stap in het traject dient vergezeld te gaan van een zorgvuldige en uitlegbare onderbouwing aan de fondsgremia (verantwoordingsorgaan en raad van toezicht) met speciale aandacht voor communicatie naar de deelnemers. Gedurende het proces wordt daarom door het bestuur een besluit- en verantwoordingsdocument bijgehouden. Voor het verantwoordingsorgaan is het belangrijk om meegenomen te worden in het gehele proces dat wordt doorlopen en een onderbouwing van de evenwichtigheid hierbij.

Het verantwoordingsorgaan vindt het belangrijk dat de risicohouding van de deelnemer, opgetekend uit het nieuw gehouden risicopreferentie onderzoek van februari 2025, in belangrijke mate meeweegt in de besluitvorming over de toekomst.

Het jaar 2025 zal voornamelijk in het teken staan van besluitvorming over en keuze van een toekomstbestendige en passende uitvoeringsvorm en pensioenuitvoerder voor de pensioenen van de deelnemers.

Aangezien nog niet duidelijk is hoelang het pensioenfonds nog onder FTK zelfstandig door zal gaan, zal het bestuur ook voldoende aandacht moeten blijven besteden aan de reguliere zaken. Het verantwoordingsorgaan ziet hierbij ook een belangrijke taak weggelegd bij de beleggingsadviescommissie en de risicomangementcommissie. Voor het verantwoordingsorgaan is het belangrijk dat in 2025 het bestuur aandacht blijft houden voor belangrijke thema's als ESG en digitale weerbaarheid (DORA). In ieder geval verwacht het verantwoordingsorgaan dat het bestuur wet- en regelgeving monitort en anticipeert op de daarbij behorende compliance vereisten. Voor 2025 is de bemensing van het pensioenbureau een belangrijk aandachtspunt. Het bestuur dient aandacht te hebben voor de continuïteit en de medewerkers mee te nemen in de gevolgen van besluitvorming over de toekomst.

Het verantwoordingsorgaan verwacht hiernaast dat het bestuur aandacht schenkt aan tijdige, duidelijke en gerichte communicatie naar de deelnemers bij een toekomstige transitie naar een andere uitvoeringsvorm/uitvoerder.

Algemeen oordeel

Het verantwoordingsorgaan heeft kennisgenomen van alle verantwoordingsdocumenten, inclusief het bestuursverslag over 2024, en is van oordeel dat het bestuur de aan haar toebedeelde taken adequaat heeft uitgevoerd en daarbij een evenwichtig beleid heeft gevoerd. Bij de genomen relevante besluiten wordt, voor zover van toepassing, voldoende evenwichtig omgegaan met de belangen van alle verschillende betrokkenen.

Stichting Pensioenfonds Campina

Het bestuur geeft passend invulling aan de normen van goed pensioenfondsbestuur zoals beschreven in de Code Pensioenfonds en is hier tevens transparant in. Het verantwoordingsorgaan geeft dan ook een positief oordeel over het beleid en uitvoering door het bestuur over het verslagjaar 2024.

Woerden, 23 april 2025

Het verantwoordingsorgaan

C.L.P. Verstijnen - voorzitter

C.F.E. Buddingh'

S. van Noppen

H.C.E.M. van Ruremonde

J. van Oorschot

Reactie bestuur

Het bestuur dankt het verantwoordingsorgaan voor het duidelijke verslag en het positieve oordeel over het gevolgde beleid. Het bestuur heeft kennisgenomen van de door het verantwoordingsorgaan gedane aanbevelingen. Een heldere communicatie naar de deelnemers, vooral over de toekomst van het pensioenfonds, heeft hoge prioriteit. Het bestuur zal de risicohouding van de deelnemers zwaar meewegen bij de te volgen koers. De te nemen complexe besluiten zullen vanzelfsprekend zorgvuldig worden onderbouwd.

Bijlage A Personalia

Bestuur:	Opmerkingen:	Vertegenwoordiging:
De heer M.M.G.M. van den Hoven	Voorzitter	Pensioengerechtigden
De heer J.L.M. Adriaans	Secretaris	Werknemers
De heer M.F.O.W. van Berkel		Pensioengerechtigden
De heer S.W. de Haes		Werknemers
Mevrouw M.J. van der Molen		Werknemers
De heer R.J. Rothkrantz		Werkgevers
Mevrouw T. Stanoevska	Vanaf 1 oktober 2024	Werkgevers
De heer A.E. Traas		Werknemers
<i>Afgetreden:</i>		
Mevrouw E.H. Janssen	Tot en met 30 september 2024	
Verantwoordingsorgaan:		
De heer C.L.P. Verstijnen	Voorzitter	Pensioengerechtigden
Mevrouw C.F.E. Buddingh'		Pensioengerechtigden
Mevrouw S. van Noppen		Werkgevers
De heer H.C.E.M. van Ruremonde	Secretaris	Werknemers
De heer J.A.C. van Oorschot	Vanaf 1 januari 2025	Pensioengerechtigden
<i>Afgetreden:</i>		
De heer F.A.A. Termote	Tot en met 31 december 2024	Pensioengerechtigden
Beleggingsadviescommissie:		
De heer J.Th.A.M. Jeurissen	Extern adviseur en voorzitter	
De heer A.M. van Nunen	Extern adviseur	
De heer S.A. Molenaar	Vanaf 15 april 2024	
De heer S.W. de Haes		
De heer R.J. Rothkrantz		
De heer C. Spaans		
De heer A.E. Traas		
<i>Afgetreden:</i>		
De heer F. Verveld	Tot en met 29 februari 2024	
Communicatiecommissie:		
De heer M.M.G.M. van den Hoven	Voorzitter a.i.	
De heer J.L.M. Adriaans		
De heer M.F.O.W. van Berkel		
De heer F.A. Bakker		
Mevrouw E.W.M. Sturkenboom		
<i>Afgetreden:</i>		
De heer F.T.G.E. Savelkouls	Tot en met 14 november 2024	
Klachtencommissie:		
De heer F.A. Bakker		
Mevrouw M.J. van der Molen		
De heer S.A. Molenaar		

Risicomanagementcommissie:		
Mevrouw T. Stanoevska	Voorzitter	
De heer J.L.M. Adriaans		
Mevrouw M.J. van der Molen		
De heer F.A. Bakker	Onafhankelijk risicomanager namens het pensioenbureau	
<i>Afgetreden:</i>		
Mevrouw E.H. Janssen	Tot en met 30 september 2024	
Sleutelfunctiehouders:		
		Sleutelfunctie:
De heer J.J.M. Tol	Actuarieel	
De heer P.C. Hoekstra	Risicobeheer	
De heer D.N. Brouwer	Interne audit	
Raad van toezicht:		
De heer P.R.F. de Koning	Voorzitter	
De heer R.H.H. Ganzeboom		
Mevrouw E.A. van der Velde		
Overig:		
Directeur:	De heer S.A. Molenaar	
Functionaris gegevensbescherming:	De heer A.A. Smits	
Compliance officer:	GBA Accountants & Adviseurs	
Administrateur:	Pensioenbureau (uitvoering pensioenregeling)	
Fiduciair manager:	Goldman Sachs Asset Management	
Custodian en beleggingsadministratie:	Northern Trust Company	
ALM-adviseur:	Ortec Finance	
Adviserend actuaris:	Ernst & Young Actuarissen	
Certificerend actuaris:	Triple A - Risk Finance Certification	
Accountant:	KPMG Accountants	

Bijlage B Code pensioenfondsen

In de Code Pensioenfondsen staan een aantal normen waarover het pensioenfonds standaard in het jaarverslag in verhalende (beschrijvende) zin over de naleving van die norm (dus ook bij naleving van die norm) moet rapporteren. Dit betreffen de normen 1, 4, 34 en 35:

Norm 1: Aandacht hebben voor de missie, visie, strategie

Het pensioenfonds heeft een missie, visie en strategie. Daarin beschrijft het pensioenfonds wat het pensioenfonds wil betekenen en bereiken voor zijn belanghebbenden, rekening houdend met hun voorkeuren en belangen. Op deze wijze bepaalt het pensioenfonds wat zijn strategische doelstellingen en beleidsuitgangspunten, waaronder de risicohouding, zijn. Het pensioenfonds evalueert zijn missie, visie en strategie periodiek en rapporteert hierover in zijn bestuursverslag.

De missie, visie, kernwaarden en strategie zijn vastgelegd in het jaarverslag en de ABTN en wordt bij alle strategische besluitvorming en het vormen van beleid meegenomen. Het bestuur laat periodiek dit beleid toetsen aan de hand van verschillende studies en stuurt waar nodig bij. In juni 2024 is een risicobereidheidsonderzoek gehouden onder de deelnemers. Het onderzoek was belangrijk input om te meten of de risicohouding van de deelnemers (actief, slapers en gepensioneerden) nog passend was ten opzichte van het strategisch beleggingsbeleid van het pensioenfonds. Wat leeft er onder deelnemers en wat betekent risico voor hen? Tevens is in dit onderzoek ook getoetst of de deelnemers tevreden zijn met de inzet van de huidige communicatiemiddelen of dat er bij de verschillende doelgroepen andere behoeften leven. Hierop is het communicatiebeleidsplan 2024 - 2027 aangepast en zijn de verschillende activiteiten uit het communicatiejaarplan 2024 – 2025 opgepakt.

Norm 4: Kennen van de voorkeuren van de belanghebbenden

Het pensioenfonds verdiept zich in de voorkeuren van de bij het pensioenfonds betrokken belanghebbenden en betreft deze voorkeuren bij het bepalen van zijn strategische doelstellingen en beleidsuitgangspunten en gaat daarover met de belanghebbenden in gesprek. Het pensioenfonds rapporteert hierover in het bestuursverslag.

In juni 2024 is een risicobereidheidsonderzoek gehouden onder de deelnemers. Het onderzoek was belangrijke input om te meten of de risicohouding van de deelnemers (actief, slapers en gepensioneerden) nog passend was ten opzichte van het strategisch beleggingsbeleid van het pensioenfonds. Wat leeft er onder deelnemers en wat betekent risico voor hen? Tevens is in dit onderzoek ook getoetst of de deelnemers tevreden zijn met de inzet van de huidige communicatiemiddelen of dat er bij de verschillende doelgroepen andere behoeften leven. Hierop is het communicatiebeleidsplan 2024 – 2027 aangepast en zijn de verschillende activiteiten uit het communicatiejaarplan 2024 – 2025 opgepakt. Het verdiepende onderzoek naar en de dialoog over de actuele voorkeuren van belanghebbenden op het terrein van duurzaam beleggingen heeft in 2024 niet kunnen plaatsvinden.

Norm 34 en 35: Geschiktheids-, diversiteits- en inclusiebeleid naleven en uitdragen

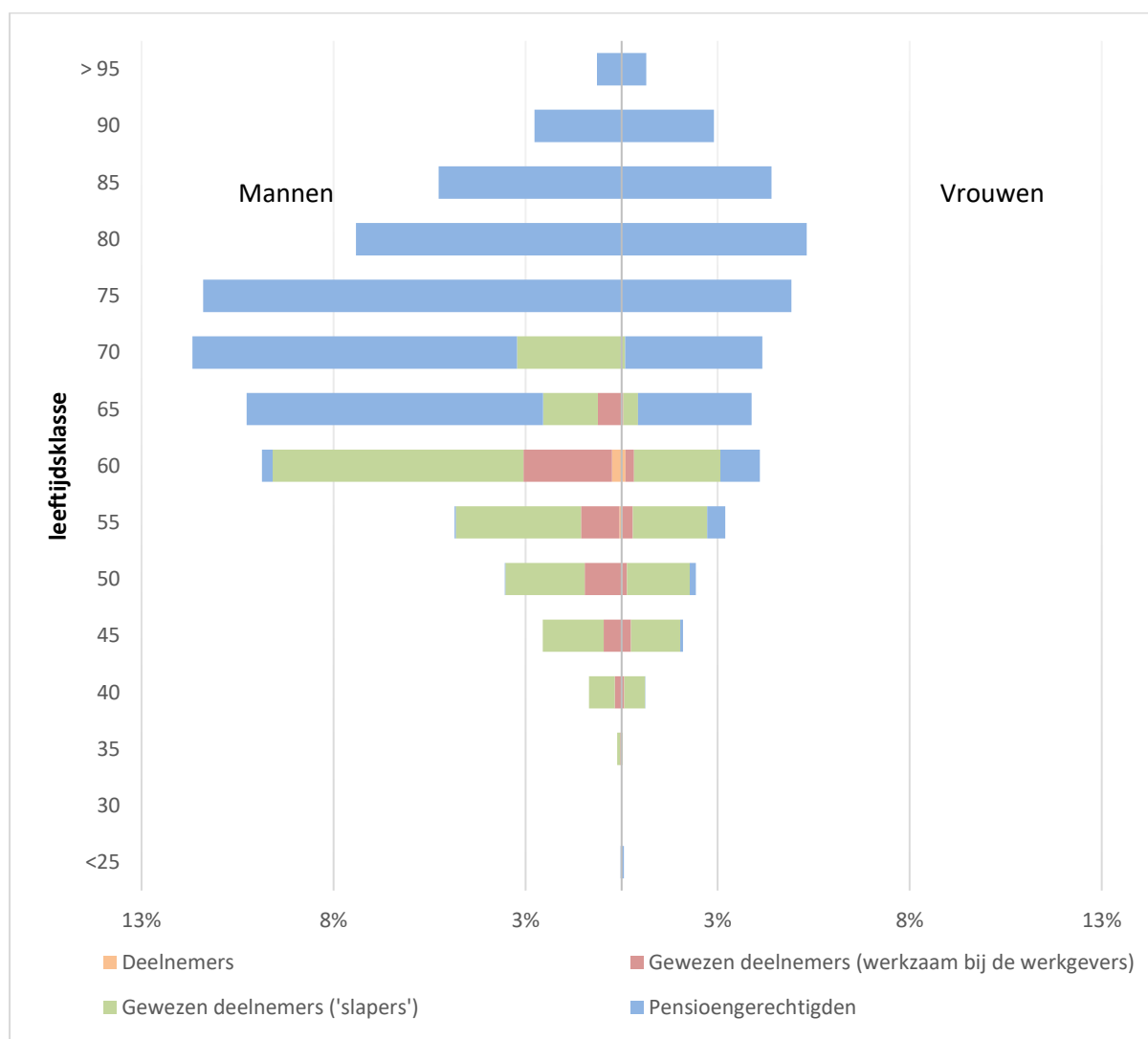
*Het pensioenfonds heeft een schriftelijk beleid vastgesteld om de diversiteit en inclusie in zijn fondsorganen te vergroten of in stand te houden. Dit beleid stelt passende doelen op ten aanzien van de mate van diversiteit op alle voor het pensioenfonds relevante maatschappelijke aspecten, waar onder tenminste geslacht of genderidentiteit, leeftijd en sociaal-culturele achtergrond. Op basis van dit beleid heeft het pensioenfonds een plan matige aanpak gericht op het bereiken van deze doelen. Het bestuur herijkt dit beleid periodiek en rapporteert jaarlijks in het bestuursverslag over de resultaten van dit beleid. **(Norm 34)** Ten aanzien van leeftijdsdiversiteit geldt als minimum dat er tenminste één persoon zitting heeft in het bestuur en het verantwoordingsorgaan of het belanghebbendenorgaan die jonger is dan 40 jaar. Ten aanzien van gender diversiteit geldt als minimum dat er in de genoemde organen variatie is in geslacht of genderidentiteit. **(Norm 35)***

In zowel het bestuur en het verantwoordingsorgaan is tenminste één vrouw vertegenwoordigd, maar in beide organen is geen lid jonger dan veertig jaar. De populatie van het pensioenfonds is vergrijsd door de sluiting van de pensioenregeling in 2009 en voor de vacatures in fondsorganen zijn geen geschikte leden jonger dan 40 jaar beschikbaar, er zijn eind 2024 nog 5 gewezen deelnemers die nog in dienst zijn bij de werkgever onder de 40 jaar. Het is daardoor nu en in de toekomst nagenoeg niet mogelijk om met een paritair bestuursmodel aan de leeftijdsnorm van de Code Pensioenfondsen te voldoen.

Bijlage C Overzicht mutaties in deelnemers over het jaar 2024

	31 december 2023	Toekenning pensioen	Afkoop / waardeoverdracht	Overlijden	Uitdiensttreding	Overig	31 december 2024
Actieven en arbeidsongeschikten	55	-3	0	-1	0	-5	46
Gewezen deelnemers (in dienst)	737	-40	0	-3	-43	2	653
Gewezen deelnemers (uit dienst)	2.807	-169	-7	-31	43	13	2.656
Ingegaan ouderdompensioen	4.698	212	-48	-204	0	0	4.658
Ingegaan partnerpensioen	2.034	151	-38	-149	0	0	1.998
Ingegaan wezenpensioen	13	10	-4	0	0	-10	9
Totaal:	10.344	161	-97	-388	0	0	10.020

Opbouw deelnemersbestand naar groep, geslacht en leeftijdsklasse ten aanzien van het totale deelnemersbestand:



P E N S I O E N F O N D S
C A M P I N A